

Bosna i Hercegovina: izvještaj osoblja MMF-a o prvoj reviziji stand-by aranžmana

Objavljena su sljedeća dokumenta i obuhvaćena u ovom paketu:

- Izvještaj osoblja, koji je sastavio tim sastavljen od članova osoblja MMF-a, nakon razgovora završenih 31. marta 2010. sa zvaničnicima Bosne i Hercegovine o ekonomskom razvoju i politici. Na osnovu informacija dostupnih u vrijeme obavljanja ovih razgovora, izvještaj osoblja je završen 18. marta 2010. Mišljenja izražena u ovom izvještaju osoblja ne odslikavaju nužno mišljenje Izvršnog odbora MMF-a.
- Saopštenje za štampu
- Izjava izvršnog direktora za Bosnu i Hercegovinu

Dokument(a) navedena niže biće posebno objavljena.

Pismo o namjerama poslato od strane MMF-a vlastima u Bosni i Hercegovini*
Tehnički memorandum o razumijevanju*

*Takođe obuhvaćeno u Izvještaju članova osoblja

Politika objavljivanja izvještaja članova osoblja i drugih dokumenata dopušta brisanje tržišno osjetljivih informacija.

Kopije ovog izvještaja dostupne su javnosti preko:

International Monetary Fund • Publication Services
700 19th Street, N.W. • Washington, D.C. 20431
Telefon: (202) 623-7430 • Telefaks: (202) 623-7201
E-pošta: publications@imf.org Internet: <http://www.imf.org>

**Međunarodni monetarni fond
Vašington, Distrikt Kolumbija**

MEĐUNARODNI MONETARNI FOND

BOSNA I HERCEGOVINA

Prvi pregled u okviru stand-by aranžmana

Pripremio Europski odjel

(Uz konsultacije s drugim odjelima)

Odobrili Adam Bennet i Dominique Desruelle

8. marta (ožujka) 2010. godine

Stand-by aranžman (SBA). Stand-by aranžman na 36 mjeseci, u iznosu od 1,014.6 miliona SDR-a (oko US 1,6 milijardi dolara, 600 posto kvote) je odobren od strane Izvršnog odbora 8. jula (srpnja) 2009. godine (Country Report No. 09/226). Početno povlačenje sredstava u iznosu od 182,6 miliona SDR-a (108 posto kvote) izvršeno je nakon sastanka Odbora. Program predviđa povlačenja u iznosu od 121,75 miliona SDR-a (72 posto kvote) poslije završetka ovog pregleda, nakon 10. marta (ožujka) 2010.

Status programa. Svi kvantitativni kriteriji postavljeni za kraj septembra (rujna) 2009. i za kraj decembra (prosinca) 2009. godine bili su zadovoljeni. Strukturna odrednica postavljena za kraj avgusta (kolovoza) 2009. godine koja se odnosi na usvajanje rebalansa entitetskih proračuna od strane parlamenta, također je ispunjena, kontinuirana odrednica o objavljivanju fiskalnih statističkih podataka djelomično je ostvarena sa zakašnjenjem, a sve ostale odrednice koja se odnose na fiskalne reforme i reforme finansijskog sektora su ostvarene iako sa određenim kašnjenjem. Međutim, ciljani fiskalni deficit u okviru programa za 2009. godinu je prekoračen zbog manjka prihoda i, u slučaju da politike ostanu nepromijenjene, fiskalni deficit za 2010. bi premašio cilj programa. Na temelju korektivnih mjera opisanih u priloženom Pismu namjera (LOI) i izvješću, osoblje podržava zahtjev vlasti za završetak prvog pregleda.

Diskusije. U razdoblju od 4-20. novembra (studenog), tim osoblja se sastao sa: (i) na državnoj razini: članom Predsjedništva Komšićem, predsjedavajućim Vijeća ministara Špirićem, ministrom financija i trezora Vrankićem i guvernerom Centralne banke Kozarićem; (ii) u Federaciji Bosne i Hercegovine: premijerom Mujezinovićem i ministrom financija Bevandom; i (iii) u Republici Srpskoj: premijerom Dodikom i ministrom financija Džombićem. Osoblje Fonda se također sastalo s drugim visokim dužnosnicima, visokim predstavnikom Inzkom, veleposlanicima, dužnosnicima sindikata i predstavnicima privatnog sektora.

Osoblje. Tim misije sačinjavali su g. Christou (šef); g. Iossifov (oba iz EUR), gđa Karpowicz (FAD), g. Darbar (MCM) i gđa Khachatryan (SPR). G. Cuc (stalni predstavnik) pomagao je misiji, a gđa Kinoshita (EUR) je podržavala misije rad iz sjedišta MMF-a. G. Tomić (OED) prisustvovao je svim sastancima posvećenim mjerama politike. Misija je imala blisku koordinaciju sa osobljem Svjetske banke na pitanjima strukturnih problema.

Sadržaj	Strana
I. Polazišta.....	4
II. Rasprave o politici.....	5
A. Makroekonomski okvir	5
B. Fiskalna politika	8
C. Politika finansijskog sektora	11
D. Ostalo	13
III. Modaliteti programa.....	13
IV. Ocjena osoblja	14
Prilozi	
I. Pismo namjere.....	42
II. Tehnički memorandum o razumijevanju.....	51
Uokvireni tekstovi	
1. Konkurentnost.....	7
2. Reforme socijalnog sektora.....	11
3. Stand-By aranžman	15
Slike	
1. Kretanja inflacije, 2005–09.....	17
2. Vanjska trgovina, 2004–09	18
3. Strana aktiva Centralne banke i rezerve komercijalnih banaka, 2008–09	19
Tabele	
1. Odabrani ekonomski pokazatelji, 2008–15.....	20
2. Platni bilans, 2008–15.....	21
3. Odabrani pokazatelji ranjivosti, 2004–09	22
4. Generalna vlada BiH (% BDP-a), 2008–15	23
5. Generalna vlada BiH, 2008–15	24
5a. Institucije BiH, 2008–15	25
5b. Generalna vlada Federacije, 2008–15.....	26
5c. Generalna vlada RS, 2008–15.....	27
6. Monetarni pregled, 2008–15	28
7. Centralna banka i komercijalne banke, 2008–15	29
8. Pokazatelji finansijske solidnosti, 2005–09.....	30
9. Bazični srednjoročni izgled, 2007–15.....	31
10a. Bruto potrebe za financiranjem u eurima, 2007–15.....	32

10b. Bruto potrebe za financiranjem u procentima BDP-a, 2007–15	32
11. Pokazatelji kapaciteta da otplaćuje kredite MMF-u, 2008–15	33
12. Kriteriji izvršenja u okviru 2009–12 SBA, 2009	34
13. Kriteriji izvršenja u okviru 2009–12 SBA, 2010	35
14. Rezultati ostavreni za prvi pregled u okviru 2009–12 SBA	36
15. Raspored povlačenja u okviru SBA, 2009–12	37

Slike u Dodatku

1. Održivost vanjskog duga: vezani testovi	38
2. Održivost javnog duga: vezani testovi.....	39

Tabele u Dodatku

1. Okvir održivosti vanjskog duga, 2005–2014	40
2. Okvir održivosti duga javnog sektora, 2005-14.....	41

I. POLAZIŠTA

1. Makroekonomska kretanja ostaju uglavnom u skladu s programskim projekcijama, osim u slučaju kontrakcije deficita na tekućem računu koja je veća od očekivane.

Nakon nekoliko godina snažnog rasta koji su u velikoj mjeri pratili vanjski i unutarnji debalansi, ekonomska aktivnost u Bosni i Hercegovini (BiH) počela se usporavati krajem 2008. godine. U 2009. godini pad se brzo proširio u svim sektorima, uz iznimku naftnih derivata i električne energije u Republici Srpskoj (RS). Strmoglav pad potražnje za izvozom BiH i presušivanje direktnih stranih ulaganja izazvalo je oštar pad privatnih investicija. Pooštravanje kreditnih uvjeta i nesigurnost koja je proizašla iz toga, još više su smnjili potrošnju na kapitalna dobra i trajna potrošna dobra. Privatna potrošnja netrajnih dobara se umanjila ali u manjoj mjeri, zahvaljujući umjerenom rastu plaća i socijalnih naknada. Bazna inflacija ostala je stabilna, dok je zvanična inflacija prešla na negativnu stranu s padom cijena hrane i energije (Slika 1). Trgovinski deficit se smanjivao brže od očekivanog, što je dovelo do oštrog smanjenja deficita na tekućem računu (Slika 2).

BiH: Leading Indicators, December 2009
(percent change year-to-date over corresponding period in previous year)

Industrial production	
Federation	-11.6 ¹
RS	19.0 ¹
Gross wage, all sectors (12-month growth rate)	4.8 ²
Net wage, all sectors (12-month growth rate)	1.9 ²
Retail trade (Federation)	-12.4
Value-added tax (net of refunds)	-9.3
Imports	-24.4
Capital goods	-39.0
Durable consumer goods	-39.5
Non-durable consumer goods	-4.4
Exports	-17.9
Foreign direct investment	-52.9 ³
Credit to private sector (12-month growth rate)	-3.8

¹ Figure affected by the re-start of a large refinery in late 2008.

² Nov, 2009.

³ Jan - Sep, 2009.

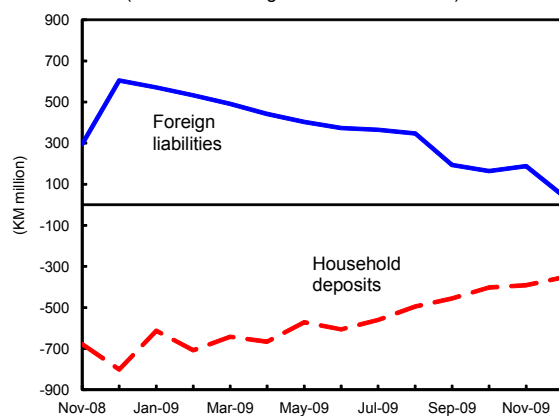
2. Stres finansijskih tržišta je popustio, što odražava poboljšanje raspoloženja na tržištu.

Valutni odbor (s konvertibilnom markom vezanom za euro) nastavlja uživati snažnu potporu i ostaje ključni oslonac makroekonomske politike. U međuvremenu, postoje znakovi povratka povjerenja u bankovni sistem:

nevladini depoziti polako pritiječu natrag, što je omogućilo stranim matičnim bankama da smanje svoju potporu lokalnim podružnicama. Devizne rezerve Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBH) ojačale su za 9 posto od najnižih nivoa iz juna (lipnja) 2009. godine, velikim dijelom zahvaljujući prvom povlačenju sredstava u okviru SBA i alokacijama SDR (Slika 3). Čini se da su komercijalne banke likvidne i adekvatno financirane. Ipak, opće

pogoršanje ekonomskog okruženja i stroži standardi kreditiranja zaustavili su rast kredita u privatnom sektoru (pad od 3,8 posto g/g u decembru/prosinu 2009. godine u usporedbi s porastom od 21 posto g/g u decembru/prosinu 2008). Dok pad uzima svoj danak u pogledu

Bosnia and Herzegovina: Commercial Banks' Funding Sources
(cumulative change since October 2008)

financijskog zdravlja preduzeća i domaćinstava, omjer NPL u okviru čitavog sistema polako se povećava, dok su se povećana rezerviranja i smanjena aktivnost negativno odrazila na profitabilnost banaka. Banke su reagirale povećanjem kamata na kredite, dodatno pooštravajući uvjete financiranja.

BiH: pokazatelji financijske solidnosti, 2008–09

	2008 Dec.	2009 Dec.
Kapital 1. reda u odnosu na sredstva ponderirana rizikom	12.0	12.4
Loši zajmovi u odnosu na ukupne zajmove	3.1	5.8
Prihod od kapitala	4.3	1.1
Likvidna sredstva u odnosu na kratkoročne financijske obaveze	51.8	52.9
Neto otvorena pozicija	6.2	1.7

Izvor: CBBH.

3. **Vanjsko financiranje je nešto bolje nego što se očekivalo.** Nebankarski privatni priljevi—uključujući direktna strana ulaganja, kao i trgovinu i privatne ne-bankovne kredite—bili su veći od očekivanih u razdoblju do septembra/rujna 2009. To je djelomično poravnato nižim stranim zaduživanjem države nego što se očekivalo, i nižom stopom prijenosa (rolovera) za banke — 91 posto u odnosu na projekcije od 100 posto. Bruto zvanične međunarodne rezerve na kraju decembra/prosinca 2009. godine bile su za 242 miliona eura iznad projekcija u okviru programa.

4. **Teška politička situacija komplicira donošenje politike.** Od potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s EU u junu/lipnju 2008. godine, postignuto je malo napretka u reformama potrebnim za pristupanje. Štoviše, nedavni pokušaji od strane međunarodne zajednice da pogura naprijed ustavne reforme čini se da su zastali, a sukobljeni pogledi na buduće uređenje zemlje sugeriraju da i dalje nema mnogo zajedničkih stavova. Osim toga, tvorcima politike drže na umu da u oktobru/listopadu 2010. dolaze opći izbori.

5. **Ipak, početni rezultati programa su obećavajući.** Svi kvantitativni kriteriji izvršenja postavljeni za kraj septembra/rujna i kraj decembra/prosinca 2009. godine, i strukturalna odrednica koja se odnosi za kraj augusta/kolovoza 2009. o usvajanju rebalansa entitetskih budžeta od strane parlamenata, te odrednica za kraj februara/veljače 2010. godine o uspostavi univerzalnog članstva u Agenciji za osiguranje depozita, bili su ispunjeni (Tabele 12 i 14). Vlasti su također poduzele korake u pravcu jačanja financijskog sektora i reforme budžetskog procesa, kao i sistema naknada na temelju prava—sva odgovarajuće strukturalne odrednice su zadovoljene, iako sa malim zakašnjenjem. Konačno, postignut je značajan napredak na poboljšanju izvještavanja o fiskalnim podacima, iako su objavljeni samo djelimični podaci generalne vlade i to sa određenim zakašnjenjem (kontinuirana odrednica).

II. RASPRAVE O POLITICI

A. Makroekonomski okvir

6. **Makroekonomski okvir koji je odobren programom i dalje uglavnom ostaje na snazi:**

- Procjenjuje se da se u 2009. godini *realni BDP* smanjio za 3.5 posto (u odnosu na pad od 3 posto kako je navedeno u programu). Sa vanjskom potražnjom koja već

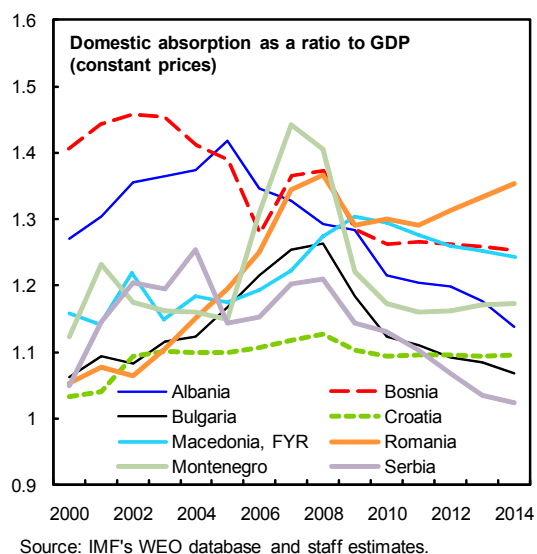
pokazuju znakove oporavka, očekuje se da će u 2010. godini proizvodnja porasti za skromnih ½ posto.

Bosna i Hercegovina: Ključni makroekonomski pokazatelji, 2008–10
(U procentima BDP-a, osim ako nije navedeno drugačije)

	2008	2009		2010	
		EBS/09/94 Prog.	Proj.	EBS/09/94 Prog.	Prog.
Realni BDP growth (procenat)	5.4	-3.0	-3.4	0.5	0.5
IPC (change in procenat; prosjek)	7.4	1.6	-0.4	2.3	1.6
Rast kredita privatnom sektoru (procenat)	20.8	0.0	-3.8	4.0	-2.7
Bilans tekućeg računa	-14.9	-9.7	-7.5	-9.6	-7.3
Bilans generalne vlade	-4.8	-4.7	-5.3	-4.0	-4.5
Pokriće u rezervama (mjeseci uvoza)	5.7	4.7	5.3	4.5	5.4
Bruto vanjski dug	48.9	52.4	53.0	56.7	58.3
Ukupni javni dug	30.8	34.7	33.4	39.8	38.1

Izvori: bosanske vlasti; i procjene i projekcije osoblja MMF-a.

- Očekuje se da će *inflacija* biti nešto niže nego u programu, i da će ostati niska, u skladu s inflacijom u eurozoni.
- *Deficit na tekućem računu* se smanjuje brže nego što se predviđalo i očekuje se da će se trend opadanja nastaviti u srednjoročnom razdoblju, što će deficit dovesti na razinu koja se smatra održivom u srednjoročnom periodu (Tabela 1 u Dodatku). To odražava projicirani trajan pad domaće apsorpcije, i uvoza u odnosu na BDP (kao i u ostatku regije), što je vođeno fiskalnom konsolidacijom i okončanjem brzog rasta kredita koji je financiran deviznom štednjom. Daljnje snažne izvozne rezultate trebao bi podržati pretpostavljeni robustan oporavak rasta kod trgovinskih partnera BiH, adekvatna vanjska konkurentnost (Uokvireni tekst 1) i daljnje reforme za njeno jačanje, kao i pomak prema izvozu sa višom dodanom vrijednošću.
- Revidirane projekcije za *kapitalni i finansijski račun* odražavaju sporiju privatizaciju u Federaciji i manje prijenose (rolover) duga iz matičnih banaka u podružnice. U srednjoročnom razdoblju, program pretpostavlja da će entiteti moći svoj vanjski dug dijelom servisirati iz prihoda od privatizacije (Federacija), te kroz pristup međunarodnim tržištima kapitala (RS). Očekuje se da će rezerve ostati adekvatne na razini od 4-5 mjeseci uvoza za narednu godinu.

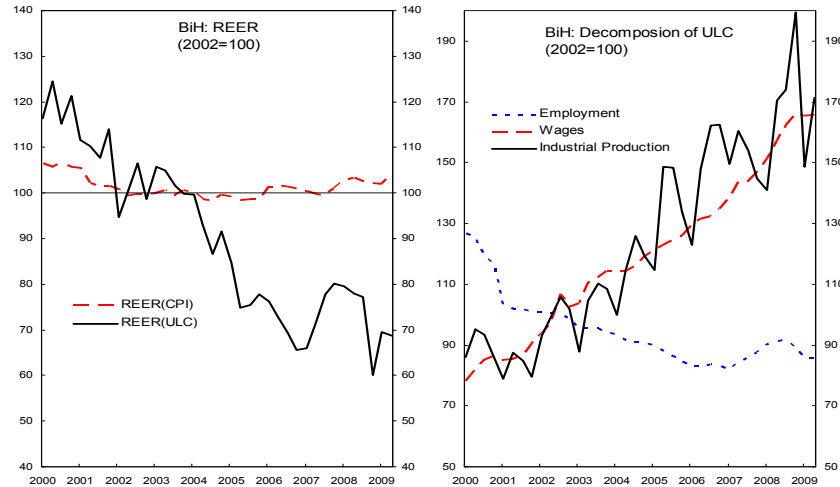

Uokvireni tekst 1. Bosna i Hercegovina: konkurentnost

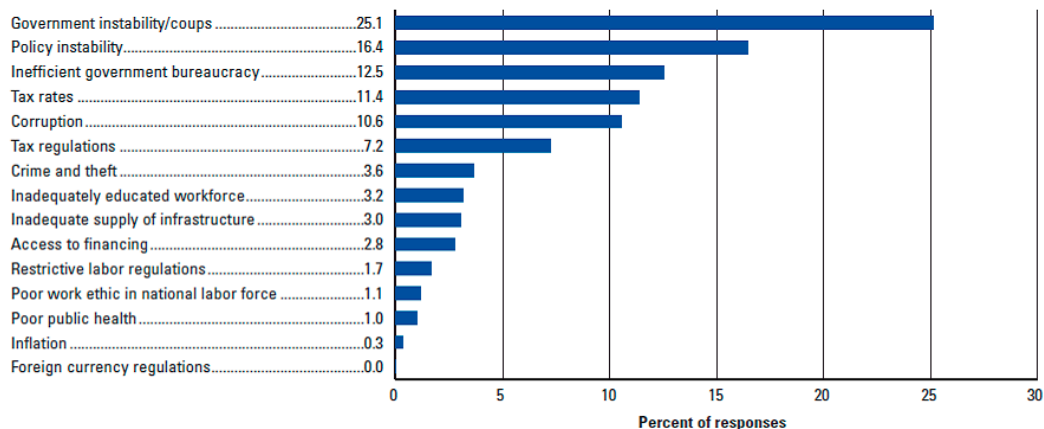
Kretanja realnog efektivnog tečaja (REER) ukazuju na stabilnu (na temelju relativnih potrošačkih cijena) odnosno poboljšanu (na temelju relativnih troškova jedinice rada) vanjsku konkurentnost BiH koja je podupire povećanja njezinog tržišnog udjela u izvozu. Bliži pogled na evoluciju jediničnih radnih troškova

pokazuje pad zaposlenosti, dok su se autput i plaće povećavali. Istovremeno, struktura izvoza BiH se pomjerila ka industrijskim robama sa većom dodanom vrijednošću. Rast izvoznog sektora sa većim potrebama za kapitalom—metal i aluminij—

implicira pomak naviše tijekom vremena u odnosu kapitala i rada. Ovo je razlog za oprez u smislu kako tumačiti inače pozitivna kretanja u konkurentnosti na temelju pokazatelja troškova rada.

Rast privatnog sektora u BiH ometaju razne strukturne zapreke. Prema Izvještaju Svjetske banke o poslovanju (Doing Business Report) za 2010. godinu, usporedno rangiranje pokazatelja poslovnog okruženja BiH pokazuje da je BiH po rezultatima u zaostatku u odnosu na susjedne zemlje (na 116. mjestu od 183 zemalja). Takav zaključak je potvrđen na sastancima koje je misija imala sa predstavnicima privatnog sektora. Prema njima, ključni faktori ometanja izravnih stranih ulaganja i veći pristup preduzeća inozemnim tržištima uključuju: (i) politička nestabilnost, (ii) komplicirana i "skupa" birokracija, (iii) nedostatak jasne vizije ekonomskog razvoja, (iv) korupcija i slab zakonodavni okvir, i (v) slaba kontrola kvaliteta (tj. lokalna certifikacija i standardizacija). Značajne mogućnosti leže u poboljšanju produktivnosti putem većih ulaganja u istraživanje i razvoj kao i u ljudski kapital.

Note: From a list of 15 factors, respondents were asked to select the five most problematic for doing business in their country/economy and to rank them between 1 (most problematic) and 5. The bars in the figure show the responses weighted according to their rankings.

Izvor: Svjetski gospodarski forum, izvješće o konkurentnosti (World Economic Forum, Competitiveness Report) 2009-2010.

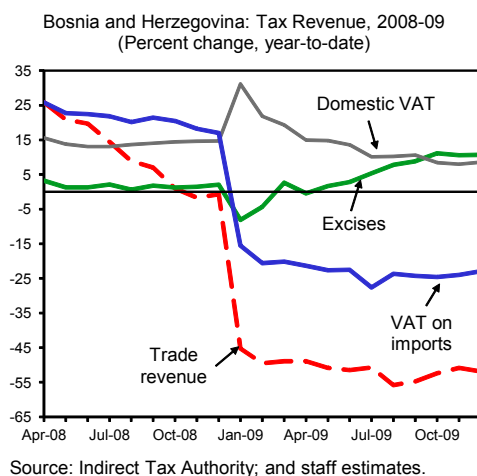

7. **Rizici za daljnje izgledе djeluju balansirano.** Pokazatelji visoke učestalosti sugeriraju da je privreda možda dotakla najnižu točku i da će se rast vjerovatno podići početkom 2010. Također, naznake bržeg privrednog oporavka u okviru EU podržavaju bolje perspektive za vanjsku potražnju i priljeve privatnog kapitala. Međutim, negativni rizici i dalje ostaju. Obzirom na to da se nekvalitetni krediti još uvijek lagano povećavaju, banke moraju održavati odgovarajuću tampone kapitala—što može djelovati kao balast na predviđeni oporavak u rastu bankarskih kredita. Štoviše, teška politička situacija bi mogla ugroziti provedbu programa.

B. Fiskalna politika

8. **Ciljani fiskalni deficit za 2009. godinu je bio prekoračen, i fiskalni se izgled pogoršao.** Preliminarni podaci pokazuju da je, zbog manjka prihoda i usprkos rashodima nižim od programiranih, deficit generalne vlade za 2009. godinu dosegao 5,3 posto BDP-a u odnosu na ciljni deficit od 4,7 posto u okviru programa.

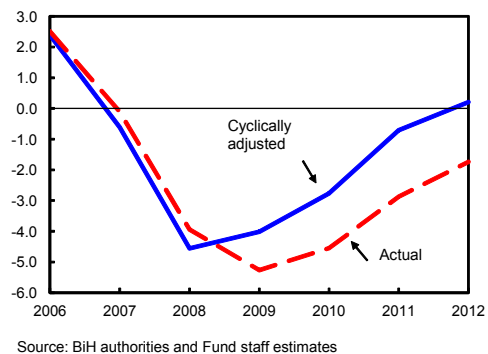
Prekoračenja u plaćama i transferima poravnata su strogom kontrolom ostale tekuće potrošnje i nižim rezultatima kapitalnih rashoda. Ciljevi za neto financiranje banaka za kraj septembra/rujna, i za kraj decembra/prosinca 2009. su ispunjeni, pošto su entiteti djelimično zamijenili očekivana sredstva za potporu budžetu od MMF-a i Svjetske banke sredstvima iz alokacije SDR-a, a povećali razliku obračunatog i plaćenog (za 1 posto BDP-a) da bi financirali deficit. Međutim, u slučaju nepromijenjene politike, fiskalni deficit bi u 2010. godini dosegao 6 posto, čime bi se ugrozila fiskalna održivost.

9. **Pod ovim okolnostima, revidirana fiskalna strategija daje prostora za neznatno veći deficit za 2010. godinu, a pri tom otvara put ka strukturnim fiskalnim reformama.**

Fiskalni bilans za 2010. godinu je revidiran na 4.5 posto (sa prvobitnih 4 posto), uz odobrenje svih budžeta za 2010. i prethodnih radnji za prateće zakone potrebnih za reviziju (ispunjeni). Strukturne fiskalne reforme imaju za cilj da uspostave održivost javnih financija time što pomažu da se u srednjoročnom razdoblju omjer javnog duga prema BDP-u smanji na ispod 30 posto (Tablica 2 u Dodatku).¹ Na strani prihoda, daljnji porast trošarina na duhan kako bi se one više uskladile sa EU već je odobren. Što se tiče rashoda:

Bosnia and Herzegovina: General Government Fiscal Balance, in percent of GDP

Bosnia and Herzegovina: General Government Operations, 2006–10
(In percent of GDP)

	2006	2007	2008	2009		2010	
				Prog. EBS/09/94	Proj.	Prog. EBS/09/94	Prog.
Revenue and grants	47.5	47.2	45.5	45.0	44.1	45.9	44.3
Tax	38.4	38.2	37.6	36.9	36.7	37.4	37.1
Non-tax	6.5	6.1	5.7	5.8	5.6	5.5	5.3
Grants	2.6	3.1	2.2	2.3	1.8	3.0	1.9
Expenditure	45.3	47.3	50.3	49.7	49.4	49.9	48.8
of which							
Current spending	39.1	40.6	41.5	42.1	42.9	41.8	42.4
of which							
Wage bill	11.1	11.4	12.0	12.4	12.7	12.5	12.3
Goods and services	10.0	9.5	9.1	9.8	9.9	9.5	10.1
Subsidies and transfers	13.7	15.8	16.3	16.1	17.2	15.9	16.6
Capital spending	6.1	6.6	6.5	7.1	6.0	7.9	6.2
Fiscal balance	2.2	-0.1	-4.8	-4.7	-5.3	-4.0	-4.5
Primary balance	2.9	0.5	-4.3	-3.8	-4.7	-3.0	-3.9

Sources: BiH authorities; and Fund staff estimates.

- **Država.** Nakon smanjenja plaća u 2009, država će zamrznuti plaće na ravni iz 2009. godine. Znatne uštede iz prethodnih godina će podržati rast zaposlenosti u novostvorenim institucijama i veća kapitalna ulaganja.
- **Federacija.** Budžet za 2010. godinu cilja na smanjenja redovnih izdataka, što bi omogućilo povećanje investicijskih rashoda (0,3 posto BDP-a). U pripremi je novi Zakon o plaćama državnih službenika (strukturnalna odrednica za kraj marta/ožujka 2010. godine), koji će, osim racionalizacije plaća, također poboljšati transparentnost putem konsolidacije velikog broja davanja u osnovicu plaće. Osim toga, predviđene su znatne uštede u transferima zbog ukidanja posebne naknade za nezaposlenost za demobilizirane borce koja stupa na snagu od 1. maja/svibnja 2010. (prethodna mjera— ispunjeno), provedbe revizije prava za korisnike civilnih i ratnih naknada, i stroge kontrole beneficiranih penzija (LOI, ¶20-24).
- **RS.** Potrošnja na plaće će se racionalizirati, uključujući i putem smanjenja plaća najbolje plaćenih vladinih dužnosnika za 15 posto, a zaposlenih u javnoj upravi za 10 posto. Iako je potrošnja na nenamjenske transfere građanima već znatno smanjena, nastavak revizijai će donijeti daljnje uštede, a prvi rezultati penzijske reforme već će postati vidljivi u 2010. godini (LOI, ¶ 25-27).
- **Državne i entitetske vlasti** spremne su da poduzmu daljnje kompenzacijske mjere, ako to bude potrebno, fokusirajući se uglavnom na rashodnu stranu.

10. **Usprkos većim deficitima u 2009-10. godini, predviđena izlazna strategija korištenja sredstava MMF-a za budžet i dalje ostaje odgovarajuća.** Akomodacija većih deficita u 2009-10. godini će samo malo proširiti fiskalni finansijski manjak, a dodatne potrebe za financiranjem će biti zadovoljene kroz financiranja od strane banaka. U srednjoročnom periodu, fiskalne prilagodbe koje su u toku i strukturne fiskalne reforme koje su predviđene programom, uz povratak povjerenja i poboljšane vanjske uvjete, omogućit će

izlazak iz privremenog financiranja budžeta pomoću sredstava MMF-a. U tom pogledu, Federacija bi trebala biti u mogućnosti da svoj prijelaz na održiviji fiskalni put financira kroz primanja od privatizacije, a RS bi išla na međunarodna tržišta kapitala.

11. **Vlasti će poduzeti niz strukturnih fiskalnih reformi.**

- ***Naknade na temelju prava.*** Akcijski plan za reformu sistema naknada na temelju prava—što je strukturalna odrednica za Federaciju za kraj novembra/studenog 2009. godine—je pripremljen u konsultaciji sa Svjetskom bankom i odobren od strane vlade 14. decembra/prosinca 2009. godine (Uokvireni tekst 2). Osim toga, u Federaciji i u RS je usvojen zakonski okvir (prethodna mjera—izvršena), s ciljem da se te naknade racionaliziraju i pojednostave, kao i da se poboljša njihovo ciljanje (LOI, ¶20-21 i ¶27). Vlasti su se obavezale da se oko uvođenja novih naknada na temelju prava konsultiraju s osobljem Fonda.
- ***Penzije.*** Vlasti planiraju pokrenuti reforme penzijskih sistema (strukturalna odrednica za kraj marta/ožujka 2010). U Federaciji BiH, u pripremi je novi zakon kojim se uvode drugi i treći stub. Strategija RS—koju je vlada već odobrila—ima za cilj da modificira prvi stub kako bi se osigurala srednjoročna održivost. Elementi reforme uključuju napore za povećanje doprinosa (kroz širenje porezne osnovice i poboljšanja uprave) i pojednostavljenje naknada (kroz povećanje broja godina za plaćanje doprinosa i indeksaciju penzija prema inflaciji a ne prema rastu plaća) (LOI, ¶20-21 i ¶26).
- ***Budžetski proces.*** Iako s malim zakašnjenjem, Federacija je napravila važne prve korake ka poboljšanju budžetskog procesa: Vlada je 14. decembra /prosinca odobrila i podnijela parlamentu amandmane na Zakon o budžetima kojim se zabranjuje donošenje zakona za koje nije osigurano financiranje—što je strukturalna odrednica za kraj novembra/studenog 2009. godine. Kako bi se dalje poboljšala fiskalna disciplina, i po savjetu MMF-a, Vlada će inicirati izradu Zakona o fiskalnoj odgovornosti (LOI, ¶24).

12. **Entitetske vlade su posvećene zaštiti javnih investicija i zaštiti ugroženih slojeva stanovništva.** Predviđa se da će kapitalna potrošnja u 2010. godini porasti za 0,2 posto BDP-a i učinit će se naponi da se poboljšaju kapaciteti provedbe; također, već je u pripremi niz investicijskih projekata koji bi mogli biti izvršeni kroz javno-privatna partnerstva. Uz to, vlasti su se obavezale da će štiti ugrožene slojeve stanovništva, poboljšanjem ciljanja socijalnih naknada, i kroz očuvanje integriteta finansijskih javnih penzija i fondova za osiguranje u slučaju nezaposlenosti.

Uokvireni tekst 2. Bosna i Hercegovina: reforme socijalnog sektora

Predloženi Zajam za politiku razvoja (DPL) iz Svjetske banke ima za cilj reformu javnih rashoda koji su bili glavni pokretač pro-ciklične fiskalne politike, posebno prekomjernih i regresivnih socijalnih transfera, i velike mase plaća. Osim toga, program će za cilj imati smanjenje stopa socijalnih doprinosa kako bi potaknuo zapošljavanje u formalnom sektoru i povećao konkurentnost i razvoj privatnog sektora.

Stub I programa reforme usmjeren je na upravljanje socijalnim naknadama, kao i za ciljanje socijalnih programa zaštite. Kratkoročne mjere uključuju reviziju zakona kojom bi se zahtijevala obavezna provjera platežne sposobnosti za sve civilne i boračke beneficije, smanjile naknade za nositelje odlikovanja, i ukinule posebne naknade za nezaposlenost demobiliziranih boraca.

U srednjoročnom razdoblju će biti proveden popis prihoda i imovine kako bi se stvorila osnova za provjeru platežne sposobnosti. Sa značajnim ukidanjem duplih davanja, izdaci za socijalne naknade van osiguranja će do 2012. godine biti smanjeni na raspon od 1 do 2 posto BDP-a (od sadašnjih oko 4 posto BDP-a).

Reforma plaća u javnom sektoru koja se predviđa u okviru Stuba II će rezultirati transparentnijim zakonima o plaćama koji će plaće bolje povezati sa odgovornošću. Rast plaća će biti ograničen a masa plaća smanjena kako bi se poslao signal za ograničavanje pri podmirivanjima u privatnom sektoru, čime bi se pojačala vanjska konkurentnost.

Kao dio potpore konkurentnosti, Stub III će usklađivati osnovice za socijalne doprinose, smanjiti doprinose za zdravstveno osiguranje i dovesti indirektno poreze u sklad sa zakonodavstvom EU. Reforme u ovim oblastima će slijediti niz koraka, s time da pripremni dokumenti trebaju biti završeni do kraja godine, i odgovarajući zakoni i propisi donijeti u 2010-11. godini.

C. Politika financijskog sektora

13. **Vlasti budno prate bilo kakve znakove stresa u bankarskom sistemu, koji je do sada izdržao efekt globalne financijske krize.** Omjer adekvatnosti kapitala je ostao stabilan, što dijelom odražava smanjenje aktive ponderirane rizikom u skladu sa smanjenjem rasta kreditiranja. Banke su također zadržale dobiti iz 2008. godine kako bi povećale svoje zalihe likvidnosti. Ipak, profitabilnost je opala a nekvalitetni krediti su se polako povećali. U narednom periodu, profitabilnost će vjerovatno ostati slaba i nekvalitetni krediti će nastaviti da rastu. Prema tome, došlo je do spoznaje da je potrebno kontinuirano pratiti razvoj događaja i osigurati da poslovne banke imaju plan kako da u narednom razdoblju rješavaju potencijalno pogoršanje situacije s kapitalom. Vlasti će također predložiti bankama da zadrže svoju dobit iz 2009. za daljnje jačanje svoje kapitalne osnovice (LOI ¶29).

14. **Vlasti su od najvećih matičnih banaka u stranom vlasništvu osigurale da se obavežu na nastavak potpore prema BiH (LOI ¶30).** Nakon susreta u Beču u junu/lipnju 2009. godine, i u Sarajevu u septembru/rujnu 2009. u okviru Koordinacione inicijative Europske banke (EBCI), primljena su pisma sa konkretnim preuzimanjem bilateralnih obaveza od 9 matičnih banaka. Na 13 podružnica tih banaka otpada 87 posto aktive bankarskog sektora. Matične banke su pristale da održe svoju izloženost na ravni sa kraja 2008. godine tijekom čitavog razdoblja programa i da po potrebi dokapitaliziraju svoje podružnice. Također je dogovoreno da se svakih pola godine vrši ocjena tih preuzetih obaveza.

15. **Dok su preuzete obaveze za izloženost matičnih banaka uglavnom bile u skladu s očekivanjima, nedostatak sveobuhvatnih podataka ne dopušta punu ocjenu izloženosti na koju su se obavezale.** Podaci za devet matičnih banaka pokazuju da je između

decembra/prosinca 2008. i decembra/prosinca 2009. godine njihova izloženost ka svojim podružnicama opala za oko 7 posto. Ovaj trend je u skladu s kretanjima u okviru platnog bilansa. Ipak, banke su održale zalihe likvidnosti, a pri tom se depoziti nevladinog sektora prilijevaju natrag u sistem, dok je

potražnja za kreditima i dalje slaba uz oštrije uvjete kreditiranja. Pad izloženosti matičnih banaka prema podružnicama je djelimično neutraliziran povećanjem izloženosti prema drugim subjektima u tom istom razdoblju. CBBH je razvila način izvješćivanja koji će u narednom periodu omogućiti sveobuhvatno praćenje ukupne izloženosti u BiH.

Parent Bank Exposure in BiH
(In millions of KM)

	Dec '08	Dec '09	Percent change
Exposure to subsidiaries	5,270	4,919	-6.7
All other exposures ¹	1,134	1,296	14.3
Total	6,405	6,215	-3.0

¹ Partial data for 3 of the 9 banks.

16. **U program su uključene mjere kako bi osiguralo da banke ostanu adekvatno kapitalizirane.** U tu svrhu, CBBH, u suradnji s agencijama za bankarstvo, trenutno provodi testiranje na stres podružnica koje su uključene u EBCI. Testovi na stres se temelje na dva makroekonomska scenarija, od koji se jedan oslanja na makroekonomske pretpostavke u okviru programa a drugi je jedan više pesimističan scenarij.² U narednom razdoblju, očekuje se da vlasti dovrše testiranje na stres, rasprave njihove rezultate s bankama na bilateralnoj osnovi, i razmotre adekvatnost kapitala svake institucije prema obavezama preuzetima u EBCI (LOI ¶30). Osoblje MMF-a poziva CBBH da kontinuirano prati ranjivosti u bankarskom sistemu i tako što će vršiti redovita testiranja na stres odozgo naniže [top-down] u suradnji s agencijama za bankarstvo.

17. **Napravljeni su značajni koraci ka jačanju spremnosti za krize i očuvanju financijske stabilnosti.** Osnovan je Stalni odbor za financijsku stabilnost (SCFS) i 22. decembra/prosinca 2009. godine potpisan je Memorandum o razumijevanju oko financijske stabilnosti, pripremljenosti i upravljanja krizom je (strukturalna odrednica za kraj novembra/studenog 2009.). SCFS planira da se sastaje najmanje jednom tromjesečno, ili

prema potrebi, da bi raspravljao i razmjenjivao informacije vezane za financijsku stabilnost. Vlasti su također unijele izmjene u regulative (28. oktobra/listopada 2009.) kako bi omogućile svim bankama, bez obzira na vlasništvo, da sudjeluju u programu osiguranja depozita (strukturnalna odrednica za kraj februara/veljače 2010.) (LOI ¶32).

D. Ostalo

18. **Postignut je značajan napredak na poboljšanju kvaliteta statistike (LOI, ¶33).** Osnovana je grupa za koordinaciju, sa zadaćom prikupljanja i konsolidacije fiskalne statistike sa svih razina vlasti u skladu sa smjernicama Eurostat-a i MMF-ove Statistike vladinih financija [Government Finance Statistics]. Iako sa malim zakašnjenjem, grupa je već objavila djelimične podatke za generalnu vladu za kraj septembra/rujna 2009. i za kraj decembra/prosinca 2009. godine (kontinuirana odrednica). Vlasti su pojačale svoje napore kako bi se osiguralo da se ubuduće mjerilo ispuni bez zakašnjenja.

III. MODALITETI PROGRAMA

19. **Priloženi LOI opisuje napredak vlasti u ostvarenju njihovog ekonomskog programa i navodi njihove obaveze za 2010. godinu.**

- BiH se u naredne tri godine i dalje suočava sa značajnim financijskim potrebama vezano za platni bilans. Ipak, aranžman sa MMF-om ostaje adekvatan za zadovoljavanje platno-bilansnih potreba BiH do 2012. godine, uz financiranje iz sredstava koja su izdvojile Europska komisija i Svjetska banka. Mada su procijenjene potrebe za vanjskim financiranjem za 2009-10. godinu donekle umanjene obzirom na bržu vanjsku prilagodbu od očekivane, predlaže se da faze financiranja ostanu onakve kako je to početno programirano imajući u vidu krhkost procesa stabilizacije i nesigurnosti u narednom periodu.
- Prvi pregled u okviru Stand-by aranžmana bio je odgođen kako bi se vlastima dalo više vremena za usvajanje niza reformi naknada na temelju prava. Budući da su uvjeti iz SBA pod kojima vlasti mogu zatražiti povlačenje tranše koja postaje dostupna 10. marta/ožujka 2010. godine ispunjeni, vlasti namjeravaju povući iznos koji postaje dostupan po završetku pregleda (121,75 miliona SDR), s tim da se čitav iznos koristi za potporu budžetu. Kao što je gore navedeno, u narednom periodu predviđeno je pridržavanje programske izlazne strategije izlaska iz privremenog budžetskog financiranja iz sredstava MMF-a.
- Novi strukturalni uvjeti i dalje će se usredotočiti na fiskalno područje (Uokvireni tekst 3), i to se smatra potrebnim da bi se riješili dugotrajni strukturalni problemi i osigurao povratak javnih financija na srednjoročni održivi put.

20. **Očekuje se da će sposobnost BiH za otplatu sredstava MMF-u ostati dobra.** Odlična historija servisiranja obaveza prema MMF-u koju ima BiH, očekivanje da će

program položiti temelje za povratak na putanju održivog srednjoročnog rasta, i snažna politička predanost programu uz potporu MMF-a pružaju jamstva da će BiH biti u stanju da pravovremeno ispuni svoje obaveze prema MMF-u. Do okončanja SBA, predviđa se da će kreditne obaveze prema Fondu iznositi 7,6 posto BDP-a (28,7 posto bruto rezervi).

21. **Ažurirana ocjena zaštitnih mjera CBBH je dovršena u oktobru/listopadu 2009. godine.** Ocjena je utvrdila da je općenito CBBH dodatno unaprijedila okvir zaštitnih mjera usvajanjem metodologije za ocjenu rizika na ravni čitave banke, jačanjem funkcije unutarnje revizije, kao i izmjenama podzakonskih akata Odbora za reviziju. I pored toga, vlasti su se obavezale na daljnje jačanje okvira zaštitnih mjera (LOI ¶34).

IV. OCJENA OSOBLJA

22. **Početak primjene stabilizacijskog programa u Bosni i Hercegovini je ohrabrujući.** Fiskalna suzdržanost i strukturne fiskalne reforme ciljaju one kategorije rashoda koje su u posljednjih nekoliko godina dovele do velikih neravnoteža. Mjere politike u financijskom sektoru pomažu da se u bankarskom sektoru podržava odgovarajuća likvidnost. Kao rezultat toga, ozbiljnost krize je bila suzbijena, održano je povjerenje u valutni odbor, depoziti domaćinstava su oporavljaju, a pozicija deviznih rezervi je ojačana. Rani rezultati u sklopu programa su zadovoljavajući, a svi kvantitativni kriteriji izvršenja za kraj septembra/rujna 2009. i kraj decembra/prosinca 2009. godine su ispunjeni. Strukturne reforme su napredovale, iako sa malim zakašnjenjem.

23. **Izazovi koji i dalje traju zahtijevaju upornu provedbu snažnih mjera politike.** Iako su se kratkoročni privredni i financijski izgledi stabilizirali, još uvijek su potrebni veliki napori da bi se osigurala fiskalna i vanjska održivost. Privremene mjere sada treba da ustupe mjesto onim reformama koje su u većoj mjeri sistemske: reformama naknada na temelju prava i nenamjenskih transfera; plaća u javnom sektoru u Federaciji; i penzijskih sistema. Uspješna provedba ovih reformi zahtijeva široku političku potporu i jači konsenzus među socijalnim partnerima i u javnosti.

Uokvireni tekst 3. Bosna i Hercegovina: Stand-By aranžman

Pristup: 1,014.6 miliona SDR-a, 600 posto kvote.

Trajanje: 36 mjeseci.

Faze: 182.6 miliona SDR-a postalo je dostupno nakon što je Odbor odobrio aranžman za rješavanje fiskalnih i platno-bilansnih potreba tijekom ostatka godine. Dostupnost druge tranše (87,9 miliona SDR), zavisi od zaključenja ove (prve) revizije. Deset sljedećih tromjesečnih tranši koje se završavaju u junu (lipnju) 2012. godine, imaju vrijednost od 744 miliona SDR-a, i zavisit će od zaključenja daljnjih tromjesečnih pregleda.

Uvjetovnost

Kvantitativni kriteriji izvršenja

- Gornja granica za akumulaciju neto kredita bankarskog sistema:
  - ✓ generalnoj vladi
  - ✓ vladi Države
  - ✓ vladi RS
  - ✓ vladi Federacije
- Gornja granica za nove garancije i preuzimanje duga preduzeća bankama od strane vlada Države, Federacije i RS
- Gornja granica za akumulaciju vanjskih zaostalih plaćanja
- Gornja granica za ugovaranje novog kratkoročnog vanjskog nekoncesionalnog duga
- Gornja granica za akumulaciju domaćih zaostalih plaćanja:
  - ✓ vlade Države
  - ✓ vlade RS
  - ✓ vlade Federacije

Prethodne mjere

- Državni i entitetski parlamenti odobravaju budžete za 2010. godinu u skladu s programom, uključujući i prateće zakonodavstvo
- Entitetski parlamenti usvajaju zakonski okvir kao pripremu za prijelaz na sistem provjere platežne sposobnosti za dobivanje naknada na temelju prava (Federacija, RS)
  - Usvaja se zakon kojim se ukidaju posebne naknade za nezaposlenost dane demobiliziranim borcima do 1. maja (svibnja) 2010. (Federacija)

Strukturalne odrednice

- Pridržavanje Aranžmana Valutnog odbora kako je određeno zakonom (*kontinuirano*)
- Objavljivanje na web stranici državne vlade tromjesečnih konsolidiranih računa generalne vlade s odmakom od 5 sedmica (*kontinuirano*)
- Sporazum o planu akcije prihvatljiv za osoblje Svjetske banke i MMF-a za reformu sistema transfera temeljenih na pravima u Federaciji (*kraj novembra/studenog 2009.*)
- Podnošenje Parlamentu Federacije zakona koji zabranjuje usvajanje zakonodavnih akata za koje nisu osigurana sredstva (*kraj novembra/studenog 2009.*)
- Formiranje stalne komisije za finansijsku stabilnost i potpisivanje MoU o finansijskoj stabilnosti, pripravnosti za krize i krizno upravljanje (*kraj novembra/studenog 2009.*)
- Agencija za osiguranje depozita da uvede princip univerzalnih zahtjeva za članstvo, uključujući za banke koje su dijelom u državnom vlasništvu (*kraj februara/veljače 2010.*)
- Provesti provjeru kvalificiranosti za korisnike civilnih i ratnih naknada, objavljivati rezultate provjera (tromjesečno u roku od 4 tjedna nakon kraja svakog tromjesečja), uključujući i očekivane uštede od diskvalifikacija (Federacija, RS) (*kontinuirano*)
- Parlament usvaja zakon o plaćama u skladu sa ciljevima fiskalne politike za 2010. (Federacija) (*kraj marta/ožujka 2010*)
- Vlade entiteta reformiraju povlaštene penzije (Federacija, RS) (*kraj marta/ožujka 2010*)
- Vlade entiteta pripremaju strategiju penzijske reforme (Federacija, RS) (*kraj marta/ožujka 2010*)

24. **Vjerodostojne fiskalne mjere su kritične za vraćanje fiskalne održivosti.** Osoblje cijeni napore vlasti da kontroliraju potrošnju, i prihvaća da je ciljani fiskalni deficit za 2009. godinu u okviru programa bio prebačen zbog manjka prihoda. Obzirom na još uvijek slabe rezultate u pogledu prihoda i jake pritiske na rashode pred izbore u oktobru/listopadu 2010. godine, vlasti zaslužuju pohvalu za svoje opredjeljenje za fiskalnu suzdržanost. U tu svrhu, revidiran ciljani deficit generalne vlade za 2010. godinu pravi odgovarajuću ravnotežu između odgovora fiskalne politike na ciklična kretanja i srednjoročnih ciljeva konsolidacije. Revidirani fiskalni program je usmjeren na mjere koje će osigurati trajno smanjenje redovne vladine potrošnje, i ojačati posvećenost strukturnim fiskalnim reformama.

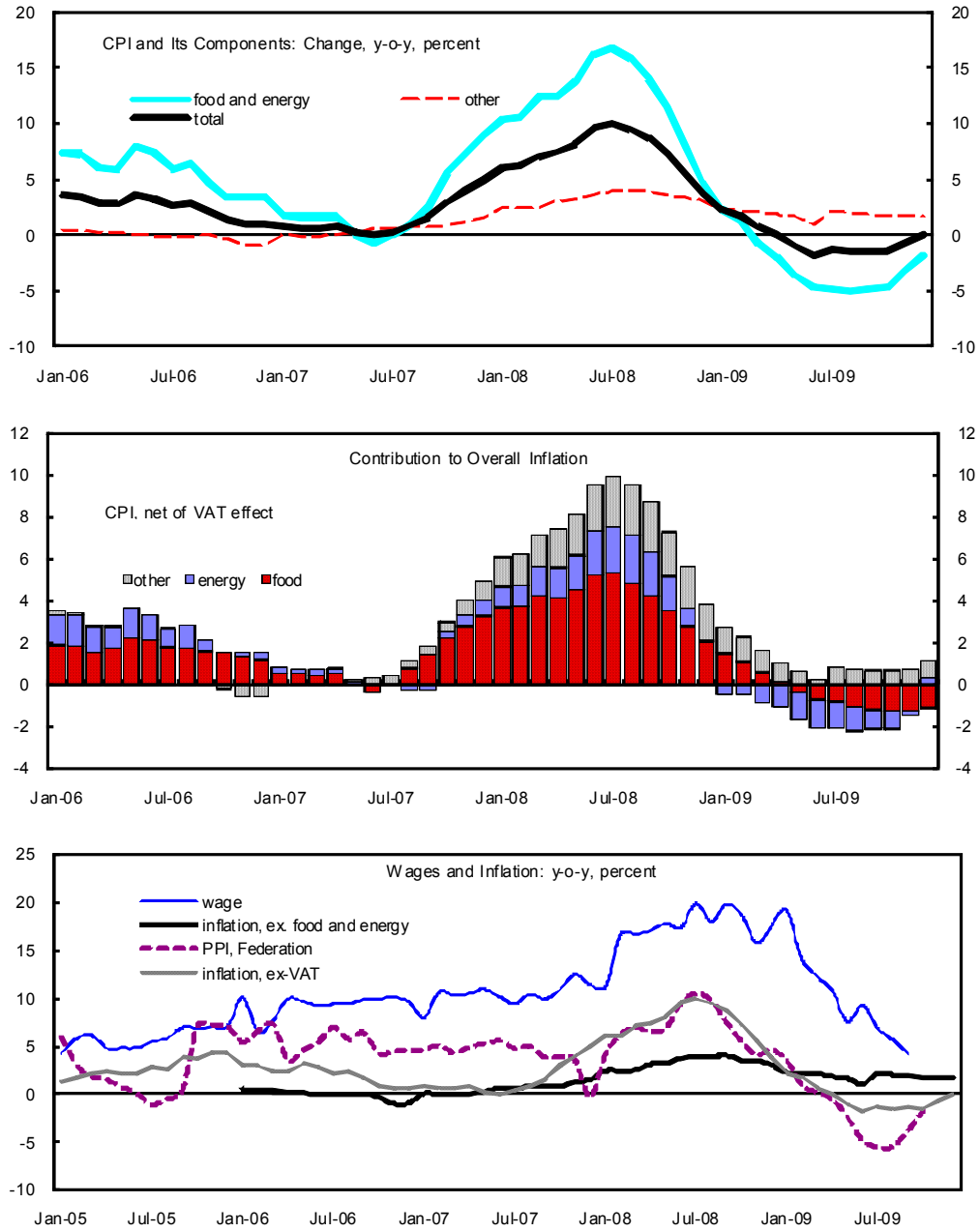
25. **Postoji hitna potreba za zaštitom potrošnje na javne investicije i ugrožene društvene slojeve.** Fokus programa na trajne reforme kako bi se smanjila redovna potrošnja i otvorilo više prostora za kapitalne rashode je dobrodošao, i osoblje naglašava potrebu za poboljšanjem kapaciteta za njihovu provedbu. Socijalna zaštita je ključni element programu vlasti za reformu socijalnih davanja. Stoga je važno osigurati da, kroz bolje ciljanje, te naknade stignu do najugroženijih slojeva. Osim toga, osoblje poziva vlasti da ojačaju finansijski integritet javnog penzijskog sistema.

26. **Bitno je ostati pripravan na bilo koji znak stresa u finansijskom sektoru.** Osoblje pozdravlja korake u pravcu jačanja praćenja finansijske stabilnosti, kao i poboljšanja pripravnosti za krize i njihovog upravljanja, te poziva vlasti na daljnje povećanje suradnje između centralne banke i agencije za bankarstvo. Obaveze preuzete od strane stranih matičnih banaka da zadrže svoju izloženost prema BiH i održe dobru kapitalizaciju svojih podružnica bi trebale pomoći ograničenju manjka u vanjskom financiranju i podržati povjerenje tržišta. Osoblje pozdravlja povećanje kapaciteta za izvođenje testova na stres i poziva vlasti da kontinuirano prate ranjivosti u bankarskom sistemu.

27. **Politički rizici za provedbu programa su u porastu.** Sa približavanjem općih izbora, politička potpora za potrebne mjere prilagodbe i ključne strukturne fiskalne reforme bi mogla oslabiti. Da bi se riješila ova pitanja, odobrenje budžeta za 2010. godinu kao i ključnih fiskalnih mjera prethodne su radnje neophodne da bi Izvršni odbor uzeo u razmatranje zahtjev za zaključenje ove revizije. Osim toga, vlasti prihvaćaju potrebu za dalji pažljivi nadzor provedbe programa, i opredijeljene su za prilagodbu politike kako se okolnosti budu mijenjale.

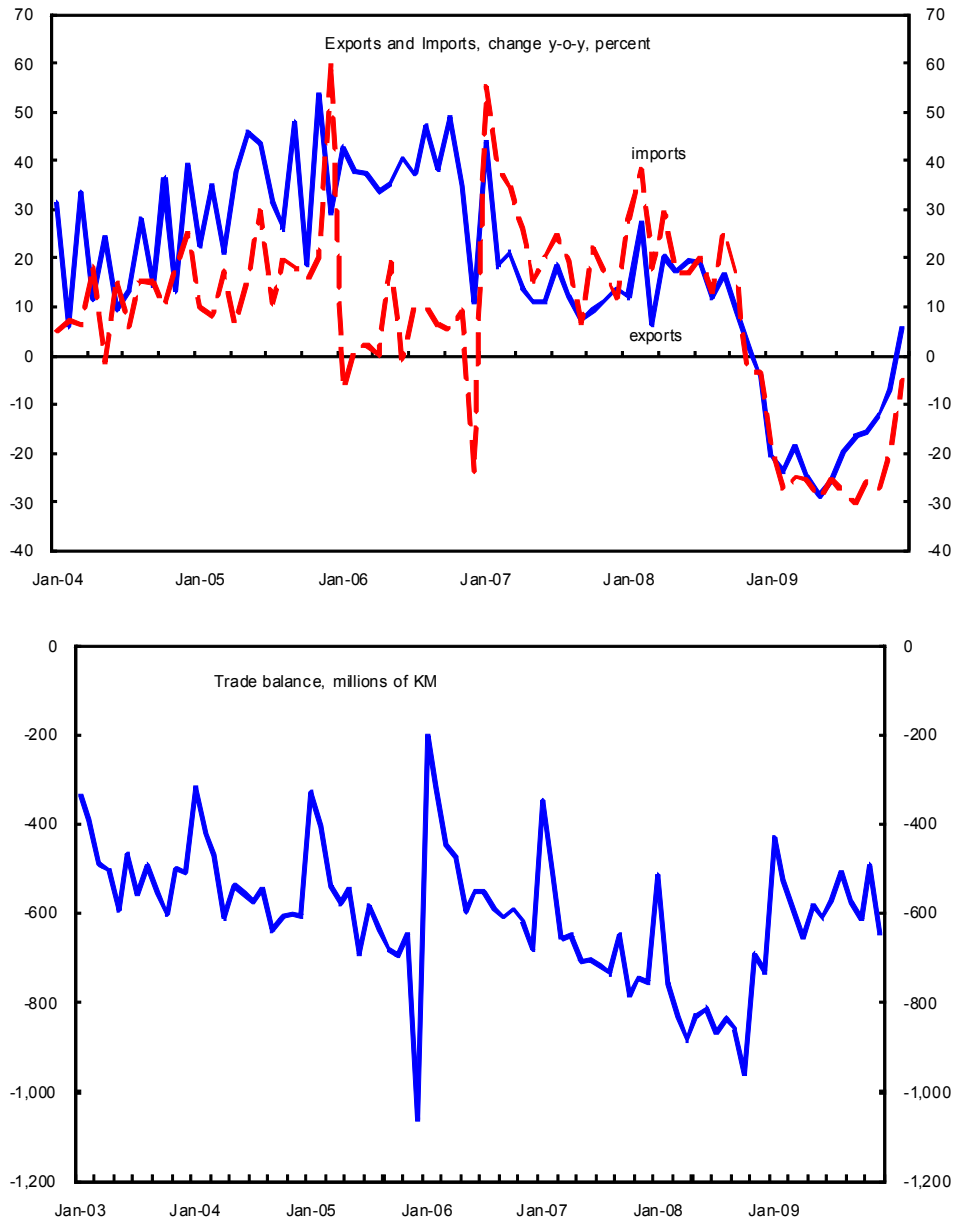
28. **Puna provedba programa koji su vlasti usvojile nudi najbolje šanse BiH da izađe iz ekonomske krize i bude spremna da ponovo pokrene jači rast i ostvari brži napredak u konvergenciji sa EU.** U svjetlu dosadašnjih rezultata i namjera u vezi mjera politike koje su vlasti najavile, osoblje podržava njihov zahtjev za zaključenje prvog pregleda u sklopu stand-by aranžmana.

Figure 1. Bosnia and Herzegovina: Inflation Developments, 2005–09

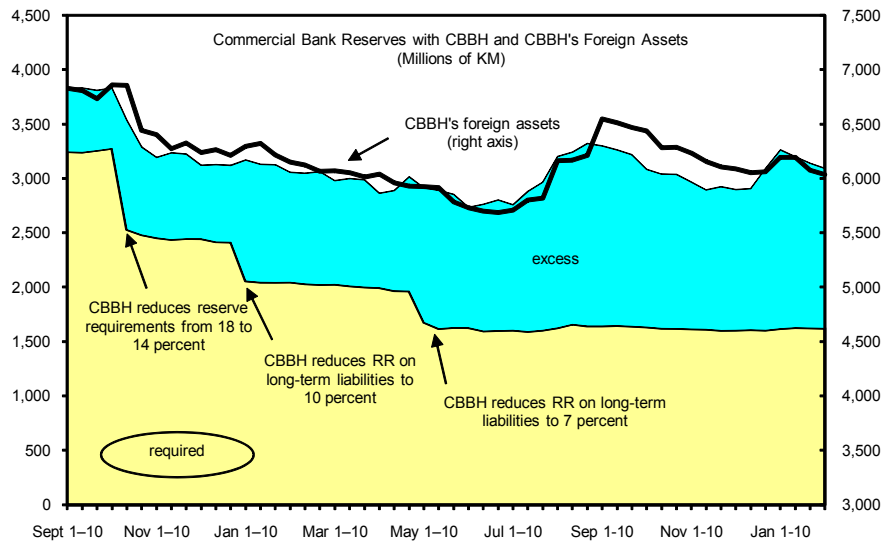
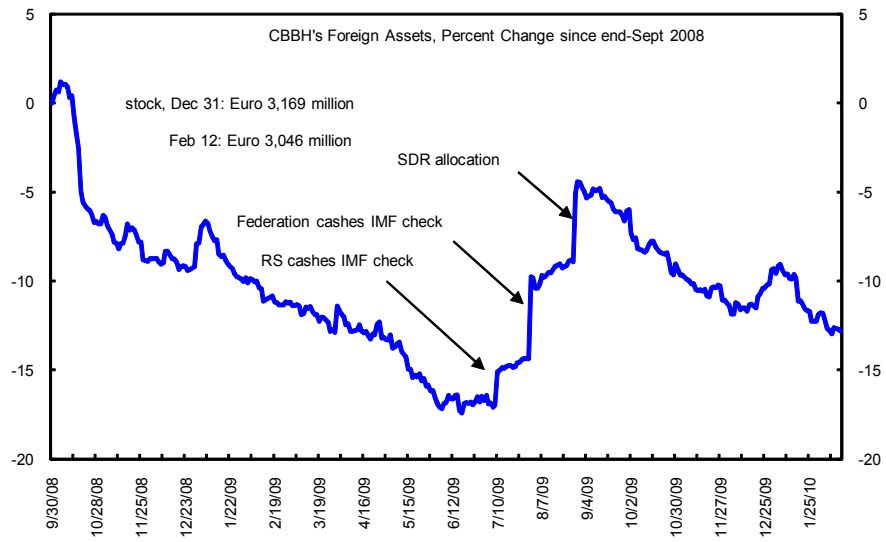
Sources: BIH authorities; and IMF staff calculations.

Figure 2. Bosnia and Herzegovina: External Trade, 2004–09

Sources: CBBH; and IMF staff calculations.

Figure 3. Bosnia and Herzegovina: Central Bank's Foreign Assets and Commercial Bank Reserves, 2008–09

Sources: CBBH; and IMF staff calculations.

Tabela 1. Bosna i Hercegovina: Odabrani ekonomski pokazatelji, 2008–15

	2008	2009		2010		2011	2012	2013	2014	2015
		EBS/09/94 Prog.	Proj.	EBS/09/94 Prog.	Prog.					
Nominalni BDP (miliona KM)	24,717	24,298	24,121	25,036	24,775	26,411	28,641	30,904	33,231	35,734
Bruto nacionalna štednja (U procentima BDP-a)	9.9	10.6	11.6	13.4	14.0	15.9	15.9	16.6	17.2	17.1
Bruto ulaganja (U procentima BDP-a)	24.8	20.2	19.1	23.1	21.3	22.9	22.9	22.9	23.0	22.8
(Procentna promjena)										
Realni BDP	5.4	-3.0	-3.4	0.5	0.5	4.0	5.8	5.3	4.5	4.5
IPC (prosjeak za period)	7.4	1.6	-0.4	2.3	1.6	1.9	2.1	2.3	2.5	2.5
Novac i kredit (kraj perioda)										
Novac u širem smislu	4.3	0.6	1.7	3.9	0.3	6.6	8.4	7.9	7.5	7.5
Kredit privatnom sektoru	20.8	0.0	-3.8	4.0	-2.7	7.3	9.3	9.1	7.9	7.9
(U procentima BDP-a)										
Budžet generalne vlade										
Prihodi	45.5	45.0	44.1	45.9	44.3	44.3	44.7	44.8	44.9	44.9
od čega: grantovi	2.2	2.3	1.8	3.0	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.8
Rashodi (na temelju preuzetih obaveza)	50.3	49.7	49.4	49.9	48.8	47.2	46.4	46.0	45.4	44.9
od čega: rashodi za ulaganja	6.5	7.1	6.0	7.9	6.2	6.1	5.8	5.9	5.9	5.7
Primarni bilans	-4.3	-3.8	-4.7	-3.0	-3.9	-2.2	-1.0	-0.5	0.0	0.5
Ukupni bilans	-4.8	-4.7	-5.3	-4.0	-4.5	-2.9	-1.7	-1.1	-0.5	0.0
Vanjski javni dug	17.2	21.5	19.9	26.3	25.5	27.2	26.7	24.2	21.1	19.4
Ukupni javni dug	30.8	34.7	33.4	39.8	38.1	38.5	36.9	33.1	28.8	25.7
(U milionima eura)										
Platni bilans										
Izvoz roba i usluga	4,648	3,843	3,831	4,108	4,144	4,478	4,779	5,144	5,484	5,781
Uvoz roba i usluga	8,780	7,050	6,725	7,476	7,194	7,631	8,094	8,578	9,077	9,505
Bespovratni transferi, neto	1,844	1,771	1,662	1,903	1,724	1,781	1,862	1,968	2,101	2,139
Bilans tekućeg računa	-1,879	-1,201	-921	-1,234	-930	-953	-1,018	-996	-981	-1,039
(U procentima BDP-a)	-14.9	-9.7	-7.5	-9.6	-7.3	-7.1	-7.0	-6.3	-5.8	-5.7
Direktna strana ulaganja	716.9	258	300.0	500	350.0	678.0	728.0	758.0	778.0	778.0
(U procentima BDP-a)	5.7	2.1	2.4	3.9	2.8	5.0	5.0	4.8	4.6	4.3
Bruto službene rezerve	3,219	2,932	3,176	3,007	3,421	3,751	3,915	3,821	3,636	3,618
(u mjesecima uvoza)	5.7	4.7	5.3	4.5	5.4	5.6	5.5	5.1	4.6	4.6
Vanjski dug, procenat BDP-a	48.9	52.4	53.0	56.7	58.3	59.5	58.0	54.8	51.0	48.7
Servisiranje vanjskog duga	415	433	452	504	542	571	628	802	1,005	831
(U procentima izvoza roba i usluga)	8.9	11.3	11.8	12.3	13.1	12.8	13.1	15.6	18.3	14.4

Izvori: bosanske vlasti; i procjene i projekcije osoblja MMF-a.

Tabela 2. Bosna i Hercegovina: Platni bilans, 2008–15

(U milionima eura, osim ako nije navedeno drugačije)

	2008	2009		2010				2011	2012	2013	2014	2015		
	Procj.	EBS/09/94	Proj.	Tokovi po kvartalu				EBS/09/94	Prog.	Proj.				
		Prog.		Jan-Mar	Apr-Jun	Jul-Sep	Okt-Dec	Prog.		Prog.	Prog.	Prog.	Prog.	
Robna trgovina	-4,819	-3,912	-3,480	-991	-762	-985	-920	-4,096	-3,658	-3,800	-3,997	-4,165	-4,374	-4,508
Izvoz, f.o.b.	3,522	2,713	2,819	738	777	843	735	2,941	3,093	3,365	3,600	3,887	4,144	4,406
Uvoz, f.o.b.	-8,341	-6,625	-6,298	-1,729	-1,539	-1,828	-1,656	-7,037	-6,751	-7,166	-7,597	-8,052	-8,519	-8,914
Obnova	-194	-321	-267	...	...	...	...	-357	-274	-291	-258	-279	-303	-306
Ostalo	-8,147	-6,304	-6,032	...	...	...	...	-6,680	-6,478	-6,874	-7,339	-7,773	-8,216	-8,608
Usluge, neto	687	704	585	135	175	148	150	728	608	648	682	730	781	784
Izvoz	1,126	1,130	1,012	216	279	319	238	1,167	1,051	1,113	1,179	1,257	1,339	1,375
Uvoz	-439	-425	-427	-79	-101	-176	-86	-439	-443	-465	-496	-526	-558	-591
Prihod, neto	409	235	311	124	79	108	86	231	396	419	435	470	511	546
Kredit	821	535	611	165	169	206	179	535	718	757	798	849	906	964
Debit	-411	-300	-300	-47	-88	-97	-90	-304	-322	-338	-363	-379	-395	-418
od čega: kamata	-99	-125	-115	-22	-32	-22	-33	-147	-137	-145	-159	-164	-168	-178
Tekuci Transferi, neto	1,844	1,771	1,662	375	447	468	433	1,903	1,724	1,781	1,862	1,968	2,101	2,139
Primanja	2,020	1,944	1,847	...	...	...	...	2,085	1,919	1,982	2,069	2,182	2,320	2,370
Javna	169	180	120	...	...	...	...	272	146	151	171	193	214	214
Privatna	1,851	1,764	1,727	...	...	...	...	1,813	1,773	1,831	1,898	1,989	2,106	2,156
Plaćanja	-176	-173	-185	...	...	...	...	-182	-195	-201	-207	-213	-220	-231
Bilans tekućeg računa	-1,879	-1,201	-921	-357	-61	-261	-251	-1,234	-930	-953	-1,018	-996	-981	-1,039
Račun kapitala i finansijski račun	1,805	481	632	42	64	167	191	747	463	959	991	903	796	1,020
Račun kapitala	198	218	191	45	52	47	50	230	195	210	215	221	226	232
Kapitalni transferi	198	218	191	45	52	47	50	230	195	210	215	221	226	232
Službeni transferi	91	106	92	23	26	21	23	112	93	105	107	109	111	114
Privatni transferi	107	112	99	22	26	26	28	118	102	105	108	111	115	118
Finansijski račun	1,607	263	441	-3	12	120	141	517	269	749	776	682	570	789
Direktna ulaganja	717	258	300	51	69	115	115	500	350	678	728	758	778	778
Prema vani	-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prema unutra	726	258	300	51	69	115	115	500	350	678	728	758	778	778
Portfolio ulaganja	-6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostala ulaganja	896	5	141	-54	-57	4	26	17	-81	71	48	-76	-208	11
Sredstva (povećanje, -)	-221	103	-113	-52	-45	1	24	59	-73	-119	-124	-130	-122	-129
Poslovne banke	230	82	60	-38	-29	-4	48	50	-23	-104	-106	-110	-102	-109
Ostalo	-451	21	-173	-14	-17	5	-24	9	-50	-15	-18	-20	-20	-20
Obaveze	1,117	-98	255	-2	-12	3	2	-42	-8	190	171	54	-85	139
Trgovinski krediti	282	-5	178	42	49	50	45	70	187	205	226	248	273	300
Poslovne banke	732	0	-287	7	7	7	7	0	29	148	187	198	210	223
Amortizacija	-279	-308	-337	-97	-114	-99	-96	-357	-405	-427	-469	-639	-837	-653
Vučenje zajmova	382	215	539	45	45	45	45	245	181	263	228	246	268	269
Projekt	103	215	175	45	45	45	45	245	181	186	151	170	192	192
Program	0	0	203	0	0	0	0	0	0	77	77	77	77	77
Ostale vladine obaveze	0	0	161	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rezervna sredstva (povećanje, -)	206	287	45	100	-101	-56	-188	-75	-245	-329	-164	93	185	19
Neto greške i omaške	-132	0	0	...	...	...	...	0	0	0	0	0	0	0
Manjak vanjskog financiranja	...	433	0	215	98	151	248	563	712	323	191	0	0	0
Stavke memoranduma:														
Bilans tekućeg računa (procenat BDP-a)	-14.9	-9.7	-7.5	...	...	...	...	-9.6	-7.3	-7.1	-7.0	-6.3	-5.8	-5.7
Trgovinski bilans (procenat BDP-a)	-38.1	-31.5	-28.2	...	...	...	...	-32.0	-28.9	-28.1	-27.3	-26.4	-25.7	-24.7
Robni uvoz (promjena, procenat)	15.3	-19.7	-24.5	...	...	...	...	6.2	7.2	6.1	6.0	6.0	5.8	4.6
Robni izvoz (promjena, procenat)	13.9	-21.4	-20.0	...	...	...	...	8.4	9.7	8.8	7.0	8.0	6.6	6.3
Transferi (procenat BDP-a)	14.6	14.3	13.5	...	...	...	...	14.9	13.6	13.2	12.7	12.5	12.4	11.7
Neto direktna strana ulaganja (procenat BDP-a)	5.7	2.1	2.4	...	...	...	...	3.9	2.8	5.0	5.0	4.8	4.6	4.3
Vanjski dug/BDP (procenat)	48.9	52.4	53.0	...	...	...	...	56.7	58.3	59.5	58.0	54.8	51.0	48.7
Privatni	31.8	30.8	33.0	...	...	...	...	30.4	32.8	32.2	31.3	30.6	29.9	29.3
Javni	17.2	21.5	19.9	...	...	...	...	26.3	25.5	27.2	26.7	24.2	21.1	19.4
Servisiranje vanjskog javnog duga/Izvoz r & u (%)	8.9	11.3	11.8	...	...	...	...	12.3	13.1	12.8	13.1	15.6	18.3	14.4
Bruto službene rezerve	3,219	2,932	3,176	...	...	...	...	3,007	3,421	3,751	3,915	3,821	3,636	3,618
(mjeseci uvoza roba i usluga)	5.7	4.7	5.3	...	...	...	...	4.5	5.4	5.6	5.5	5.1	4.6	4.6

Izvori: vlasti BiH; i procjene i projekcije osoblja MMF-a.

Tabela 3. Bosna i Hercegovina: Odabrani pokazatelji ranjivosti, 2004-09

	2004	2005	2006	2007	2008 Procj.	2009 Latest	
Vanjski sektor							
Izvoz robe (promjena, procenat, u eurima)	28.7	22.8	30.5	15.0	13.9	-20.0	Dec-09
Uvoz robe (promjena, procenat, u eurima)	7.6	12.5	1.2	18.7	15.3	-24.5	Dec-09
Trgovinski uvjeti (promjena, procenat)	3.8	6.2	8.4	5.5	-1.5	-6.4	Sep-09
Bilans tekućeg računa (procenat BDP-a)	-16.3	-18.0	-8.4	-12.6	-14.9	-6.8	Sep-09
Račun kapitala i finansijski račun (procenat BDP-a)	16.8	19.7	12.7	16.6	14.3	6.3	Sep-09
Neto priljevi Direktna strana ulaganja (procenat BDP-a)	7.0	5.5	5.8	13.2	5.7	2.5	Sep-09
Bruto međunarodne rezerve (kraj perioda, miliona eura)	1,768	2,145	2,761	3,425	3,219	3,176	Dec-09
U mjesecima očekivanog uvoza roba i usluga	3.3	4.0	4.3	4.7	5.7	5.3	Dec-09
U procentima kratkoročnog duga po preostalom dospjeću	448.7	469.2	743.4	370.7	392.4	365.1	Dec-09
U procentima rezervnog novca	106.7	105.7	106.9	107.5	110.4	110.0	Dec-09
Ukupni bruto vanjski dug (procenat BDP-a)	48.7	52.7	47.2	48.2	48.9	52.4	Sep-09
od čega kratkoročni vanjski dug (preostalo dospjeće, procenat BDP-a)	5.6	7.2	5.5	7.8	6.4	7.0	Sep-09
od čega vanjski javni dug (procenat BDP-a)	25.5	25.6	21.2	18.2	17.2	19.5	Sep-09
REER (godišnja prosječna procentna promjena; depresijacija =-)	-1.6	0.8	2.3	-1.8	2.2	...	2008
Tečaj (po dolaru SAD, prosjek za period)	1.58	1.57	1.56	1.43	1.34	1.4	2009
Pokazatelji finansijskog tržišta							
Berzanski indeksi, kraj perioda							
Banjalučka berza ¹	1,150	1,367	2,885	2,564	1,028	1021	Oct-09
Sarajevska berza ²	...	1,612	2,856	3,685	1,234	1,129	Oct-09
Državni rejting							
Valutni državni rejting agencije Moody's	B3/pozitivno	B3/pozitivno	B2/stabilno	B2/stabilno	B2/stabilno	B2/stabilno	Dec-09
Državni rejting agencije S&P	...	...	...	...	...	B+/stabilno	Dec-09

Izvori: bosanske vlasti; i procjene i projekcije osoblja MMF-a.

¹ BIRS indeks Banjalučke berze.² SASX-10 indeks Sarajevske berze

Tabela 4. Bosna i Hercegovina: generalna vlada, 2008–15

(U procentima BDP-a)

	2008	2009		2010				2011	2012	2013	2014	2015
	Procj.	Prog.	Proj.	Mar	Jun	Sep	Dec	Dec	Dec	Dec	Dec	
		EBS/09/94		Prog				Proj.				
Prihodi	45.5	45.0	44.1	9.5	21.6	33.1	44.3	44.3	44.7	44.8	44.9	44.9
Poreski prihodi	37.6	36.9	36.7	8.0	17.8	27.6	37.1	37.1	37.5	37.6	37.7	37.8
PDV	12.6	12.2	11.7	2.5	5.4	8.6	11.7	11.4	11.9	12.0	12.0	12.1
Akcize	4.6	5.0	5.2	1.2	2.6	4.2	5.7	6.1	6.1	6.1	6.1	6.1
Trgovinski porezi	2.6	1.7	1.4	0.3	0.6	1.0	1.3	1.1	1.1	1.1	1.1	1.0
Ostali indirektni porezi	0.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Direktni porezi	3.5	3.4	3.4	0.8	1.6	2.5	3.3	3.3	3.4	3.5	3.5	3.5
Doprinosi	14.2	14.3	14.9	3.2	7.5	11.2	15.0	15.0	15.0	15.0	15.0	15.0
Ostali poreski prihodi	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Neporeski prihodi	5.4	5.4	5.1	0.9	2.5	3.7	4.8	4.8	4.8	4.8	4.8	4.8
Dividende	0.3	0.4	0.5	0.1	0.2	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
Grantovi	2.2	2.3	1.8	0.5	0.9	1.4	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.8
Budžetske potpore	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Investicioni (strani)	2.1	2.3	1.7	0.5	0.9	1.4	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.8
Rashodi i neto pozajmljivanje	50.3	49.7	49.4	10.9	24.2	36.4	48.8	47.2	46.4	46.0	45.4	44.9
Bruto plate i naknade troškova uposlenih	12.0	12.4	12.7	3.0	6.1	9.3	12.3	11.9	11.7	11.6	11.5	11.4
Izdaci za materijal i usluge	9.1	9.8	9.9	2.3	5.0	7.5	10.1	9.7	9.6	9.6	9.5	9.5
Subvencije i transferi	16.3	16.1	17.2	3.8	8.2	12.2	16.6	16.2	16.0	15.6	15.5	15.4
Socijalna davanja (transferi)	10.0	10.0	11.1	2.9	5.4	8.0	10.7	10.5	10.5	10.3	10.2	10.2
Ostali transferi domaćinstvima	4.9	4.5	4.4	0.6	1.9	2.8	4.0	3.8	3.8	3.8	3.7	3.7
Subvencije i transferi	1.5	1.6	1.7	0.3	0.9	1.3	1.9	1.8	1.7	1.6	1.5	1.5
Kamate (domaće i strane)	0.5	0.8	0.5	0.1	0.3	0.5	0.7	0.6	0.7	0.6	0.5	0.5
Ostala tekuća potrošnja	3.5	3.0	2.5	0.3	1.4	2.1	2.7	2.5	2.5	2.5	2.4	2.3
Kapitalni izdaci	6.5	7.1	6.0	1.2	3.1	4.6	6.2	6.1	5.8	5.9	5.9	5.7
Projekti finansirani iz inostranstva	2.9	4.0	3.2	0.8	1.7	2.5	3.3	3.3	2.9	3.0	3.0	2.8
Ostali	3.6	3.0	2.8	0.4	1.4	2.2	2.9	2.8	2.9	2.9	2.9	2.9
Vanbudžetski izdaci	1.3	0.9	0.7	0.2	0.4	0.6	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Primljene odplate datih zajmova (neto)	-0.3	-0.3	-0.2	0.0	-0.2	-0.3	-0.5	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Konsolidacijska greska ¹	1.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Sveukupni bilans	-4.8	-4.7	-5.3	-1.4	-2.6	-3.4	-4.5	-2.9	-1.7	-1.1	-0.5	0.0
Financiranje	4.8	4.7	5.3	1.4	2.6	3.4	4.5	2.9	1.7	1.1	0.5	0.0
Domaće	4.5	0.4	2.9	-0.5	0.2	0.3	0.3	1.6	1.4	1.0	0.8	0.3
Prihodi od prodaje GSM licenci	0.2	0.2	0.2	0.0	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Jednokratne uplate/isplate ³	0.6	0.7	2.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.7	1.6	1.5	1.4	1.3
Unutrasnji dug (tok, +=povećanje)	-0.2	-0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Otplata glavnice	-0.5	-0.6	-0.7	-0.2	-0.3	-0.8	-1.0	-0.7	-0.7	-0.6	-0.6	-0.5
Ostale neizmirene obaveze i razlika stanja gotovinske/obracunske osnove	1.4	-1.6	0.7	-1.5	-1.5	-1.5	-1.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Ostalo	3.0	1.6	0.6	1.1	1.9	2.5	2.6	0.4	0.4	0.1	-0.1	-0.5
Finansiranje od strane bankarskog sektora, netoo	3.8	2.8	1.4	1.3	2.3	3.1	3.4	0.4	0.4	0.1	-0.1	-0.5
Transfer Razvojnoj Banci	-0.7	-1.1	-0.8	-0.2	-0.4	-0.6	-0.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Vanjsko	0.3	0.8	2.5	0.2	0.3	0.5	0.5	0.9	0.3	0.1	-0.3	-0.3
Budžetska potpora ²	0.0	0.0	1.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.6	0.5	0.5	0.5	0.4
Za projekte	0.9	1.7	1.5	0.4	0.7	1.1	1.4	1.4	1.0	1.1	1.1	1.1
Amortizacija	-0.6	-0.9	-0.7	-0.1	-0.5	-0.6	-0.9	-1.1	-1.2	-1.4	-1.9	-1.8
Manjak ²	0.0	3.5	-0.1	1.7	2.2	2.6	3.7	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0
Identificirano financiranje	0.0	3.5	0.0	1.7	2.2	2.6	3.7	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0
Preostali manjak	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Stavke memoranduma:												
Primarni bilans	-4.3	-3.8	-4.7	-1.3	-2.3	-2.9	-3.9	-2.2	-1.0	-0.5	0.0	0.5

Izvori: Ministarstva finansija, i procjene osoblja MMF-a

¹ Iznos za 2008 predstavlja razliku između ukupnih iznosa iznad i ispod crte.² Budžetski zajmovi i donacije iz multilateralnih izvora uvršteni su u "Vanjsko financiranje - Budžetske potpore" i "Grantovi - Budžetske potpore" u godini u kojoj su povučeni. U projekcijama su uvršteni pod "Identificirano financiranje". Projicirano izdavanje međunarodnih obveznica u 2011-14 za finansiranje budžeta generalne vlade su knjizeni pod "Strano finansiranje za budžetsku podršku".³ Uključuje prihode od privatizacije, sredstva od sukcesije i korištenje SDR alokacije iz 2009.

Tabela 5. Bosna i Hercegovina: generalna vlada, 2008-15

(miliona KM)

	2008 Procj.	2009		2010				2011	2012	2013	2014	2015
		Prog EBS/09/94	Proj.	Mar	Jun	Sep	Dec	Dec	Dec	Dec	Dec	Dec
Prihodi	11,245	10,942	10,643	2,349	5,340	8,189	10,973	11,694	12,803	13,857	14,928	16,037
Poreski prihodi	9,296	8,961	8,856	1,976	4,420	6,839	9,193	9,787	10,745	11,631	12,535	13,507
PDV	3,119	2,956	2,828	609	1,341	2,142	2,902	3,020	3,397	3,695	3,996	4,324
Akcize	1,127	1,219	1,247	297	653	1,043	1,413	1,601	1,736	1,873	2,014	2,166
Trgovinski porezi	646	422	341	69	151	242	328	297	315	334	353	370
Ostali indirektni porezi	40	0	21	5	10	15	20	22	22	24	25	27
Direktni porezi	864	814	827	203	406	609	812	884	976	1,068	1,158	1,257
Doprinosi	3,500	3,464	3,590	792	1,857	2,786	3,715	3,960	4,295	4,635	4,984	5,359
Ostali poreski prihodi	0	86	2	1	1	2	2	3	3	3	3	4
Neporeski prihodi	1,331	1,310	1,231	232	624	907	1,189	1,279	1,376	1,484	1,596	1,716
Dividende	83	102	117	24	60	90	120	128	139	150	161	173
Grantovi	535	569	439	118	235	353	471	501	544	591	636	641
Budžetske potpore	28	10	25	1	2	3	4	0	0	0	0	0
Investicioni (strani)	508	559	414	117	233	350	467	501	544	591	636	641
Rashodi i neto pozajmljivanje	12,432	12,083	11,912	2,700	5,992	9,022	12,100	12,454	13,303	14,207	15,101	16,055
Bruto plate i naknade troškova uposlenih	2,958	3,001	3,069	734	1,514	2,305	3,058	3,140	3,344	3,592	3,823	4,071
Izdaci za materijal i usluge	2,260	2,378	2,387	564	1,243	1,863	2,491	2,566	2,755	2,959	3,149	3,386
Subvencije i transferi	4,038	3,907	4,157	942	2,020	3,030	4,109	4,275	4,588	4,836	5,149	5,492
Socijalna davanja (transferi)	2,463	2,431	2,687	725	1,328	1,992	2,656	2,780	3,015	3,188	3,405	3,636
Ostali transferi domaćinstvima	1,199	1,096	1,069	142	469	704	979	1,017	1,093	1,167	1,241	1,327
Subvencije i transferi	376	380	400	75	223	334	475	478	481	481	504	528
Kamate (domaće i strane)	130	206	130	27	75	113	162	169	202	195	175	187
Ostala tekuća potrošnja	863	733	614	83	341	511	678	670	727	784	808	833
Kapitalni izdaci	1,604	1,717	1,437	304	767	1,150	1,533	1,608	1,659	1,810	1,964	2,052
Projekti finansirani iz inostranstva	709	979	772	205	410	615	821	865	839	923	1,011	1,017
Ostali	895	738	664	99	356	535	712	743	820	887	952	1,035
Vanbudžetski izdaci	315	218	178	38	91	137	182	0	0	0	0	0
Primljene otplate datih zajmova (neto)	-62	-78	-60	9	-57	-86	-113	26	28	30	33	35
Konsolidacijska greska ¹	326	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bilans na obracunskoj osnovi	-1,187	-1,140	-1,270	-351	-653	-833	-1,127	-760	-500	-350	-173	-17
Finansiranje na obracunskoj osnovi	1,187	1,140	1,270	351	653	833	1,127	760	500	350	173	17
Domaće	1,118	97	691	-125	51	68	78	409	407	311	271	121
Prihodi od prodaje GSM licenci	48	42	40	12	25	37	50	28	28	28	28	28
Jednokratne uplate/isplate ³	139	175	488	0	0	0	0	450	450	450	450	450
Unutrasnji dug (tok, +=povećanje)	-40	-47	-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Otplate glavnice	-117	-91	-167	-52	-85	-209	-248	-186	-195	-195	-190	-167
Ostale neizmirene obaveze i razlika stanja gotovinske/obracunske osnove	335	-384	180	-368	-368	-368	-368	0	0	0	0	0
Ostalo	752	401	155	283	480	609	645	118	124	28	-17	-189
Finansiranje od strane bankarskog sektora, netoo	932	676	344	333	580	759	845	118	124	28	-17	-189
Transfer Razvojnoj Banci (RS)	-180	...	-189	-50	-100	-150	-200	0	0	0	0	0
Vanjsko	69	198	596	55	63	117	120	237	93	39	-98	-104
Budžetska potpora ²	0	0	398	0	0	0	0	150	150	150	150	150
Za projekte	214	420	358	88	177	265	354	364	295	332	375	376
Amortizacija	-145	-223	-161	-33	-114	-148	-234	-277	-352	-442	-623	-630
Manjak ²	0	846	-17	421	539	648	929	113	0	0	0	0
Identificirano financiranje	0	839	0	421	539	648	929	113	0	0	0	0
Preostali manjak	0	7	-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Izvori: Ministarstva finansija, i procjene osoblja MMF-a

¹ Iznos za 2008 predstavlja razliku između ukupnih iznosa iznad i ispod crte.² Budžetski zajmovi i donacije iz multilateralnih izvora uvršteni su u "Vanjsko financiranje - Budžetske potpore" i "Grantovi - Budžetske potpore" u godini u kojoj su povučeni. U projekcijama su uvršteni pod "Identificirano financiranje". Projicirano izdavanje međunarodnih obveznica u 2011-14 za finansiranje budžeta generalne vlade su knjiženi pod "Strano finansiranje za budžetsku podršku".³ Uključuje prihode od privatizacije, sredstva od sukcesije i korištenje SDR alokacije iz 2009.

Tabela 5a. Bosna i Hercegovina: State Vlada, 2008-15

(miliona KM)

	2008	2009		2010				2011	2012	2013	2014	2015
	Procj.	Prog.	Proj.	Mar	Jun	Sep	Dec	Dec	Dec	Dec	Dec	
		EBS/09/94		Prog						Proj		
Prihodi	865	952	964	197	452	648	849	981	1,057	1,141	1,227	1,322
Poreski prihodi i doprinosi	675	729	729	172	342	513	689	811	883	953	1,025	1,105
Indirektni porezi	675	729	729	172	342	513	689	811	883	953	1,025	1,105
Neporeski prihodi	168	219	204	25	110	135	160	171	174	188	202	217
Grantovi	23	4	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Budžetske potpore	23	4	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Investicioni (strani)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rashodi na obracunskoj osnovi	849	1,013	943	237	505	791	1,043	1,002	1,065	1,141	1,227	1,322
Bruto plate i naknade troskova uposlenih	552	688	635	152	320	515	671	585	644	695	747	804
Izdaci za materijal i usluge	178	202	178	50	115	170	235	250	254	274	295	317
Kamate (domace i strane)	0.0	0.0	1.0	0.4	0.4	0.7	0.7	0.6	0.6	0.5	0.4	3.4
Ostala tekuca potrosnja	53	76	62	15	30	45	57	61	66	72	77	83
Kapitalni izdaci	57	47	67	20	40	60	79	105	99	99	107	115
Projekti finansirani iz inostranstva	0	0	3	0	0	0	0	21	7	0	0	0
Ostali	57	47	64	20	40	60	79	85	92	99	107	115
Konsolidacijska greska ¹	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sveukupni bilans	16	-61	21	-40	-53	-143	-194	-21	-7	0	0	0
Financiranje	-16	61	-21	40	53	143	194	21	7	0	0	0
Domace	-16	63	-15	41	15	106	157	3	3	3	3	0
Prihodi od prodaje GSM licenci	9	18	14	5	9	14	18	0	0	0	0	0
Jednokratne uplate/isplate ³	0	1	1	17	17	17	17	0	0	0	0	0
Otplata glavnice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostale neizmirene obaveze i razlika stanja gotovinske/obracunske osnove	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostalo domace	0	44	-30	20	-11	75	122	0	0	0	0	0
Finansiranje od strane bankarskog sektora, netoo	-25	44	-30	20	-11	75	122	3	3	3	3	0
Vanjsko	0	-2	-2	-1	-1	-3	-3	18	4	-3	-3	0
Budžetska potpora ²	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Za projekte	0	0	0	0	0	0	0	21	7	0	0	0
Otplata glavnice	0	-2	-2	-1	-1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	0
Manjak ²	0	0	-4	0	40	40	40	0	0	0	0	0
Identificirano financiranje	0	0	0	0	40	40	40	0	0	0	0	0
Preostali manjak	0	0	-4	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Izvori: Ministarstva finansija, i procjene osoblja MMF-a

¹ Iznos za 2008 predstavlja razliku izmedju ukupnih iznosa iznad i ispod crte.² Budžetski zajmovi i donacije iz multilateralnih izvora uvrsteni su u "Vanjsko financiranje - Budžetske potpore" i "Grantovi - Budžetske potpore" u godini u kojoj su povuceni. U projekcijama su uvrsteni pod "Identificirano financiranje". Projicirano izdavanje medjunarodnih obveznica u 2011-14 za finansiranje budžeta generalne vlade su knjizeni pod "Strano finansiranje za budžetsku podrsku".³ Uključuje prihode od privatizacije, sredstva od sukcesije i korištenje SDR alokacije iz 2009.

Tabela 5b. Bosna i Hercegovina: Federation BiH Consolidated generalna vlada, 2008-15
(miliona KM)

	2008	2009		2010				2011	2012	2013	2014	2015
	Procj.	Prog. EBS/09/94	Proj.	Mar	Jun	Sep	Dec	Dec	Dec	Dec	Dec	
Prihodi	6,788	6,675	6,344	1,396	3,227	4,975	6,678	7,062	7,747	8,392	9,045	9,718
Poreski prihodi i doprinosi	5,739	5,510	5,350	1,180	2,694	4,177	5,613	5,925	6,513	7,058	7,610	8,204
Indirektni porezi	2,719	2,506	2,407	522	1,171	1,891	2,566	2,667	2,962	3,211	3,464	3,734
Direktni porezi	510	518	493	118	235	353	470	511	572	632	689	753
Doprinosi	2,510	2,485	2,451	541	1,288	1,933	2,577	2,747	2,979	3,214	3,457	3,717
Neporeski prihodi	624	689	599	114	317	475	634	675	732	790	850	914
Grantovi	341	374	277	78	156	233	311	334	363	394	424	427
Budžetske potpore	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Investicioni (strani)	339	373	276	78	156	233	311	334	363	394	424	427
Dividende	83	102	117	24	60	90	120	128	139	150	161	173
Rashodi na obracunskoj osnovi	7,515	7,220	6,895	1,531	3,519	5,277	7,117	7,571	8,142	8,724	9,264	9,875
Bruto plate i naknade troskova uposlenih	1,556	1,406	1,528	353	738	1,108	1,477	1,627	1,749	1,871	1,996	2,131
Izdaci za materijal i usluge	1,393	1,395	1,456	334	751	1,127	1,502	1,564	1,692	1,825	1,935	2,080
Subvencije i transferi	2,821	2,709	2,742	601	1,315	1,973	2,699	2,844	3,082	3,255	3,486	3,739
Socijalna davanja (transferi)	1,706	1,667	1,699	478	855	1,282	1,709	1,822	1,976	2,089	2,247	2,416
Ostali transferi domacinstvima	909	826	806	82	346	520	733	755	823	879	935	1,000
Subvencije i transferi	206	216	236	40	114	171	257	268	283	287	304	323
Kamate (domace i strane)	71	127	73	16	51	75	110	109	125	120	109	113
Ostala tekuca potrosnja	552	489	385	41	234	351	469	467	506	546	562	580
Kapitalni izdaci	851	1,143	753	171	459	688	918	933	959	1,076	1,143	1,196
Projekti finansirani iz inostranstva	471	653	486	137	273	410	546	545	537	615	674	678
Ostali	380	490	267	35	186	279	371	388	423	461	468	519
Vanbudžetski izdaci	0											
Primljene odplate datih zajmova (neto)	-64	-49	-41	15	-29	-44	-57	26	28	30	33	35
Konsolidacijska greska ¹	278	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sveukupni bilans	-727	-545	-552	-135	-293	-302	-439	-509	-395	-332	-219	-157
Financiranje	727	545	552	135	293	302	439	509	395	332	219	157
Domace	680	-199	183	-186	-88	-191	-230	414	446	399	373	316
Prihodi od prodaje GSM licencija	15	0	16	6	11	17	22	22	22	22	22	22
Jednokratne uplate/isplate ³	10	124	322	-14	-14	-14	-14	450	450	450	450	450
Otplata glavnice	-14	-91	-73	-6	-16	-84	-97	-100	-87	-82	-76	-53
Unutrasnji dug (tok, +=povecanje)	-40	16	-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostale neizmirene obaveze i razlika stanja gotovinske/obracunske osnove	335	-356	113	-232	-232	-232	-232	0	0	0	0	0
Ostalo domace	374	108	-191	61	164	122	91	42	61	9	-23	-103
Finansiranje od strane bankarskog sektora, netoo	374	108	-191	61	164	122	91	42	61	9	-23	-103
Transfer to Development Bank	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vanjsko	48	139	374	41	48	89	94	27	-51	-67	-154	-159
Povlacenje kredita (zaduzivanje)	144	280	477	59	118	176	235	211	174	221	250	251
Za projekte	144	280	210	59	118	176	235	211	174	221	250	251
Budžetska potpora ²	0	0	267	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Otplata glavnice	-97	-141	-103	-18	-69	-88	-141	-185	-225	-288	-404	-409
Manjak ²	0	605	-6	281	332	405	574	68	0	0	0	0
Identificirano financiranje	0	598	0	281	332	405	574	68	0	0	0	0
Preostali manjak	0	7	-6	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Izvori: Ministarstva finansija, i procjene osoblja MMF-a

¹ Iznos za 2008 predstavlja razliku izmedju ukupnih iznosa iznad i ispod crte.² Budžetski zajmovi i donacije iz multilateralnih izvora uvrsteni su u "Vanjsko financiranje - Budžetske potpore" i "Grantovi - Budžetske potpore" u godini u kojoj su povuceni. U projekcijama su uvrsteni pod "Identificirano financiranje". Projicirano izdavanje medjunarodnih obveznica u 2011-14 za finansiranje budžeta generalne vlade su knjizeni pod "Strano finansiranje za budžetsku podrsku".³ Uključuje prihode od privatizacije, sredstva od sukcesije i korištenje SDR alokacije iz 2009.

Tabela 5c. Bosna i Hercegovina: Republika Srpska Consolidated generalna vlada, 2008-15

(miliona KM)

	2008	2009		2010				2011	2012	2013	2014	2015
	Procj.	Prog.	Proj.	Mar	Jun	Sep	Dec	Dec	Dec	Dec	Dec	
		EBS/09/94		Prog						Proj		
Prihodi	3,374	3,109	3,189	713	1,569	2,421	3,250	3,442	3,768	4,074	4,387	4,707
Poreski prihodi	2,705	2,498	2,660	591	1,314	2,037	2,738	2,888	3,167	3,425	3,689	3,971
Indirektni porezi	1,386	1,247	1,202	258	580	937	1,271	1,316	1,462	1,585	1,710	1,843
Direktni porezi	330	272	319	83	165	247	329	359	389	420	452	486
Doprinosi	989	979	1,140	250	569	854	1,138	1,213	1,316	1,420	1,527	1,642
Neporeski prihodi	497	421	391	82	176	264	352	386	419	452	486	523
Grantovi	171	191	138	40	80	120	160	167	181	197	212	214
Budžetske potpore	2	5	0	1	2	3	4	0	0	0	0	0
Investicioni (strani)	169	186	138	39	78	117	156	167	181	197	212	214
Rashodi	3,872	3,655	3,914	884	1,872	2,811	3,749	3,694	3,883	4,115	4,341	4,572
Bruto plate i naknade troškova uposlenih	781	828	839	208	413	620	826	854	872	941	988	1,038
Izdaci za materijal i usluge	689	737	705	167	352	528	704	697	749	797	851	915
Subvencije i transferi	1,179	1,160	1,384	332	687	1,030	1,373	1,392	1,464	1,535	1,614	1,700
Socijalna davanja (transferi)	758	764	988	247	473	710	946	958	1,039	1,099	1,158	1,220
Ostali transferi domaćinstva	263	241	242	53	111	166	221	236	241	257	273	291
Subvencije i transferi	158	154	154	32	103	154	206	198	184	179	183	188
Kamate (domaće i strane)	59	78	56	10	23	36	50	58	76	74	66	70
Ostala tekuća potrošnja	251	153	163	26	74	110	147	136	148	160	161	163
Kapitalni izdaci	649	509	608	109	261	392	523	556	574	608	660	686
Projekti finansirani iz inostranstva	239	326	286	69	137	206	274	299	295	308	337	339
Ostali	411	183	322	41	124	186	248	257	279	301	323	348
Vanbudžetski izdaci	259	218	178	38	91	137	182	0	0	0	0	0
Primljene odplate datih zajmova (neto)	2	-30	-18	-7	-28	-42	-56	0	0	0	0	0
Konsolidacijska greška ¹	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sveukupni bilans	-498	-546	-725	-170	-303	-390	-500	-253	-116	-41	46	135
Financiranje	498	546	725	170	303	390	500	253	116	41	-46	-135
Domaće	476	244	519	14	121	156	157	15	-24	-69	-105	-190
Prihodi od prodaje GSM licenci	25	8	10	2	5	7	10	6	6	6	6	6
Jednokratne uplate/isplate ³	129	50	163	-8	-8	-8	-8	0	0	0	0	0
Otplata glavnice	-103	-47	-90	-46	-69	-121	-147	-82	-102	-107	-108	-108
Ostale neizmirene obaveze i razlika stanja gotovinske/obracunske osnove	0	-27	67	-136	-136	-136	-136	0	0	0	0	0
Ostalo domaće	425	261	370	201	329	414	438	91	73	33	-4	-89
Finansiranje od strane bankarskog sektora, netoo	605	536	558	251	429	564	638	91	73	33	-4	-89
Transfer to Development Bank (RS)	-180	-275	-189	-50	-100	-150	-200	0	0	0	0	0
Vanjsko	21	61	224	16	16	32	29	193	139	109	59	56
Povlačenje kredita (zaduzivanje)	69	140	279	30	59	89	119	282	264	261	275	275
Za projekte	69	140	148	30	59	89	119	132	114	111	125	125
Budžetska potpora ²	0	0	131	0	0	0	0	150	150	150	150	150
Otplata glavnice	-48	-80	-56	-14	-44	-57	-90	-89	-125	-151	-216	-220
Manjak ²	0	241	-17	140	166	203	314	45	0	0	0	0
Identificirano financiranje	0	241	0	140	166	203	314	45	0	0	0	0
Preostali manjak	0	0	-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Izvori: Ministarstva finansija, i procjene osoblja MMF-a

¹ Iznos za 2008 predstavlja razliku između ukupnih iznosa iznad i ispod crte.² Budžetski zajmovi i donacije iz multilateralnih izvora uvršteni su u "Vanjsko financiranje - Budžetske potpore" i "Grantovi - Budžetske potpore" u godini u kojoj su povučeni. U projekcijama su uvršteni pod "Identificirano financiranje". Projicirano izdavanje međunarodnih obveznica u 2011-14 za financiranje budžeta generalne vlade su knjženi pod "Strano financiranje za budžetsku podršku".³ Uključuje prihode od privatizacije, sredstva od sukcesije i korištenje SDR alokacije iz 2009.

Tabela 6. Bosna i Hercegovina: monetarni pregled, 2008–15

	2008	2009	2010				2011	2012	2013	2014	2015
	Dec. Stvarni	Dec. Proj.	Mar.	Jun.	Sep.	Dec.	Dec.	Dec.	Dec.	Dec.	
				Prog.				Proj.			
	(Milliona KM, kraj perioda)										
Neto strana aktiva	3,102	3,462	3,216	3,545	3,787	3,928	4,486	4,648	4,292	3,720	3,460
Strana aktiva	9,410	9,210	8,978	9,322	9,579	9,733	10,581	11,109	11,141	10,980	11,155
Strane obaveze	6,309	5,748	5,763	5,777	5,791	5,806	6,096	6,462	6,849	7,260	7,696
Neto domaća aktiva	9,674	9,536	9,794	9,575	9,394	9,115	9,418	10,430	11,977	13,774	15,352
Domaći kredit	12,993	12,845	13,085	13,165	12,998	12,745	13,291	14,297	15,935	17,637	18,902
Potraživanja od generalne vlade (neto)	-1,306	-912	-579	-405	-480	-639	-1,065	-1,392	-1,180	-831	-1,026
Potraživanja od centralne (državne i entitetske) vlade (neto)	-1,466	-1,158	-825	-652	-726	-886	-1,311	-1,638	-1,426	-1,077	-1,272
Potraživanja od javnih agencija (fondovi socijalnog osiguranja)	14	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39
Potraživanja od lokalne vlade	147	207	207	207	207	207	207	207	207	207	207
Potraživanja od nevladinog sektora	14,298	13,757	13,664	13,570	13,477	13,384	14,356	15,689	17,115	18,468	19,928
Ostale stavke (neto)	-3,318	-3,309	-3,291	-3,590	-3,603	-3,630	-3,873	-3,867	-3,958	-3,862	-3,550
Novac u širem smislu (M2)	12,776	12,998	13,009	13,120	13,181	13,042	13,903	15,077	16,269	17,494	18,811
Novac u užem smislu (M1)	5,994	5,887	5,822	5,858	5,843	5,629	5,932	6,321	6,738	7,154	7,594
Valuta	2,302	2,009	2,007	2,105	2,152	2,000	2,032	2,036	2,074	2,096	2,107
Depoziti po viđenju	3,692	3,877	3,815	3,753	3,691	3,629	3,901	4,285	4,663	5,058	5,487
Kvazi-novac (M1)	6,782	7,111	7,187	7,263	7,338	7,414	7,971	8,757	9,531	10,340	11,217
Oročeni i štedni uložci	1,799	1,782	1,782	1,781	1,780	1,780	1,914	2,102	2,288	2,482	2,693
Uložci u stranoj valuti	4,982	5,329	5,405	5,482	5,558	5,634	6,057	6,654	7,243	7,857	8,524
	(12-month change over Novac u širem smislu in same period last year, in procenat)										
Neto strana aktiva	-16.7	2.8	2.5	7.4	0.9	3.6	4.3	1.2	-2.4	-3.5	-1.5
Neto domaća aktiva	21.0	-1.1	1.7	-1.4	3.4	-3.2	2.3	7.3	10.3	11.0	9.0
Domaći kredit	26.1	-1.2	0.9	0.3	4.5	-0.8	4.2	7.2	10.9	10.5	7.2
Potraživanja od generalne vlade (neto)	6.0	3.1	5.3	4.2	7.4	2.1	-3.3	-2.4	1.4	2.1	-1.1
Potraživanja od nevladinog sektora	20.1	-4.2	-4.3	-3.9	-2.9	-2.9	7.4	9.6	9.5	8.3	8.3
Ostale stavke (neto)	-5.1	0.1	0.8	-1.7	-1.1	-2.5	-1.9	0.0	-0.6	0.6	1.8
Novac u širem smislu (M2)	4.3	1.7	4.2	6.0	4.3	0.3	6.6	8.4	7.9	7.5	7.5
<i>Stavke memoranduma:</i>											
	(godišnji Procentna promjena)										
Novac u širem smislu (M2)	4.3	1.7	4.2	6.0	4.3	0.3	6.6	8.4	7.9	7.5	7.5
Rezervni novac (RM)	-8.4	-1.0	4.1	8.6	-0.5	-0.1	3.3	-0.2	0.3	0.6	-1.5
Kredit privatnom sektoru	20.8	-3.8	-3.8	-3.4	-2.7	-2.7	7.3	9.3	9.1	7.9	7.9
	(procenat)										
Kredit privatnom sektoru (u procentima BDP-a)	57.8	57.0	...	...	...	54.0	54.4	54.8	55.4	55.6	55.8
Novac u širem smislu (u procentima BDP-a)	51.7	53.9	...	...	...	52.6	52.6	52.6	52.6	52.6	52.6
Neto strana aktiva Centralne banke (u procentima domaće valute van banaka)	274.6	310.5	301.1	296.5	295.0	335.9	362.4	377.3	361.6	340.6	337.1
	(Ratio)										
Velositet (BDP/kraj perioda M2)	1.9	1.9	...	...	...	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9
Multiplikator rezervnog novca (M2/RM)	2.2	2.3	...	...	...	2.3	2.4	2.6	2.8	3.0	3.3

Izvor: CBBH i procjene i projekcije osoblja MMF-a.

Tabela 7. Bosna i Hercegovina: Centralna banka i poslovne banke, 2008–15
(Milliona KM, kraj perioda)

	2008	2009	2010				2011	2012	2013	2014	2015
	Dec. Stvarni	Dec. Proj.	Mar.	Jun.	Sep.	Dec.	Dec.	Dec.	Dec.	Dec.	
			Prog.						Proj.		
Centralna banka											
Neto strana aktiva	6,323	6,239	6,044	6,241	6,351	6,718	7,362	7,683	7,501	7,139	7,102
Strana aktiva	6,324	6,240	6,044	6,242	6,352	6,719	7,363	7,684	7,502	7,140	7,103
Strane obaveze	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
od čega: srednjoročne i dugoročne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neto domaća aktiva	-619	-590	-504	-677	-861	-1,073	-1,531	-1,864	-1,664	-1,269	-1,319
Potraživanja od generalne vlade (neto)	-23	-57	-57	-130	-316	-520	-1,039	-1,413	-1,202	-827	-849
Potraživanja od centralne vlade (državne i entitetske) (neto)	-23	-57	-57	-130	-316	-520	-1,039	-1,413	-1,202	-827	-849
Potraživanja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Depoziti	-23	-57	-57	-130	-316	-520	-1,039	-1,413	-1,202	-827	-849
Potraživanja od javnih agencija (fondovi socijalnog osiguranja)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Potraživanja od poslovnih banaka (neto)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Potraživanja od nevladinog sektora	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Ostale stavke (neto)	-597	-535	-450	-548	-547	-555	-494	-454	-464	-444	-472
Rezervni novac	5,704	5,649	5,539	5,565	5,490	5,645	5,831	5,819	5,837	5,870	5,783
Valuta van banaka	2,302	2,009	2,007	2,105	2,152	2,000	2,032	2,036	2,074	2,096	2,107
Bankovne rezerve	3,394	3,633	3,526	3,454	3,331	3,639	3,794	3,777	3,756	3,767	3,670
Gotovinska rezerva	250	258	258	258	258	288	300	299	297	298	290
Depoziti	3,144	3,375	3,268	3,195	3,073	3,351	3,493	3,478	3,459	3,469	3,379
Nebankovni depoziti	7	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Depozitne banke											
Neto strana aktiva	-3,221	-2,777	-2,828	-2,696	-2,563	-2,790	-2,877	-3,036	-3,209	-3,419	-3,642
Strana aktiva	3,087	2,970	2,934	3,080	3,227	3,015	3,218	3,425	3,640	3,840	4,052
Strane obaveze	6,308	5,747	5,762	5,776	5,790	5,805	6,095	6,461	6,848	7,259	7,695
od čega: srednjoročne i dugoročne	5,644	5,171	5,171	5,171	5,171	5,222	5,483	5,812	6,161	6,531	6,923
Neto domaća aktiva	13,687	13,760	13,830	13,711	13,592	13,827	14,743	16,071	17,398	18,812	20,341
Rezerve	3,393	3,632	3,526	3,454	3,331	3,639	3,794	3,777	3,756	3,767	3,670
Gotovinska rezerva	250	258	258	258	258	288	300	299	297	298	290
Depoziti kod Centralne banke	3,143	3,374	3,268	3,195	3,073	3,351	3,493	3,478	3,459	3,469	3,379
Domaći kredit	13,014	12,901	13,140	13,294	13,312	13,264	14,329	15,708	17,136	18,462	19,749
Potraživanja od vlade (neto)	-1,282	-855	-522	-275	-164	-119	-26	21	23	-4	-177
Potraživanja od centralne (državne i entitetske) vlade (neto)	-1,442	-1,101	-768	-521	-410	-365	-272	-226	-224	-250	-424
Potraživanja	104	104	253	316	243	104	104	104	104	104	104
Depoziti	-1,547	-1,205	-1,021	-837	-653	-469	-376	-330	-328	-354	-528
Potraživanja od javnih agencija (fondovi socijalnog osiguranja)	14	39	39	39	39	39	39	39	39	39	39
Potraživanja od lokalne vlade	147	207	207	207	207	207	207	207	207	207	207
Potraživanja od privatnog sektora	14,297	13,755	13,662	13,569	13,476	13,383	14,354	15,688	17,113	18,466	19,926
Ostale stavke (neto)	-2,720	-2,773	-2,836	-3,036	-3,051	-3,075	-3,379	-3,414	-3,495	-3,418	-3,078
Obaveze prema Centralnoj banci	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
Depozitne obaveze prema nebankovnim rezidentima	10,467	10,983	11,002	11,016	11,029	11,036	11,866	13,035	14,189	15,392	16,698
od čega: lokalna vlada	547	600	600	600	600	600	576	498	472	463	479
javne agencije (fondovi socijalnog osiguranja)	226	211	211	211	211	211	211	211	211	211	211

Izvor: CBBH i procjene i projekcije osoblja MMF-a.

Tabela 8. Bosna i Hercegovina: pokazatelji financijske stabilnosti, 2005–09

	2005	2006	2007	2008	2009 Prel.
<i>Kapital</i>					
Kapital 1. reda u odnosu na sredstva ponderirana rizikom (SPR)	13.7	13.6	12.6	12.0	12.4
Neu odnosu na kapital u odnosu na SPR	17.8	17.7	17.1	16.3	15.7
<i>Kvalitet sredstava</i>					
Loši zajmovi u odnosu na ukupne zajmove	5.3	4.0	3.0	3.1	5.8
Neproizvodna aktiva (NPA) u odnosu na ukupnu aktivu	3.3	2.5	1.8	2.2	3.9
NPA bez rezerviranja u odnosu na kapital 1. reda	20.4	15.2	12.9	14.3	25.6
Rezerviranje u odnosu na NPA	40.1	39.6	37.2	37.9	34.4
<i>Profitabilnost</i>					
Prihod od aktive	0.7	0.9	0.9	0.4	0.1
Prihod od kapitala	6.2	8.5	8.9	4.3	1.1
Neto kamatni prihod u odnosu na bruto prihod	54.1	54.3	59.9	60.6	61.5
Nekamatni izdaci u odnosu na bruto prihod	90.1	86.4	84.9	90.5	96.7
<i>Likvidnost</i>					
Likvidna aktiva u odnosu na ukupnu aktivu	36.1	35.9	37.7	30.0	30.9
Likvidna sredstva u odnosu na kratkoročne financijske obaveze	61.9	60.8	61.3	51.8	52.9
Kratkoročne financijske obaveze u odnosu na ukupne financijske obaveze	66.1	67.1	69.0	65.4	66.1
<i>Valutni rizik</i>					
Valutni i indeksirani zajmovi u odnosu na ukupne zajmove	68.7	71.0	74.0	73.3	73.9
Valutne obaveze u odnosu na ukupne financijske obaveze	64.4	62.8	65.0	69.5	69.2
Neto otvorena pozicija	8.3	8.9	4.9	6.2	1.7

Izvor: CBBH.

Tabela 9. Bosna i Hercegovina: bazični srednjoročni izgled, 2007–15 ¹

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
			Procj.			Projekcije			
Realni sektor									
Realni rast BDP-a (procenat)	6.5	5.4	-3.4	0.5	4.0	5.8	5.3	4.5	4.5
CPI, prosječna procentna promjena za period	1.5	7.4	-0.4	1.6	1.9	2.1	2.3	2.5	2.5
(U procentima BDP-a, osim ako nije navedeno drugačije)									
Štednja i ulaganja									
Potrošnja	107.4	108.0	104.4	102.8	100.4	99.8	98.8	98.2	97.6
Javna	19.4	20.5	20.6	20.4	19.4	19.2	19.1	18.8	18.7
Privatna	88.0	87.5	83.8	82.4	81.0	80.6	79.7	79.3	78.9
Ulaganja	24.9	24.8	19.1	21.3	22.9	22.9	22.9	23.0	22.8
Javna	6.6	6.5	6.0	6.2	6.1	5.8	5.9	5.9	5.7
Privatna	18.3	18.4	13.2	15.1	16.8	17.1	17.1	17.1	17.1
Domaća štednja	12.3	9.9	11.6	14.0	15.9	15.9	16.6	17.2	17.1
Javna	5.1	0.9	-0.2	0.9	2.4	3.3	4.0	4.7	5.1
Privatna	7.2	9.0	11.8	13.1	13.4	12.6	12.6	12.5	12.1
Strana štednja	12.6	14.9	7.5	7.3	7.1	7.0	6.3	5.8	5.7
Generalna vlada									
Ukupni prihodi i grantovi	47.2	45.5	44.1	44.3	44.3	44.7	44.8	44.9	44.9
od čega grantovi	3.1	2.2	1.8	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	1.8
Ukupni rashodi	47.3	50.3	49.4	48.8	47.2	46.4	46.0	45.4	44.9
Tekući	40.6	43.8	43.4	42.7	41.1	40.7	40.1	39.5	39.2
Kapitalni	6.6	6.5	6.0	6.2	6.1	5.8	5.9	5.9	5.7
Ukupni bilans	-0.1	-4.8	-5.3	-4.5	-2.9	-1.7	-1.1	-0.5	0.0
Ukupni bilans bez grantova	-3.3	-7.0	-7.1	-6.4	-4.8	-3.6	-3.0	-2.4	-1.8
Javni dug (procenat BDP-a)	32.9	30.8	33.4	38.1	38.5	36.9	33.1	28.8	25.7
Platni bilans									
Bilans tekućeg računa (procenat BDP-a)	-12.6	-14.9	-7.5	-7.3	-7.1	-7.0	-6.3	-5.8	-5.7
Stopa rasta izvoza (procenat)	15.0	13.9	-20.0	9.7	8.8	7.0	8.0	6.6	6.3
Stopa rasta uvoza (procenat)	18.7	15.3	-24.5	7.2	6.1	6.0	6.0	5.8	4.6
Bruto rezerve (mjeseci uvoza roba i nefaktorskih usluga)	4.7	5.7	5.3	5.4	5.6	5.5	5.1	4.6	4.6
(U procentima izvoza roba i usluga)									
Ukupno servisiranje vanjskog duga	8.0	8.9	11.8	13.1	12.8	13.1	15.6	18.3	14.4
Stavka memoranduma: BDP, miliona KM	21,759	24,717	24,121	24,775	26,411	28,641	30,904	33,231	35,734

Izvori: vlasti BiH; i procjene i projekcije osoblja MMF-a.

¹ Na temelju preporučenih politika.

Tabela 10a. Bosna i Hercegovina: Bruto potrebe za financiranjem 2008–15
(U milionima eura)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Potrebe za financiranjem	2,146	1,195	1,240	1,285	1,390	1,533	1,710	1,578
Deficit na računu tekućih plaćanja	1,879	921	930	953	1,018	996	981	1,039
Amortizacija	267	274	310	332	373	537	728	539
Vlada, bez prekupnje MMF-ovih sredstava	60	77	120	142	180	334	510	311
Ostalo	207	196	191	190	193	203	218	228
Financiranje	2,146	1,195	1,240	1,285	1,390	1,533	1,710	1,578
Kapitalni transferi	198	191	195	210	215	221	226	232
Direktna strana ulaganja	717	300	350	678	728	758	778	778
Neto bankovno financiranje	962	-227	7	44	81	88	108	114
Strani zajmovi	664	717	367	468	453	495	542	569
Vlada	382	539	181	263	228	246	268	269
Ostalo	282	178	187	205	226	248	273	300
Bruto međunarodne rezerve (– = povećanje)	206	45	-245	-329	-164	93	185	19
Ostalo	-601	169	-145	-110	-114	-122	-129	-134
Manjak financiranja ¹	...	...	712	323	191	0	0	0
Fiskalni	...	...	475	58	0	...	...	...
Povećanje rezervi	...	...	237	265	191	...	...	...
MMF	...	...	474	265	191	...	...	...
Svjetska banka	...	...	138	58	0	...	...	...
EU	...	...	100	0	0	...	...	...
Ostalo (uključujući odgodu duga Londonskom Klubu)	...	...	0	0	0	...	...	...

Tabela 10b. Bosna i Hercegovina: Bruto potrebe za financiranjem 2008–15
(U procentima BDP-a)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Potrebe za financiranjem	17.0	9.7	9.8	9.5	9.5	9.7	10.1	8.6
Deficit na računu tekućih plaćanja	14.9	7.5	7.3	7.1	7.0	6.3	5.8	5.7
Amortizacija	2.1	2.2	2.4	2.5	2.5	3.4	4.3	2.9
Vlada, bez prekupnje MMF-ovih sredstava	0.5	0.6	0.9	1.1	1.2	2.1	3.0	1.7
Ostalo	1.6	1.6	1.5	1.4	1.3	1.3	1.3	1.2
Financiranje	17.0	9.7	9.8	9.5	9.5	9.7	10.1	8.6
Kapitalni transferi	1.6	1.5	1.5	1.6	1.5	1.4	1.3	1.3
Direktna strana ulaganja	5.7	2.4	2.8	5.0	5.0	4.8	4.6	4.3
Neto bankovno financiranje	7.6	-1.8	0.1	0.3	0.6	0.6	0.6	0.6
Strani zajmovi	5.3	5.8	2.9	3.5	3.1	3.1	3.2	3.1
Vlada	3.0	4.4	1.4	1.9	1.6	1.6	1.6	1.5
Ostalo	2.2	1.4	1.5	1.5	1.5	1.6	1.6	1.6
Bruto međunarodne rezerve (– = povećanje)	1.6	0.4	-1.9	-2.4	-1.1	0.6	1.1	0.1
Ostalo	-4.8	1.4	-1.1	-0.8	-0.8	-0.8	-0.8	-0.7
Manjak financiranja ¹	...	...	5.6	2.4	1.3	0.0	0.0	0.0
Fiskalni	...	...	3.7	0.4	0.0	...	...	...
Povećanje rezervi	...	...	1.9	2.0	1.3	...	...	...
MMF	...	...	3.7	2.0	1.3	...	...	...
Svjetska banka	...	...	1.1	0.4	0.0	...	...	...
EU	...	...	0.8	0.0	0.0	...	...	...
Ostalo (uključujući odgodu duga Londonskom Klubu)	...	...	0.0	0.0	0.0	...	...	...

Izvor: Projekcije i kalkulacije osoblja MMF-a.

¹ Isplata zajmova i grantova za podršku budžetu od strane multilateralnih povjerilaca (uključujući MMF) su knjiženi pod "Strani zajmovi" i "Tekući transferi", u godini kada su vučeni, i pod "Identificirano financiranje manjka financiranja" u projekcijama.

Tabela 11. Bosna i Hercegovina: pokazatelji otplate MMF-u, 2008–15

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	Procj.							
				Projekcije				
Prekupnja MMF-ovih sredstava i troškovi								
U milionima SDR-a		1.3	5.5	9.6	35.6	174.5	322.8	319.0
U milionima dolara SAD		2.1	8.6	14.8	55.1	270.0	499.5	494.4
U procentima izvoza robe i nefakt. usluga		0.0	0.1	0.2	0.8	3.9	6.7	6.4
U procentima servisiranje duga		1.2	4.9	5.9	19.1	75.8	120.9	94.2
U procentima kvote		0.8	3.3	5.7	21.1	103.3	190.9	188.9
U procentima bruto službenih rezervi		0.0	0.2	0.3	1.0	5.2	10.2	10.2
Neotplaćeni kredit MMF-a								
U milionima SDR-a		182.6	608.8	845.5	991.8	829.4	516.2	202.9
U milionima dolara SAD		281.7	943.5	1,306.7	1,533.5	1,283.2	798.9	314.5
U procentima kvote		108.0	360.0	500.0	586.5	490.5	305.2	120.0
U procentima BDP-a		1.6	5.3	7.0	7.6	6.0	3.5	1.3
U procentima bruto službenih rezervi		6.1	19.9	25.3	28.7	24.7	16.3	6.5
Stavke memoranduma:								
Izvoz roba i usluga (milion dolara SAD)	6,840	5,335	5,771	6,174	6,547	7,003	7,419	7,772.6
servisiranje duga (milion dolara SAD)	172	175	251	288	356	413	525	536
kvote (milion SDR-a)	169	169	169	169	169	169	169	169
kvote (milion dolara SAD)	267	261	262	261	261	262	262	262
Bruto službene rezerve (milion dolara SAD)	4,385	4,637	4,738	5,155	5,348	5,187	4,905	4,850
BDP (milion dolara SAD)	18,512	17,133	17,641	18,615	20,063	21,512	22,986	24,565

Izvor: procjene osoblja MMF-a.

Tabela 12. Bosna i Hercegovina: Kriteriji izvrsenja u okviru Stand-by aranžmana 2009-12, 2009
(u milionima KM)

	Iznos na kraju	Kumulativni tok unutar kalendarske godine				
	godine	2009				
	2008	Juni		Septembar		Dec
	Decembar	Ostvarenje	Program	Ostvarenje	Program	Ostvarenje
	Ostvarenje	Ostvarenje	Program	Ostvarenje	Program	Ostvarenje
Gornja granica za akumulirani iznos neto kredita bankarskog sektora za: ¹						
generalnu vladu	-2,338	261	476	156	676	309
<i>od cega:</i>						
Institucije BiH	-412	-89	44	-69	44	-30
Vladu RS	-1,109	285	424	398	536	523
Vladu Federacije BiH	-737	86	15	-161	108	-191
Gornja granica za nove garancije i preuzimanje dugovanja preduzeca prema bankama od strane vlada Institucija BiH, Federacije i RS ²	...	0	0	0	0	0
Gornja granica za akumulirani iznos neizmirenih obaveza po osnovu servisa vanjskog duga ²	...	0	0	0	0	0
Gornja granica za ugovaranje novog kratkorocnog nekoncesionog vanjskog duga ²	...	0	0	0	0	0
Gornja granica za akumulirani iznos unutrasnjih neizmirenih obaveza ² :						
Institucije BiH	...	0	0	0	0	0
Vlade Republike Srpske	...	0	0	0	0	0
Vlade Federacije BiH	...	0	0	0	0	0

¹ Kumulativno unutar svake kalendarske godine. Jednako zbiru tri navedena pod-limita plus neto iznos kredita bankarskog sektora za Brcko Distrik koji se ne prati pojedinačno obzirom na mali iznos istog.

² Kontinuirano.

Tabela 13. Bosna i Hercegovina: Kriteriji rezultata u okviru Stand-By aranžmana za 2009–12, 2010

(U milionima KM)

	Iznos	Kumulativni tok od pocetka referentne godine			
	2009	2010			
	Sep	Mart	Juni	Septembar	Decembar
	Ostvarenje	Program	Program	Indikativni cilj	Indikativni cilj
Gornja granica za akumulirani iznos neto kredita bankarskog sektora za: ^{1, 2}					
generalnu vladu	-2,029	333	580	759	845
<i>od cega:</i>					
Institucije BiH	-442	20	-11	75	122
Vladu RS	-586	251	429	564	638
Vladu Federacije BiH	-928	61	164	122	91
Gornja granica za nove garancije i preuzimanje dugovanja preduzeca prema bankama od strane vlada Institucija BiH, Federacije i RS ²	...	0	0	0	0
Gornja granica za akumulirani iznos neizmirenih obaveza po osnovu servisa vanjskog duga ³	...	0	0	0	0
Gornja granica za ugovaranje novog kratkorocnog nekoncesionog vanjskog duga ³	...	0	0	0	0
Gornja granica za akumulirani iznos untrasnjih neizmirenih obaveza ³ :					
Institucije BiH	...	0	0	0	0
Vlade Republike Srpske	...	0	0	0	0
Vlade Federacije BiH	...	0	0	0	0

¹ Jednako zbiru tri navedena pod-limita plus neto iznos kredita bankarskog sektora za Brcko Distrik koji se ne prati pojedinačno obzirom na mali iznos istog.

² Ciljevi za neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade će biti korigovani navise (nanize) za puni iznos deficita (suficita) u doznakama kredita za budžetsku podršku i grantova; također, oni će biti korigovani navise (nanize) za iznos za koji je prijavljena promjena u razlici između obracunanog i placenog aritmetički veća (manja) od njenih ciljeva u fiskalnom programu. Korekcija navise je ograničena na 10 procenata apsolutne vrijednosti odnosnog cilja promjene u razlici između obracunanog i placenog (vidi Tehnički memorandum o razumijevanju o definicijama i izvještavanju za ekonomski program 2009-2012).

³ Kontinuirano.

Tabela 14. Bosna i Hercegovina: Rezultati za prvi pregled u okviru Stand-by aranžmana 2009-12

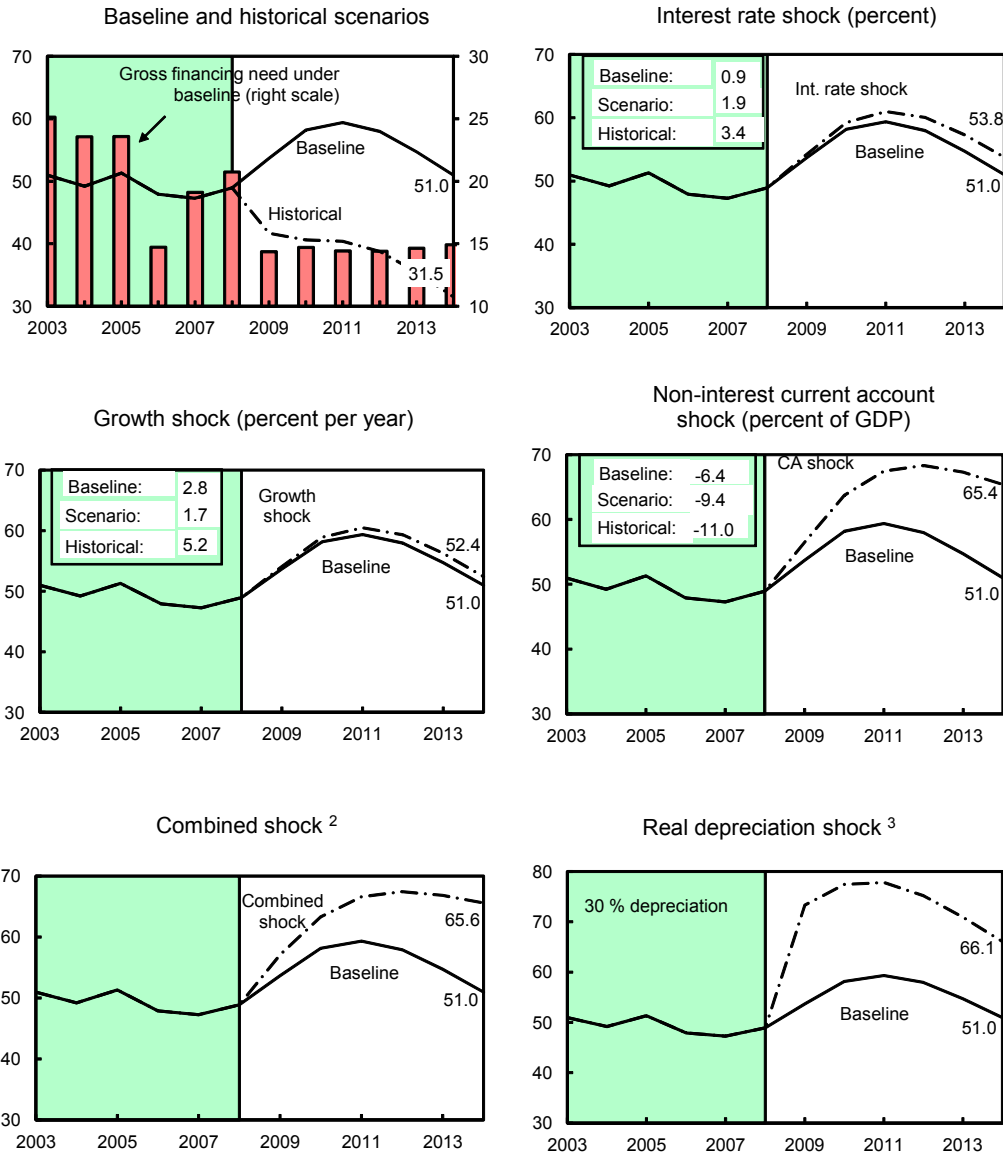
	Ciljani datum	Status
I. Kvantitativni kriteriji izvršenja		
1. Gornja granica za akumulirani iznos neto kredita bankarskog sektora za: generalnu vladu Institucije BiH Vladu Republike Srpske Vladu Federacije	decembar/prosinac 2009	ispunjeno ispunjeno ispunjeno ispunjeno
2. Gornja granica za nove garancije i preuzimanje dugovanja preduzeca prema bankama od strane Institucija BiH, Federacije i RS	decembar/prosinac 2009	ispunjeno
3. Gornja granica za akumulirani iznos neizmirenih obaveza po osnovu servisa vanjskog duga	decembar/prosinac 2009	ispunjeno
4. Gornja granica za ugovaranje novog kratkorocnog nekoncesionog vanjskog duga	decembar/prosinac 2009	ispunjeno
5. Gornja granica za akumulirani iznos unutrasnjih neizmirenih obaveza Institucija BiH Vlade Republike Srpske Vlade Federacije	decembar/prosinac 2009	ispunjeno ispunjeno ispunjeno
II. Tekuce strukturalne odrednice		
A. Kontinuirano pridrzavanje aranžmana valutnog odbora kako je odredjeno zakonom	kontinuirano	ispunjeno
B. Fiskalni sektor		
1. Entitetski parlamenti da usvoje rebalanse budzeta	kraj avgusta/kolovoza 2009	ispunjeno
2. Usaglasiti akcioni plan reforme sistema transfera po osnovu prava koji ce biti prihvatljiv za Svjetsku banku i MMF (Federacija)	kraj novembra/studenog 2009	ispunjeno sa zakasnjem
3. Dostaviti Parlamentu Zakon kojim se zabranjuje usvajanje regulative koja nema adekvatnu finansijsku podrsku (Federacija)	kraj novembra/studenog 2009	ispunjeno sa zakasnjem
4. Objaviti na web stranici vlade kvartalne podatke konsolidovane generalne vlade 5 sedmica nakon isteka kvartala	kontinuirano	djelomicno ispunjeno, sa zakasnjem
C. Finansijski sektor		
1. Uspostaviti Stalnu komisiju za finansijsku stabilnost (SKFS) i potpisati Memorandum o razumijevanju za finansijsku stabilnost, spremnost i upravljanje krizom	kraj novembra/studenog 2009	ispunjeno sa zakasnjem
2. Agencija za osiguranje depozita da uspostavi princip univerzalnog clanstva, ukljucujuci tako i banke sa djelomicnim drzavnim kapitalom.	kraj februara/veljace 2010	ispunjeno
III. Predloženi novi uvjeti		
Prethodne radnje		
1. Drzavni i entitetski parlamenti da usvoje budzete za 2010. godinu u skladu sa programom, ukljucujuci i pratecu legislativu		ispunjeno
2. Entitetski parlamenti da donesu okvirne zakone kao pripremu za prijelaz na sistem davanja po osnovu prava koji je baziran na imovinskom cenzusu (FBIH, RS)		ispunjeno
3. Parlament da usvoji zakon koji ce eliminisati posebnu naknadu za nezaposlenost demobiliziranim vojnicima od 1. maja/svibnja 2010. godine (FBIH)		ispunjeno
Strukturalne odrednice		
1. Provesti reviziju o podobnosti za nosioce socijalnih i borackih prava; objaviti rezultate revizije (kvartalno), ukljucujuci i ocekivane ustede po osnovu iskljucivanja iz prava (FBIH, RS)	kontinuirano	
2. Usvojiti zakon o platama od strane parlamenta koji ce biti u skladu sa ciljevima fiskalne politike za 2010. godinu (FBIH)	kraj marta/ozujka 2010	
3. Vlade entiteta da reformiraju beneficirane penzije (FBIH, RS)	kraj marta/ozujka 2010	
4. Vlade entiteta da pripreme strategiju za reformu penzionih sistema (FBIH, RS)	kraj marta/ozujka 2010	

Tabela 15. Bosna i Hercegovina: Raspored kupnji u okviru Stand-By aranžmana, 2009–12

Dostupno na ili nakon	Amount of Purchase		Uvjeti
	U milionima SDR-a	U procentima kvote ¹	
1 8. jula (srpnja) 2009	182.63	108	Odobrenje aranžmana od strane Odbora.
2 10. decembra (prosinca) 2009	87.93	52	Ispunjenje kriterija izvršenja za kraj septembra (rujna) 2009. godine i zaključenje prvog pregleda programa.
3 10. marta (ožujka) 2010	33.82	20	Ispunjenje kriterija izvršenja za kraj decembra (prosinca) 2009. godine , i zaključenje tromjesečnog pregleda programa.
4 10. juna (lipnja) 2010	33.82	20	Ispunjenje kriterija izvršenja za kraj marta (ožujka) 2010. godine i zaključenje tromjesečnog pregleda programa.
5 10. septembra (rujna) 2010	135.28	80	Ispunjenje kriterija izvršenja za kraj juna (lipnja) 2010. godine i zaključenje tromjesečnog pregleda programa.
6 10. decembra (prosinca) 2010	135.28	80	Ispunjenje kriterija izvršenja za kraj septembra (rujna) 2010. godine i zaključenje tromjesečnog pregleda programa.
7 10. marta (ožujka) 2011	33.82	20	Ispunjenje kriterija izvršenja za kraj decembra (prosinca) 2010. godine i zaključenje tromjesečnog pregleda programa.
8 10. juna (lipnja) 2011	33.82	20	Ispunjenje kriterija izvršenja za kraj marta (ožujka) 2011. godine i zaključenje tromjesečnog pregleda programa.
9 10. septembra (rujna) 10, 2011	84.55	50	Ispunjenje kriterija izvršenja za kraj juna (lipnja) 2011. godine i zaključenje tromjesečnog pregleda programa.
10 10. decembra (prosinca) 2011	84.55	50	Ispunjenje kriterija izvršenja za kraj septembra (rujna) 2011. godine i zaključenje tromjesečnog pregleda programa.
11 10. marta (ožujka) 2012	84.55	50	Ispunjenje kriterija izvršenja za kraj decembra (prosinca) 2011. godine i zaključenje tromjesečnog pregleda programa.
12 10. juna (lipnja) 2012	84.55	50	Ispunjenje kriterija izvršenja za kraj marta (ožujka) 2012. godine i zaključenje tromjesečnog pregleda programa.
Ukupno	1,014.60	600	

¹ Kvota je 169,1 miliona SDR-a.

Appendix Figure 1. Bosnia and Herzegovina: External Debt Sustainability: Bound Tests ¹ (External debt in percent of GDP)

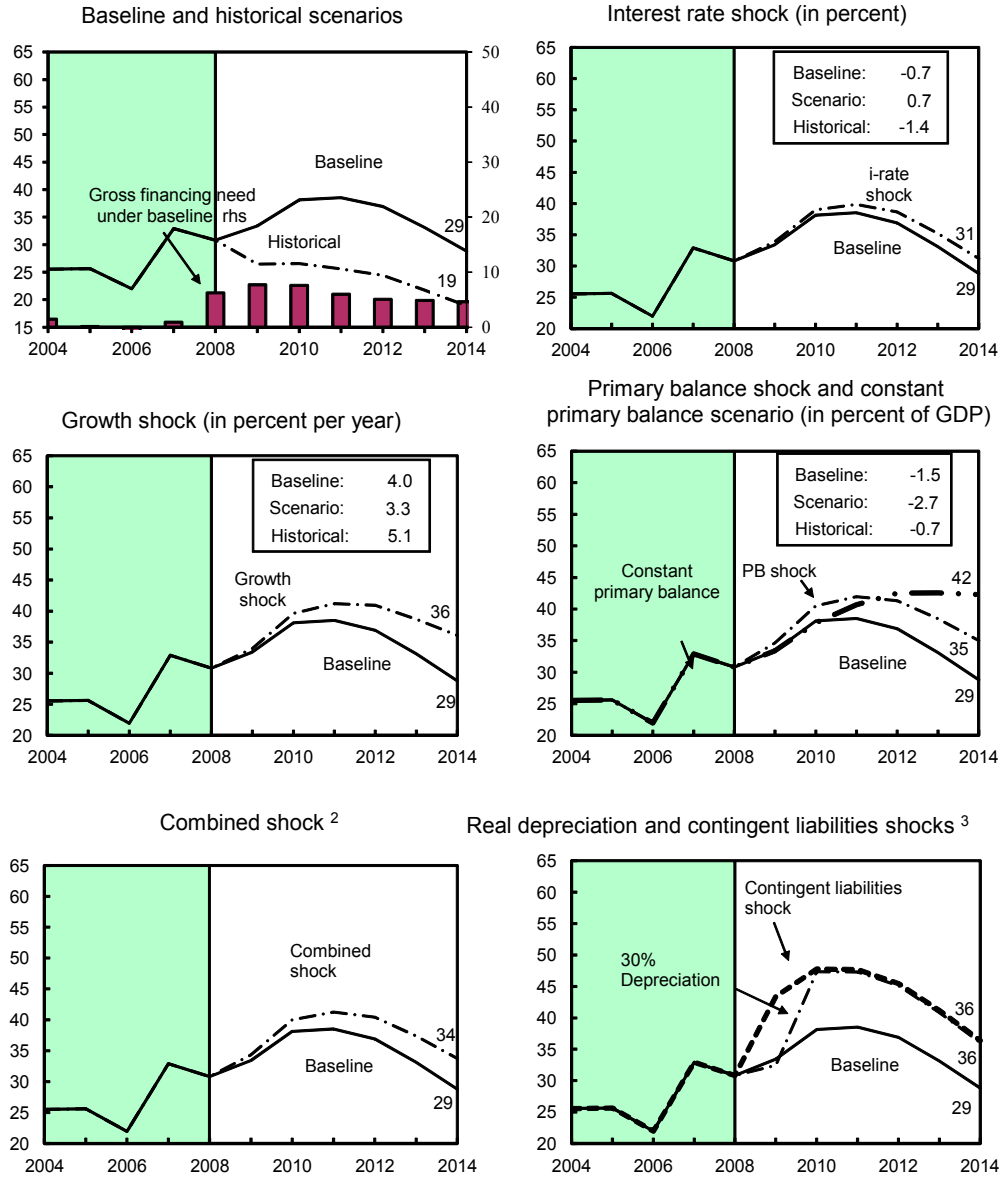
Sources: International Monetary Fund, Country desk data, and staff estimates.

¹ Shaded areas represent actual data. Individual shocks are permanent one-half standard deviation shocks. Figures in the boxes represent average projections for the respective variables in the baseline and scenario being presented. Ten-year historical average for the variable is also shown.

² Permanent 1/4 standard deviation shocks applied to real interest rate, growth rate, and current account balance.

³ One-time real depreciation of 30 percent occurs in 2009.

Appendix Figure 2. Bosnia and Herzegovina: Public Debt Sustainability: Bound Tests ¹ (Public debt in percent of GDP)

Sources: International Monetary Fund, country desk data, and staff estimates.

¹ Shaded areas represent actual data. Individual shocks are permanent one-half standard deviation shocks. Figures in the boxes represent average projections for the respective variables in the baseline and scenario being presented. Ten-year historical average for the variable is also shown.

² Permanent 1/4 standard deviation shocks applied to real interest rate, growth rate, and primary balance.

³ One-time real depreciation of 30 percent and 10 percent of GDP shock to contingent liabilities occur in 2009, with real depreciation defined as nominal depreciation (measured by percentage fall in dollar value of local currency) minus domestic inflation (based on GDP deflator).

Appendix Table 1. Bosnia and Herzegovina: External Debt Sustainability Framework, 2005–2014

(In percent of GDP, unless otherwise indicated)

	Actual				Projections						Debt-stabilizing non-interest current account ⁶
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1 Baseline: External debt	51.3	47.9	47.3	48.9	53.7	58.2	59.4	58.0	54.7	51.0	-8.8
2 Change in external debt	2.1	-3.4	-0.6	1.7	4.8	4.5	1.2	-1.4	-3.2	-3.7	
3 Identified external debt-creating flows (4+8+9)	3.9	-8.2	-13.5	0.0	7.4	1.5	-2.5	-3.8	-3.8	-3.4	
4 Current account deficit, excluding interest payments	17.0	7.4	11.4	14.2	7.1	6.9	6.6	6.4	5.8	5.4	
5 Deficit in balance of goods and services	41.1	29.7	32.3	32.9	23.5	24.1	23.4	22.7	21.8	21.2	
6 Exports	32.7	36.7	36.5	37.0	31.1	32.7	33.1	32.6	32.5	32.3	
7 Imports	73.9	66.5	68.8	69.8	54.7	56.8	56.5	55.3	54.3	53.4	
8 Net non-debt creating capital inflows (negative)	-10.9	-10.3	-16.9	-6.2	-4.0	-4.3	-6.6	-6.4	-6.2	-5.9	
9 Automatic debt dynamics ¹	-2.3	-5.3	-7.9	-7.9	4.3	-1.1	-2.6	-3.7	-3.4	-2.9	
10 Contribution from nominal interest rate	1.0	1.0	1.2	0.8	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	
11 Contribution from real GDP growth	-1.8	-3.1	-2.7	-1.9	1.8	-0.3	-2.2	-3.2	-2.8	-2.3	
12 Contribution from price and exchange rate changes ²	-1.4	-3.1	-6.5	-6.8	2.1	-1.3	-0.8	-1.1	-1.1	-1.0	
13 Residual, incl. change in gross foreign assets (2-3) ³	-1.8	4.8	12.8	1.6	-2.6	3.0	3.7	2.3	0.5	-0.3	
External debt-to-exports ratio (in percent)	156.8	130.4	129.5	132.4	172.4	177.9	179.1	177.7	168.2	158.1	
Gross external financing need (in billions of US dollars) ⁴	2.5	1.8	2.9	3.8	2.5	2.6	2.7	2.9	3.1	3.4	
in percent of GDP	23.6	14.7	19.1	20.8	14.4	14.7	14.4	14.4	14.6	14.9	
Scenario with key variables at their historical averages ⁵					41.7	40.6	40.4	38.8	35.5	31.5	-14.6
Key Macroeconomic Assumptions Underlying Baseline											
Real GDP growth (in percent)	3.9	6.9	6.8	4.9	-3.4	0.5	4.0	5.8	5.3	4.5	
GDP deflator in US dollars (change in percent)	3.0	6.5	15.6	16.8	-4.2	2.5	1.5	1.9	1.9	2.3	
Nominal external interest rate (in percent)	2.1	2.2	3.1	2.0	0.7	0.9	0.9	1.0	0.9	0.8	
Growth of exports (US dollar terms, in percent)	19.6	27.7	23.6	22.9	-22.0	8.1	7.0	6.0	7.0	5.9	
Growth of imports (US dollar terms, in percent)	12.3	2.4	28.7	23.1	-27.5	7.0	5.0	5.4	5.3	5.1	
Current account balance, excluding interest payments	-17.0	-7.4	-11.4	-14.2	-7.1	-6.9	-6.6	-6.4	-5.8	-5.4	
Net non-debt creating capital inflows	10.9	10.3	16.9	6.2	4.0	4.3	6.6	6.4	6.2	5.9	

¹ Derived as $[r - g - r(1+g) + ea(1+r)] / (1+g+r+gr)$ times previous period debt stock, with r = nominal effective interest rate on external debt; r = change in domestic GDP deflator in US dollar terms, g = real GDP growth rate, e = nominal appreciation (increase in dollar value of domestic currency), and a = share of domestic-currency denominated debt in total external debt.

² The contribution from price and exchange rate changes is defined as $[-r(1+g) + ea(1+r)] / (1+g+r+gr)$ times previous period debt stock. r increases with an appreciating domestic currency ($e > 0$) and rising inflation (based on GDP deflator).

³ For projection, line includes the impact of price and exchange rate changes.

⁴ Defined as current account deficit, plus amortization on medium- and long-term debt, plus short-term debt at end of previous period.

⁵ The key variables include real GDP growth; nominal interest rate; dollar deflator growth; and both non-interest current account and non-debt inflows in percent of GDP.

⁶ Long-run, constant balance that stabilizes the debt ratio assuming that key variables (real GDP growth, nominal interest rate, dollar deflator growth, and non-debt inflows in percent of GDP) remain at their levels of the last projection year.

Appendix Table 2. Bosnia and Herzegovina: Public Sector Debt Sustainability Framework, 2005–14
(In percent of GDP, unless otherwise indicated)

	Actual				Projections						Debt-stabilizing primary balance ⁹
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1 Baseline: Public sector debt¹	25.6	22.0	32.9	30.8	33.4	38.1	38.5	36.9	33.1	28.8	-3.0
o/w foreign-currency denominated	25.6	21.2	17.5	17.2	19.9	25.5	27.2	26.7	24.2	21.1	
2 Change in public sector debt	0.1	-3.7	10.9	-2.1	2.6	4.7	0.4	-1.6	-3.8	-4.3	
3 Identified debt-creating flows (4+7+12)	0.4	-7.7	-12.2	0.7	6.0	3.7	-1.2	-2.8	-3.0	-3.2	
4 Primary deficit	-1.4	-2.9	-0.5	4.3	4.7	3.9	2.2	1.0	0.5	0.0	
5 Revenue and grants	45.5	47.4	47.2	45.5	44.1	44.3	44.3	44.7	44.8	44.9	
6 Primary (noninterest) expenditure	44.2	44.5	46.6	49.8	48.8	48.2	46.5	45.7	45.3	44.9	
7 Automatic debt dynamics ²	2.1	-4.6	-3.9	-3.0	1.3	-0.2	-1.7	-2.3	-2.1	-1.8	
8 Contribution from interest rate/growth differential ³	-1.1	-2.2	-2.1	-3.2	1.3	-0.2	-1.7	-2.3	-2.1	-1.8	
9 Of which contribution from real interest rate	-0.2	-0.7	-0.8	-1.8	0.2	-0.1	-0.3	-0.2	-0.3	-0.4	
10 Of which contribution from real GDP growth	-0.9	-1.6	-1.3	-1.4	1.1	-0.2	-1.4	-2.1	-1.8	-1.4	
11 Contribution from exchange rate depreciation ⁴	3.2	-2.4	-1.8	0.2	...	...	...	...	...	...	
12 Other identified debt-creating flows	-0.3	-0.1	-7.7	-0.6	-0.1	0.0	-1.7	-1.6	-1.5	-1.4	
13 Privatization receipts (negative)	-0.3	-0.1	-7.7	-0.6	-0.1	0.0	-1.7	-1.6	-1.5	-1.4	
14 Recognition of implicit or contingent liabilities	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
15 Other (specify, e.g. bank recapitalization)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
16 Residual, including asset changes (2-3) ⁵	-0.3	4.0	23.1	-2.8	-3.3	1.1	1.6	1.2	-0.8	-1.2	
Public sector debt-to-revenue ratio ¹	56.3	46.3	69.8	67.7	75.8	86.1	87.0	82.6	73.9	64.1	
Gross financing need⁶	0.1	-1.3	0.9	6.2	7.7	7.6	6.0	5.1	4.9	4.6	
in billions of U.S. dollars	0.0	-0.2	0.1	1.2	1.3	1.3	1.1	1.0	1.1	1.1	
Scenario with key variables at their historical averages⁷					26.4	26.6	25.6	24.4	21.7	18.9	-2.4
Scenario with constant primary balance in 2009-2014					33.4	37.8	40.7	42.5	42.5	42.3	-3.5
Key Macroeconomic and Fiscal Assumptions Underlying Baseline											
Real GDP growth (in percent)	3.9	6.9	6.8	4.9	-3.4	0.5	4.0	5.8	5.3	4.5	
Average nominal interest rate on public debt (in percent) ⁸	2.5	3.1	3.2	1.8	1.7	2.0	1.8	2.0	1.8	1.7	
Average real interest rate (nominal rate minus change in GDP deflator, in percent)	-0.7	-2.6	-3.9	-5.9	0.7	-0.2	-0.7	-0.5	-0.7	-1.2	
Nominal appreciation (increase in US dollar value of local currency, in percent)	-11.6	11.4	10.3	-1.5	...	...	...	...	...	...	
Inflation rate (GDP deflator, in percent)	3.2	5.7	7.1	7.7	1.0	2.2	2.5	2.5	2.5	2.9	
Growth of real primary spending (deflated by GDP deflator, in percent)	4.1	7.8	11.3	12.5	-5.2	-0.9	0.4	4.0	4.3	3.5	
Primary deficit	-1.4	-2.9	-0.5	4.3	4.7	3.9	2.2	1.0	0.5	0.0	

¹ General government.

² Derived as $[(r - p(1+g) - g + ae(1+r))/(1+g+p+gp)]$ times previous period debt ratio, with r = interest rate; p = growth rate of GDP deflator; g = real GDP growth rate; a = share of foreign-currency denominated debt; and e = nominal exchange rate depreciation (measured by increase in local currency value of U.S. dollar).

³ The real interest rate contribution is derived from the denominator in footnote 2/ as $r - \pi(1+g)$ and the real growth contribution as $-g$.

⁴ The exchange rate contribution is derived from the numerator in footnote 2/ as $ae(1+r)$.

⁵ For projections, this line includes exchange rate changes.

⁶ Defined as public sector deficit, plus amortization of medium and long-term public sector debt, plus short-term debt at end of previous period.

⁷ The key variables include real GDP growth; real interest rate; and primary balance in percent of GDP.

⁸ Derived as nominal interest expenditure divided by previous period debt stock.

⁹ Assumes that key variables (real GDP growth, real interest rate, and other identified debt-creating flows) remain at the level of the last projection year.

PRILOG I. BOSNA I HERCEGOVINA: PISMO NAMJERE

Sarajevo i Banja Luka, Bosna i Hercegovina
05.mart/ožujak 2010. godine

G-din Dominique Strauss-Kahn
Generalni direktor
Međunarodni monetarni fond
Washington, D.C. 20431

Poštovani gosp. Strauss-Kahn:

29. Ekonomija Bosne i Hercegovine (BiH) je bila izložena negativnom djelovanju globalne finansijske i ekonomske krize. Utjecaj krize je dodatno pogoršan postojećim debalansom u našoj ekonomiji, izazivajući zabrinutost za makroekonomsku stabilnost i dugoročne perspektive BiH. Ekonomska aktivnost je smanjena, pogođena padom u izvozu i domaćoj potražnji. Ipak, najnoviji indikatori ukazuju da se taj tempo pada usporava, te zbog toga očekujemo postepeno poboljšanje u 2010. Deficit tekućeg računa platnog bilansa se smanjuje, a vanjski finansijski pritisci slabe. Strane banke uglavnom održavaju svoju izloženost u BiH, depoziti građana su ponovo počeli doticati u bankarski sistem, a devizne rezerve bilježe djelomičan oporavak.

30. Uprkos zahtjevnom okruženju, provođenje politika iz okvira programa koji podržava MMF, je uglavnom u skladu sa preuzetim obavezama (Tabela 1 i 3). Svi kvantitativni kriteriji izvršenja postavljeni za kraj septembra/rujna i kraj decembra/prosinca 2009. godine i strukturalne odrednice su ispunjeni, iako neki sa kašnjenjem. Što se tiče strukturalne odrednice koja se odnosi na objavljivanje kvartalnih konsolidovanih podataka generalne vlade na web stranici Institucija BiH koja je djelomično ispunjena sa malim zakašnjenjem (strukturalna odrednica, kontinuirano), uspostavili smo koordinacionu grupu sa zadatkom da prikuplja i konsolidira fiskalne statističke podatke sa svih nivoa vlasti kako bi osigurali da i ova odrednica bude ispunjena na vrijeme u budućnosti.

31. Iako smo bili u mogućnosti držati sveukupne rashode pod kontrolom, 2009. godina je, zbog nedostatka prihoda, završena fiskalnim deficitom koji je veći od cilja postavljenog programom. Stalni fiskalni pritisci su doveli u rizik postizanje ciljeva fiskalnog deficita za 2010. godinu. Stoga smo utvrdili korektivne mjere koje su elaborirane u ovom Pismu. U pogledu ovih rezultata i naše kontinuirane opredjeljenosti programu, tražimo zaključivanje prvog pregleda po Stand-by aranžmanu.

32. Politike opisane u pismu od 16.juna/lipnja 2009. godine i u ovom Pismu adekvatne su za ostvarivanje ciljeva našeg ekonomskog programa. Spremni smo poduzeti i dodatne mjere kako bi osigurali realizaciju ovih ciljeva. Kao što je praksa kod svih aranžmana sa Međunarodnim monetarnim fondom, konsultovat ćemo se sa MMF-om prije izmjene mjera

sadržanih u ovom Pismu ili usvajanja novih mjera koje bi odstupale od ciljeva programa. Nadalje, dostavljati ćemo MMF-u informacije koje su neophodne za monitoring programa.

I. POSLJEDNJA DEŠAVANJA

33. Od početka 2009. godine, negativan trend se brzo proširio ekonomijom. Snažan pad u domaćoj potražnji je, kao i u drugim zemljama regiona, doprinio znatnom padu uvoza a izvoz takođe bilježi pad, ali u manjem iznosu. Kao rezultat toga, trgovinski deficit se izgleda smanjuje brže od prvobitno projiciranog, što opet vodi ka naglom smanjenju deficita na tekućem računu. Inflacija bilježi oštar pad sa 10 procenata koliko je iznosila sredinom 2008, do nule krajem 2009, djelomično potpomognuta smanjenjem cijena hrane i energije.

34. Potresi na finansijskom tržištu su oslabili, odražavajući bolje raspoloženje na tržištu. Nevladini depoziti ponovo pristižu u bankarski sistem a rezerve centralne banke su povećane, u velikoj mjeri zahvaljujući prvom povlačenju sredstava od Fonda i alokaciji SDR-ova. Komercijalne banke su likvidne, ali odsustvo spremnosti za preuzimanje povećanog rizika i opšte pogoršanje ekonomskog okruženja zaustavili su kreditni rast.

35. Međutim, zbog neravnomjernog provođenja dogovorenih mjera fiskalne politike koje su sadržane u programu, te pada u prikupljanju prihoda, deficit generalne vlade se povećao. Naše procjene pokazuju da će deficit konsolidovane generalne vlade u 2009. godini dostići 5.3 procenta BDP-a u odnosu na 4.8 procenta u 2008. i u odnosu na ciljani deficit od 4.7 procenata BDP-a postavljen programom. Limitiranje konsolidovanog fiskalnog deficita na ovaj nivo je zahtijevalo značajan napor od svih nivoa vlasti (vidi dole). Procjenjeno je da će državni budžet završiti godinu sa suficitom. U Federaciji, nepostizanje fiskalnog cilja se u velikoj mjeri pripisuje padu u prikupljanju prihoda dok su prekoračenja po osnovu tekućih rashoda djelomično nadomještene smanjenjima u kapitalnim rashodima. U Republici Srpskoj (RS), podbačaj u prihodima od indirektnih poreza je više nego nadomješten boljim prikupljanjem socijalnih doprinosa i direktnih poreza u odnosu na budžet. Ipak, prekoračenja su se ostvarila u izdvajanjima za plate a i pritisci na penzioni fond se pojačavaju.

II. PROGRAM

36. Glavni ciljevi programa i dalje ostaju zadržati makroekonomsku i finansijsku stabilnost, i tako očuvati valutni odbor i ublažiti negativne efekte vanjskog okruženja. Nedovoljno provođenje preuzetih obaveza u fiskalnoj oblasti će iziskivati još snažnije napore u sljedećim mjesecima. Fiskalna konsolidacija i ograničavanje plata u javnom sektoru će osigurati stabilnost u kratkoročnom periodu, ali nas u isto vrijeme i vratiti na put fiskalne održivosti. Mjere fiskalne politike bit će praćene mjerama usmjerenim na jačanje finansijskog sektora te ambicioznim strukturalnim reformama kako bi se unaprijedilo upravljanje javnim financijama i konkurentnost naše ekonomije, pružajući tako okruženje koje vodi ka snažnoj aktivnosti privatnog sektora.

A. Makroekonomski okvir

37. Makroekonomski okvir i dalje zadržava oprezne pretpostavke. Procjenjuje se postepen povratak na pozitivan rast, gdje BDP bilježi rast od oko 0.5 procenta u 2010., potpomognut oporavkom u Euro zoni. Očekuje se mali rast inflacije, približavajući se 1 ½ procenta krajem 2010. Dok se očekuje da izvoz predvodi oporavak, projiciramo rast uvoza, ali nešto umjerenijim tempom. Kao rezultat toga, očekujemo da će deficit na tekućem računu ostati isti, ali znatno ispod nivoa prije izbijanja krize.

B. Fiskalna politika

38. Od usvajanja programa u julu/srpnju 2009. godine, održavali smo oprezne fiskalne politike. Pripremili smo rebalans budžeta na nivou dva entiteta, koji su inkorporirali sve naše obaveze. Obzirom da je kašnjenje u završetku prvog pregleda u okviru SBA takođe dovelo i do odgode u doznačavanju druge tranše sredstava od Fonda, Fiskalno vijeće je preporučilo alociranje sredstva po osnovu SDR alokacije entitetima koja su oni iskoristili za budžetsko finansiranje (u okviru dogovorenih ciljeva deficita).

11. Institucije BiH su usvojile izmjene propisa iz oblasti plata koji su stupili na snagu 01. jula/srpnja 2009., što je u suglasnosti sa obavezama iz Pisma namjera od 16. juna/lipnja 2009. Izmjenjeni propisi se primjenjuju od 01.07.2009. godine. Pored toga, institucije BiH u 2009. godini provode programe ušteda po instrukcijama Ministarstva finansija i trezora. Procjena je da su navedene mjere rezultirale suficitom u 2009. godini od 0,1% BDP.

12. Vlasti u Federaciji BiH su već u 2009. godini pokazali suzdržljivost u potrošnji na svim nivoima vlasti i po pitanju svih vrsta rashoda. Međutim, obzirom na dalji pad u nivou prikupljenih prihoda, naročito u dijelu prihoda po osnovu indirektnih poreza, ministarstvo finansija je usvojilo rebalans budžeta koji je omogućio dalju redukcija javnih rashoda od 55 miliona KM.

13. Parlament FBiH je u julu/srpnju 2009. godine usvojio Zakon o načinu ostvarivanja ušteda u Federaciji BiH kojim su propisane uštede na plaćama, naknadama, transferima i drugim tekućim rashodima tokom trajanja programa, na privremenoj osnovi i dok novi zakonodavni dokumenti kojim se reformira potrošnja u ovim kategorijama ne budu pripremljeni i usvojeni.

14. Kako bi se pravno regulisalo već uvedeno smanjenje plaća zaposlenih u organima uprave i svim drugim instiucijama i ustanovama koje se finansiraju iz budžeta Federacije BiH, vlada je usvojila Izmjene i dopune Zakona o načinu ostvarivanja ušteda, koje nalažu izmjene člana 1 i 2, a na način da isti uključe sljedeće odredbe u vezi ušteda na: (i) bruto platama i naknadama koje će biti smanjene za 10 procenta, te (ii) naknadama troškova zaposlenih gdje će se uvesti gornja granica od 1 procenta prosječne plate za naknadu za topli obrok, te smanjiti regres na 50 procenta prosječne plate sa vrijednosti od 75 procenta plaće pojedinca. Do stupanja na snagu Izmjena i dopuna Zakona o načinu o ostvarivanja ušteda,

Vlada Federacije BiH, je kao privremenu mjeru, donijela Odluku o smanjenju koeficijenata po platnim razredima svih budžetskih korisnika Federacije BiH.

15. Republika Srpska je usvojila rebalans budžeta za 2009. godinu do 31. decembra/prosinca 2009. godine koji je uključio nižu konsolidovanu potrošnju.

16. Nastavićemo sa fiskalnom konsolidacijom i u 2010. godini. S tim u vezi, naš cilj je ostvariti deficit generalne vlade od $4 \frac{1}{2}$ BDP-a. Naše mjere prilagodbe biće usmjerene na kontroliranje tekućih rashoda, čime će se otvoriti prostor za potrošnju na itekako potrebnu infrastrukturu. Plate u javnom sektoru rastle su veoma rapidno u proteklih nekoliko godina i naše je opredjeljenje obuzdati plate na svim nivoima vlasti. Također, planiramo sveobuhvatne strukturalne fiskalne reforme kako bi vratili javne finansije na održiv put.

17. Što se tiče prihoda, već smo usvojili Zakon o akcizama, koji će do 2015. godine dovesti do pune harmonizacije akciza na duhan sa zakonodavstvom Evropske unije. 01. januara/siječnja 2010. godine ove akcize su ponovo povećane (sa procjenjenim učinkom od 120 miliona KM –0.5 procenata BDP-a).

18. U 2010. godini Institucije BiH nastaviće provođenje restriktivne politike plata, koja se zasniva na izmijenjenim propisima iz 2009. godine. Ukupni rashodi u budžetu Institucija BiH za 2010. godinu biće nešto niži u odnosu na rashode u budžetu Institucija BiH za 2009. godinu. Kao rezultat prenosa ušteda iz 2008. i 2009. godine, kojima će se finansirati dio rashoda u budžetu Institucija BiH u 2010, ostvariće se deficit od 0,8% BDP (194 mil. KM)

19. Da bi na trajnoj osnovi riješili nedostatke u postojećem sistemu transfera i plata u javnom sektoru, Vlada Federacije je pripremila novi nacrt Zakona o platama i naknadama za državne službenike na svim nivoima vlasti kao i nacrt zakona iz socijalnog sektora. To će omogućiti dalje smanjenje izdataka za plate i naknade te održavanje rashoda za socijalne transfere na nivou rebalansa budžeta za 2009. godinu. Kao rezultat toga, konsolidovani budžetski deficit će se smanjiti na 439 mil KM u 2010. godini.

20. Vlada Federacije BiH će, u konsultacijama sa Svjetskom bankom, poduzeti sveobuhvatne reforme sistema plaćanja po osnovu prava u cilju boljeg korištenja sredstava po osnovu imovinskog cenzusa. Namjeravamo: (i) uvesti cenzus za ostvarivanje prava na socijalna davanje za civilne invalide, civilne žrtve rata, ratne invalide (od 01. 01. 2011. godine) i prihodovni prag za dobitnike ratnih priznanja (od 01.05. 2010.); (ii) vezati rast svih naknada sa inflacijom, a ne sa rastom prosječne plate; i (iii) usvojiti zakon kojim bi eliminisali posebne beneficije za nezaposlene demobilizirane borce od 01.05.2010. godine (prethodna mjera-već ispunjena). Provesti ćemo reformu beneficiranih penzija (strukturalna odrednica, kraj marta/ožujka 2010.), konkretnije: (i) reformisati penzijska prava ratnih vojnih invalida i demobilisanih boraca; (ii) reformisati prava na penzionisanje pod povoljnim uslovima vojnih osiguranika Vojske Federacije BiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva obrane. Konsultiraćemo se sa MMF-om u vezi svih novih

predloženih zakona iz oblasti naknada po osnovu prava i osigurati da budu u skladu sa ciljem fiskalne održivosti te ciljevima koji su postavljeni u okviru reforme ovih prava. Konkretno, svako ponovno uvođenje prava i naknada za demobilisane borce, koje je trenutno u razmatranju, neće imati oblik gotovinskih naknada, posebnih penzija, stambenih kredita ili subvencija za stambeno zbrinjavanje.

21. Ove reforme će biti podržane kroz izmjene i dopune postojećih zakona:

- a. Zakon o reviziji korisnika prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite (već usvojen od strane parlamenta.). Revizija korisnika je počela 01.januara/siječnja 2010. godine, a odmah će se prestati sa isplata naknada onim korisnicima koji se izvedu iz prava. Rezultati revizije će biti objavljivani kvartalno na web stranici vlade zajedno uz procjenu realizovanih mjesečnih ušteda (strukturalna odrednica, kontinuirano).
- b. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica.
  - Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravima dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja će se primjenjivati od 01.maja/svibnja 2010. godine;
  - Zakon o osnovama socijalne zaštite i minimumu socijalne sigurnosti; Zakona o temeljnim pravima osoba sa invaliditetom; Zakona o pravima civilnih žrtava rata; do 31.marta/ožujka 2010.
  - Zakon o usmjeravanju isplata novčanih naknada je usvojen od strane parlamenta (prethodna mjera).
  - Zakon o penzionisanju pod povoljnim uslovima vojnih osiguranika kojim bi se objedinile sve uredbe Vlade Federacije BiH o povoljnijim uvjetima za sticanje prava za starosnu mirovinu vojnih osiguranika Vojske Federacije BiH i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva obrane (Uredba I, II i III). Svrha izmjene zakona će biti smanjiti iznose koji se isplaćuju za beneficirane penzije (poošttravanjem kriterija podobnosti i približavanjem prosječnih iznosa ovih i redovnih penzija) te uskladiti ukupne troškove sa raspoloživim sredstvima koja su direktno predviđena za ovu svrhu. Ovo će pomoći da se očuva finansijski integritet sistema javnih penzija o čijem prihodu zavise najugroženije kategorije društva.
  - Kako bi ubrzali tranziciju ka sistemu utvrđivanja socijalnih prava na osnovu cenzusa, provesti ćemo imovinski i dohodovni cenzus, te uvesti kontrolu imovinskog statusa za sve nosioce boračkih i socijalnih prava do 01. januara/siječnja 2011.

22. Vlada Federacije će uspostaviti centralizirani sistem registracije, kontrole i naplate poreza i doprinosa. Ovaj sistem će pomoći u unapređivanju provedbe i poštivanja zakona. U

ovom pravcu, usvojili smo Zakon o fiskalnim sistemima, kojim se uređuje oblast evidentiranja i kontrole prometa putem fiskalnih sistema.

23. Vlada Federacije će usvojiti sveobuhvatan zakon o platama, koji će uspostaviti potpuno harmoniziran, sveobuhvatan i transparentan sistem svih naknada za sve nivoe vlasti (strukturalna odrednica, kraj marta/ožujka 2010.). Sve naknade i dodaci će biti konsolidovani u osnovnu platu. Ovim zakonom će biti propisani platni razredi i koeficijenti za kategorije nositelja izvršnih funkcija, izabranih dužnosnika i savjetnika, državnih službenika i namještenika kao i policijskih službenika. Osnovicu bi donosila Vlada u konsultacijama sa sindikatom i sukladno načelu transparentnosti.

24. Vlada Federacije uviđa potrebu za izmjenom budžetskog procesa da bi osigurala da usvojeni zakoni imaju odgovarajuću finansijsku podršku. U tom smislu ćemo raditi na usvajanju zakona o fiskalnoj odgovornosti. U međuvremenu, usvojene su Izmjene i dopune Zakona o budžetima u Federaciji BiH. Cilj izmjena jeste osigurati da niti jedan zakon ne bude usvojen bez prethodne cjelovite analize njegovih fiskalnih implikacija i mogućnosti finansiranja. Ovo će onemogućiti usvajanje onih zakona za koje nisu utvrđena odgovarajuća finansijska sredstva.

25. Vlada Republike Srpske je usvojila budžet za 2010. godinu koji predviđa konsolidovani deficit od 497 miliona KM (2 procenta BDP-a). Značajna smanjenja su planirana u izdvajanjima za plate: (i) smanjenje plate u iznosu od 3 miliona KM u 2010 u odnosu na rebalans budžeta za 2009. godinu će biti realizovano kroz izmjene i dopune Zakona o platama zaposlenih u organima uprave Republike Srpske, Zakona o platama zaposlenih u MUP-u RS, kazneno-popravnim ustanovama i sudskoj policiji i Zakona o platama zaposlenih u oblasti prosvjete i kulture Republike Srpske ili odlukom vlade; (ii) smanjenje plata zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave u 2010 u odnosu na izvršenje 2009. godine u iznosu od 8.5 miliona KM, (iii) smanjenje plata zaposlenim u vanbudžetskim fondovima (PIO, Fond zdravstvenog osiguranja, Fond za dječiju zaštitu i Zavod za zapošljavanje) u 2010. u odnosu na izvršenje 2009. u iznosu od 3.7 miliona KM; i (iv) smanjenje plata zaposlenih u Javnom preduzeću „Putevi Republike Srpske“ u 2010. u odnosu na izvršenje 2009. u iznosu od 0.3 miliona KM.

26. Uštede od 40 miliona KM će biti realizovane na vanbudžetskim fondovima: (i) Fond PIO će uštedjeti 25.0 miliona KM u skladu sa Strategijom reforme penzionog sistema i sanacije prvog stuba obaveznog osiguranja; (ii) Zavod zdravstvenog osiguranja će uštedjeti 15.0 miliona KM na troškovima zdravstvenog sistema; (iii) deficit prema Fondu PIO će biti smanjen putem izmirenja obaveza budžeta Republike Srpske po osnovu Protokola o međusobnom usklađivanju obaveza i potraživanja za uplatu doprinosa za penziona i invalidsko osiguranje za demobilisane borce (od 12.07.2007.) isplatom sa escrow računa - 38.0 miliona KM. Takođe, predviđa se ostvarivanje ušteda u konsolidovanom bilansu u iznosu od 10.0 miliona KM.

27. Republika Srpska je već izmjenila i dopunila Zakon o pravima boraca, vojnih invalida i porodica poginulih boraca odbrambeno-otadžbinskog rata Republike Srpske i Zakon o zaštiti civilnih žrtava rata u skladu sa DPL projektom Svjetske banke. Narodne skupštine Republike Srpske je takođe usvojila izmjene i dopune Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju a Strategija reforme penzijskog sistema će se usvojiti do kraja marta/ožujka 2010. (strukturalna odrednica).

28. Vlade entiteta shvataju da naš program prilagođavanja može imati utjecaja na ugrožene kategorije stanovništva. Stoga, predviđene reforme su od ključnog značaja kako bi osigurali da finansijska sredstva budu usmjerena ka najugroženijim kategorijama stanovništva te da se ne dovede u opasnost finansijski integritet sistema penzionog osiguranja i osiguranja za vrijeme nezaposlenosti.

C. Politike finansijskog sektora

29. Bankarski sistem se odupire šokovima globalne finansijske krize. Pored toga, nekvalitetni krediti bilježe rast sa 3 procenta aktive na kraju 2008. na 5.8 procenata krajem decembra/prosinca 2009, a profitabilnost banaka je u padu. Dvije agencije za bankarstvo pomno prate dešavanja u bankarskom sektoru kako bi osigurale da banke i dalje imaju adekvatan kapital. S tim u vezi, banke su instruirane da zadržavaju dobit i grade rezervu kako bi spriječile trošenje kapitala. Agencije za bankarstvo će osigurati da banke imaju planove u pogledu kapitala koji će pokazati kako će svako potencijalno smanjenje nivoa kapitala biti riješeno, a agencije za bankarstvo i banke će periodično revidirati te planove kako bi uzeli u obzir promjene u makroekonomskom okruženju.

30. Banke majke su se takođe obavezale da će i dalje podržavati svoje banke kćerke u BiH, i konkretnije, održavati njihovu kreditnu izloženost u BiH. Banke majke, uglavnom velike banke u stranom vlasništvu, su Centralnoj banci BiH dostavile svih 9 bilateralnih pisama o preuzetim obavezama, potvrđujući tako svoje obaveze preuzete u Beču juna/lipnja 2009. te u Sarajevu iz septembra/rujna 2009. CBBH i agencije za bankarstvo su u procesu monitoringa obaveza koje su preuzele banke majke. Kako bi pomogli u praćenju nivoa izloženosti banaka majki u BiH, od istih je traženo da redovno dostavljaju sveobuhvatne podatke o svojoj kreditnoj izloženosti. Pored toga, otpočeće bilateralni razgovori sa bankama kako bi na osnovu stres testova, koje će provesti CBBH u saradnji sa dvije agencije za bankarstvo, analizirali adekvatnost kapitala.

31. Nastavićemo unapređivati naš okvir za spremnost za krizu i upravljanje istom. S ovim ciljem, uspostavili smo Stalnu komisiju za finansijsku stabilnost (SCFS) koju čine članovi Fiskalnog vijeća, Centralne banke BiH, dvije agencije za bankarstvo i Agencije za osiguranje depozita. Memorandum o razumijevanju koji definiše formalni okvir saradnje između različitih strana je već potpisan. Sastajaćemo se redovno kako bi razgovarali i razmjenjivali informacije koje se odnose na finansijsku stabilnost.

32. Takođe, i dalje ćemo unapređivati šemu osiguranja depozita kako bi osigurali trajno povjerenje u naš bankarski sistem. Izmjenili smo Zakon o osiguranju depozita koji će omogućiti svim bankama, bez obzira na vlasništvo, da postanu članice šeme osiguranja depozita ako ispunjavaju neophodne prudencijalne kriterije (strukturalna odrednica za kraj februara/veljače 2010). Pored toga, potpisali smo sporazum sa EBRD-om koji nam je omogućio pristup vanrednim kreditnim sredstvima.

D. OSTALO

33. Već smo napravili značajan progres u unapređenju kvaliteta statističkih podataka, posebno vladinih podataka sa ciljem sakupljanja istih usklađenih sa Eurostatom i MMF-ovim Smjernicama za statističke podatke vlada. Pod okriljem Fiskalnog vijeća, kreirali smo koordinacionu grupu sa zadatkom sakupljanja i konsolidovanja fiskalnih statističkih podataka sa svih nivoa vlasti u BiH. Takođe, osiguraćemo blagovremeno dostavljanje svih fiskalnih statističkih podataka od strane nižih nivoa vlasti u dva entiteta. Ostvarićemo napredak u prikupljanju podataka i usklađivanju podataka o inozemnim grantovima i povlačenju kredita na nivou donatora, države i entiteta. Takođe, proširit ćemo obuhvatnost izvještavanja o fiskalnom izvršenju tako da se uključe projekti sa stranim financiranjem i izvanbudžetsku potrošnju sa escrow računa u fiskalnim računima generalne vlade u dva entiteta.

34. Na osnovu zaključaka najnovije ocjene sistema zaštite CBBH, planiramo sljedeće: (i) revidirati djelokrug aktivnosti Revizorskog komiteta kako bi u njegovu nadležnost uključili nadzor nad procesom vanjske revizije kao i uslov da barem jedan član ovog komiteta bude stručnjak za računovodstvo i/ili pitanja revizije; i (ii) osigurati da procedure u okviru revizije za 2009. obuhvate potvrdu da devizna sredstva CBBH nisu založena.

35. Program će i dalje biti praćen kroz kvartalne preglede, prethodne mjere, kvantitativne kriterije izvršenja i strukturalne odrednice. Revidirani kvantitativni ciljevi postavljeni za 2010. godinu su navedeni u Tabeli 2; a strukturalne odrednice su navedene u Tabeli 3. Tražimo da ciljevi koji se odnose za kraj marta/ožujka i kraj juna/lipnja 2010. godine budu postavljeni kao kriteriji izvršenja. Razumjevanje između vlasti Bosne i Hercegovine i osoblja MMF-a u pogledu kvantitativnih kriterija izvršenja opisanih u ovom memorandumu je dalje elaborirano u Tehničkom memorandumu o razumijevanju koji se nalazi u prilogu.

36. Sredstva od MMF-a u okviru ovog aranžmana, će biti doznačena Centralnoj banci Bosne i Hercegovine koja djeluje kao fiskalni agent BiH, na račun Institucija BiH. Sredstva će biti alocirana u budžete dva entiteta prema uobičajenom omjeru 2/3:1/3.

/s/

/s/

/s/

Nikola Špirić
Predsjedavajući
Vijeća ministara
Bosne i Hercegovine

/s/

Mustafa Mujezinović
Premijer
Federacija Bosna
i Hercegovina

/s/

Milorad Dodik
Premijer
Republika Srpska

/s/

Dragan Vrankić
Ministar financija
i trezora institucija BiH
Bosna i Hercegovina

/s/

Vjekoslav Bevanda
Ministar financija
Federacija Bosna
i Hercegovina

Aleksandar Džombić
Ministar financija
Republika Srpska

Kemal Kozarić
Guverner
Centralna banka Bosne i Hercegovine

Prilozi

PRILOG II. TEHNIČKI MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU

BOSNA I HERCEGOVINA

Tehnički memorandum o razumijevanju o definicijama i izvještavanju u okviru ekonomskog programa za 2009–12. godinu

05.mart/ožujak 2010. godine.

Ovaj memorandum predstavlja sporazum postignut između vlasti Bosne i Hercegovine i misije MMF-a u pogledu definicija kvantitativnih i strukturalnih kriterija izvršenja i ciljeva za stand-by aranžman (tabele 1 -3) kao i zahtjeva o izvještavanju o podacima za praćenje programa (tabela 5).

I. DEFINICIJE

U sljedećim definicijama, zaključni test datumi na kraju kvartala se odnose na posljednji radni dan u svakom kvartalu kako za bankovnu tako i za budžetsku statistiku.

A. Gornja granica za kumulativnu promjenu u neto kreditu bankarskog sistema generalnoj vladi

Definicije:

- **Generalna vlada** se definiše tako da uključuje vlade Institucija BiH, entiteta Republike Srpske (RS), entiteta Federacije Bosne i Hercegovine (Federacija) i Distrikta Brčko. Vlada Federacije se definiše tako da uključuje centralnu vladu, kantonalne vlade, opštinske vlasti, vanbudžetske fondove i direkciju za ceste. Vlada RS se definiše tako da uključuje centralnu vladu, opštinske vlasti, vanbudžetske fondove i JP „Putevi RS“. Vanbudžetski fondovi uključuju, ali nisu ograničeni na, penzione fondove, zdravstvene fondove, fondove za zapošljavanje, i fond za dječiju zaštitu u dva Entiteta. Svaki novi budžetski ili vanbudžetski fond koji se uspostavi za vrijeme trajanja programa, će takođe biti uključen u definiciju generalne vlade u skladu sa definicijama iz MMF-ovog Priručnika o statistici vladinih finansija iz 2001. Vlasti Bosne i Hercegovine će obavjestiti osoblje MMF-a o uspostavljanju novih fondova.
- **Bankarski sistem sastoji se** od Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBH) i komercijalnih banaka u oba Entiteta i u Distriktu Brčko.
- **Neto kredit od strane bankarskog sistema generalnoj vladi** (neto potraživanje bankarskog sistema od generalne vlade) se definiše kao sva potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade (npr. zajmovi, hartije od vrijednosti, mjenice, i druga

potraživanja kako u konvertibilnim markama tako i u stranim valutama) umanjena za potraživanja generalne vlade od bankarskog sistema (depoziti, zajmovi i druga potraživanja, uključujući depozite na eskrou računima entiteta), kako je definisano u Tabeli 4. Za svrhe programa, one komponente potraživanja koje su denominirane u stranim valutama će se promijeniti u konvertibilne marke po tekućem deviznom kursu.

Primjena kriterija izvršenja:

- Vrijednost neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade će biti praćena sa računa bankarskog sistema, koje sastavlja CBBH, i dopunjena informacijama koje pružaju Ministarstva finansija oba Entiteta i Institucija BiH. Tabela 4 daje prikaz neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade zaključno sa krajem decembra/prosinca 2009.
- Gornje granice kumulativne promjene u neto potraživanjima bankarskog sistema od generalne vlade će biti definirane, za svaki testni datum, kao kumulativna promjena u odnosu na nivo na dan 31. decembra/prosinca prethodne godine.
- Gornje granice kumulativne promjene u neto potraživanjima bankarskog sistema od generalne vlade će biti definirane kao tri pod-limita, koja zajedno sa neto potraživanjima bankarskog sistema od Brčko Distrikta¹, daju zbir gornje granice za generalnu vladu. Ti pod-limiti će se odnositi na kumulativnu promjenu u neto potraživanjima bankarskog sistema od Institucija BiH, i vlada Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Za svrhe praćenja programa, pridržavanje gornje granice neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade će zahtijevati da se svaki od ta tri pod-limita poštiva nezavisno.

Korektivni faktori za kriterije izvršenja

- Ciljevi za neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade će biti korigovani naviše (naniže)² za ukupan iznos deficita (suficita) u planiranim doznakama kredita za budžetsku podršku i grantova. Doznake po osnovu programa podrške budžetima se definišu kao vanjske doznake zvaničnih kreditora (npr. Svjetska banka, MMF, Europska komisija) koje se koriste za finansiranje budžetskih deficita generalne vlade.

---

¹ Neto potraživanja bankarskog sistema od Brčko Distrikta se ne prati posebno jer je iznos istog mali.

² U slučaju i pozitivnih i negativnih ciljeva za neto potraživanje bankarskog sistema od generalne vlade, naviše znači redefiniranje cilja na aritmetički veći broj, a naniže znači redefiniranje cilja na aritmetički manji broj.

- Ciljevi za neto potraživanje bankarskog sistema od generalne vlade će biti korigovani naviše (naniže)³ za puni iznos za koji je razlika između obračunatog i plaćenog aritmetički manja (veća) od ciljeva postavljenih u fiskalnom programu. Razlika između obračunatog i plaćenog je definisana kao obračunata ali neplaćena kupovina robe i usluga, te obračunate ali neisplaćene plaće, penzije, socijalne beneficije i investicije koje se ne smatraju zaostalim obavezama (u skladu sa definicijom u daljem tekstu). Korekcija naviše je ograničena na 10 procenata od apsolutne vrijednosti ciljane razlike između obračunatog i plaćenog.

BiH Generalna vlada promjena u iznosu razlike između obračunatog i plaćenog, 2009
(u milionima KM)

	2009 dec
Promjena u iznosu razlike između obračunatog i plaćenog ((1)-(2)-(3))	180
Institucije BiH	0
Vlada FBiH	113
Vlada RS	67
Brčko District	0
(1) Promjena u iznosu neizmirenih obaveza i razlike između obračunatog i plaćenog	180
Institucije BiH	0
Vlada FBiH	113
Vlada RS	67
Brčko District	0
(2) Neizmirene obaveze po osnovu vanjskog duga	0
Institucije BiH	0
Vlada FBiH	0
Vlada RS	0
Brčko District	0
(3) Neizmirene obaveze po osnovu unutrašnjeg duga	0
Institucije BiH	0
Vlada FBiH	0
Vlada RS	0
Brčko District	0

Izvori: Ministarstva finansija, MMF i procjene osoblja

B. Rad Centralne banke Bosne i Hercegovine

U skladu sa Zakonom o Centralnoj Banci i sa programom, CBBH je dužna osigurati da vrijednost njene domaće pasive ne premaši KM protiv-vrijednost njenih neto deviznih rezervi. Štoviše, CBBH će isplaćivati dividendu samo u slučaju da njen početni kapital i generalne rezerve premaše 5 procenata od ukupnog iznosa monetarne pasive CBBH.

Definicije:

- **Neto devizne rezerve CBBH** se definišu kao vrijednost aktive u stranim sredstvima umanjena za vrijednost pasive u stranim sredstvima, uključujući kratkoročnu pasivu denominiranu u konvertibilnim valutama ili konvertibilnim markama.
- **Aktiva u stranim sredstvima** se definiše tako da uključuje: (i) svo zlato i druge plemenite metale i drago kamenje koji se drže od ili za račun CBBH; (ii) sve novčanice i kovani novac u slobodno konvertibilnoj stranoj valuti koje se drže od ili za račun CBBH; (iii) konvertibilne devizne obveznice; (iv) kreditna salda u konvertibilnim devizama— uključujući SDR-a—u knjigama stranih centralnih banaka ili drugih finansijskih institucija; (v) likvidne dužničke hartije od vrijednosti koje su izdale vlada i centralna banka zemlje u čijoj su valuti denominirane hartije od vrijednosti; i (vi) zvanično

³ U slučaju i pozitivnih i negativnih ciljeva za neto potraživanje bankarskog sistema od generalne vlade, naviše znači redefiniranje cilja na aritmetički veći broj, a naniže znači redefiniranje cilja na aritmetički manji broj.

garantirane termenske i otkupne ugovore različitih vrsta koji obezbjeđuju buduće isplate u konvertibilnim devizama od strane nerezidenata. Isključuju se (i) aktiva denominirana u neknovertibilnim valutama; (ii) aktiva data u zalog, kao kolateral ili opterećena na drugi način; (iii) potraživanja od rezidenata; i (iv) devizna potraživanja koja proističu po osnovu derivata u stranim valutama vis-a-vis domaće valute.

- **Pasiva u stranim sredstvima** se definiše tako da uključuje: (i) salda u stranoj valuti i konvertibilnim markama u knjigama CBBH koja se duguju nerezidentima, uključujući strane centralne banke i međunarodne finansijske institucije; (ii) kreditna salda koja se duguju stranim centralnim bankama, vladama, međunarodnim organizacijama i stranim finansijskim institucijama; (iii) različite vrste termenskih i otkupnih ugovora koji obezbjeđuju buduće devizne isplate nerezidentima od strane CBBH; i (iv) bilo koje druge obaveze prema nerezidentima.
- **Monetarna pasiva** se definiše kao zbir (a) valute u opticaju, (b) potražnih salda rezidentnih banaka pri CBBH, i (c) potražnih salda drugih rezidenata pri CBBH.
- **Kapital i rezerve** se definišu kao (a) početni kapital, (b) akumulirana dobit CBBH od početka njenog poslovanja 11. avgusta/kolovoza 1997., (c) kapital u dionicama, (d) ostale rezerve.
- **Slobodne rezerve CBBH** se definišu kao rezerve u devizama koje se ne koriste kao finansijsko pokriće valute. One se stoga sastoje od zalihe neto deviznih rezervi CBBH umanjene za zalihi monetarne pasive CBBH.
- Devizne rezerve biće izražene u konvertibilnim markama po kursu na dan 30. aprila/travnja 2009. godine, objavljenim u MMF-ovoj *Međunarodnoj finansijskoj statistici [International Financial Statistics]*. Promjene u vrednovanju će se, prema tome, pratiti preko računa CBBH, a CBBH⁴ će informacije o neto stranoj aktivni dostavljati mjesečno.

---

⁴ Krajem aprila/travnja 2009. godine jedna jedinica SDR iznosila je 1,1283 eura, ili 1,4978 američkih dolara.

C. Gornja granica neizmirenih vanjskih obaveza

Definicije:

- *Neizmirene vanjske obaveze* se definišu kao neizmirene obaveze po osnovu servisiranja duga nastale u odnosu na obaveze po osnovu duga koje neposredno snosi ili za koje garantuje generalna vlada, osim duga koji je predmet reprogramiranju ili restrukturiranja.
- *Obaveze duga* se definišu kao sve tekuće obaveze nastale po ugovornim sporazumima putem pružanja vrijednosti u obliku sredstava (uključujući sredstva u valuti) ili usluga, a koje zahtijevaju da generalna vlada izvrši jednu ili više isplata u obliku sredstava (uključujući valutu), u nekom momentu (ili više puta) u budućnosti radi isplate glavnice i/ili kamate nastalih po ugovoru. Zapravo, svi instrumenti koji dijele karakteristike duga na način koji je gore opisan (uključujući zajmove, kredite dobavljača i zakupe) će biti uključeni u definiciju i biće predmetom postavljanja gornje granice. Definicija generalne vlade je ona ista data u gornjem tekstu.

Primjena kriterija izvršenja:

- Gornja granica promjene u neizmirenim vanjskim obavezama primjenjuje se na promjenu stanja dospjelih plaćanja po srednjoročnim i dugoročnim dugovanjima ugovorenih ili garantovanih od strane Države, Federacije i Republike Srpske. Ovaj kriterij će se primjenjivati kontinuirano.
- Granica promjene u neizmirenim vanjskim obavezama takode se primjenjuje na promjenu stanja dospjelih plaćanja na kratkoročni dug u konvertibilnim valutama sa originalnim dospeljećem do, i uključujući, jedne godine. Granica isključuje smanjenja u vezi sa reprogramiranjem zvaničnog i komercijalnog duga i otkupa duga. Program zabranjuje akumulaciju novih vanjskih neizmirenih obaveza.

D. Gornja granica neizmirenih unutrašnjih dugovanja po osnovu rashoda

Definicija:

Neizmirene obaveze po osnovu rashoda se definišu kao razlika između dospjelih obaveza i stvarno izvršenih plaćanja. One se mogu stvoriti na bilo kojoj stavki rashoda, uključujući transfere, servisiranje duga, plaće, penzije, plaćanja za energiju, i robu i usluge. Neizmirene obaveze po osnovu rashoda za robu i usluge dobavljačima se definišu kao obaveze prema dobavljačima, koje su dospjele ali nisu plaćene duže od 45 dana, kako je definisano BiH Zakonom o budžetima, a nisu sporne. Neizmirene obaveze između budžeta centralnih vlada Entiteta i lokalnih vlasti, i vanbudžetskih fondova ne uzimaju se u obzir za gornju granicu neizmirenih dugovanja po osnovu rashoda za generalnu vladu.

Primjena kriterija izvršenja:

Gornja granica za akumulaciju unutrašnjih neizmirenih obaveza primjenjuje se na obaveze Države, Federacije i Republike Srpske. Ovaj kriterij će se primjenjivati kontinuirano.

E. Ugovaranje ili garantiranje novog vanjskog duga

Vlade će se konsultirati sa MMF-om prije nego što ugovore ili garantiraju bilo koji novi vanjski dug.

Definicije:

- **Termin "dug"** se definiše tako da uključuje sve tekuće obaveze koje su stvorene u okviru ugovornog aranžmana kroz pružanje vrijednosti u obliku sredstava (uključujući valutu) ili usluga, i koje zahtijevaju da generalna vlada izvrši jednu ili više isplata u obliku sredstava (uključujući valutu), u nekom trenutku (ili više puta) u budućnosti radi isplate glavnice i/ili kamate stvorene u sklopu ugovora. Zapravo, svi instrumenti koji dijele karakteristike duga na način koji je gore opisan (uključujući zajmove, kredite dobavljača i zakupe) će biti uključeni u definiciju. Definicija generalne vlade je ona data u gornjem tekstu.
- **Novi nekoncesioni vanjski dug** se definiše tako da uključuje sav dug (kao što je definiran gore) koji je ugovoren ili garantiran od strane generalne vlade ili CBBH tokom programskog perioda a koji nije ugovoren ili garantovan pod koncesionim uslovima.
- **Koncesioni zajmovi** se definišu kao zajmovi sa elementom granta od barem 35 procenata vrijednosti zajma, uz korištenje diskontnih stopa za pojedinačnu valutu, zasnovanih na komercijalnim kamatnim stopama koje objavljuje OECD (CIRRS). Prosječne CIRR-e tokom proteklih deset godina--plus marža koja odražava period otplate (1 procenat za period otplate od 15-19 godina; 1,15 procenata za period otplate od 20-29 godina; i 1,25 procenata za period otplate od 30 godina ili više)—će se koristiti kao diskontne stope za ocjenu koncesionalnosti zajmova s dospeljećem od barem 15 godina. Za zajmove s kraćim dospeljećem, koristiće se prosječne CIRR-e prethodnog šestomjesečnog perioda (plus marža od 0,75 procenata).
- **Kratkoročni dug** se definiše kao dug koji je ugovorila ili garantirala generalna vlada s originalnim dospeljećem do, i uključujući, jedne godine.

Primjena kriterija izvršenja:

Gornja granica za ugovaranje novog kratkoročnog vanjskog nekoncesionog duga primjenjuje se na obaveze Države, Federacije i Republike Srpske. Ovaj kriterij će se primjenjivati kontinuirano.

II. IZVJEŠTAVANJE O PODACIMA

Vlasti Bosne i Hercegovine će izvještavati Fond o sljedećim podacima u vremenskim okvirima koji su navedeni dalje u tekstu. Vlasti će također pružiti, ne kasnije od prve sedmice svakog mjeseca, kratki pregled ključnih makroekonomskih odluka o politikama koje su donijete tokom prethodnog mjeseca; kratki pregled regulatornih izmjena u oblastima bankarskog i finansijskog sektora, izvijestiti o bilo kakvim revizijama mjesečnih i godišnjih fiskalnih izvještaja kao i bilo kojim amandmanima na entitetski i državni budžet i budžete lokalnih vlasti u roku od jedne sedmice po njihovom prihvaćanju.

Bilo koje revizije prošlih podataka o kojima je Fond prethodno bio izvješten, će se odmah dostaviti Fondu, zajedno sa detaljnim objašnjenjima. Podaci će biti dostavljeni u elektronskoj formi.

Sve vrijednosti koje podliježu kriterijima izvršenja ili pak indikativnim ciljevima će se navoditi u milionima konvertibilnih maraka, tamo gdje je odgovarajući cilj u konvertibilnim markama, ili u milionima eura tamo gdje je cilj u eurima.

Vlasti Bosne i Hercegovine će pravovremeno dostaviti Fondu sve druge dodatne informacije koje Fond zatraži u vezi sa praćenjem izvršenja u okviru programa.

Tabela 1. Bosna i Hercegovina: Kriteriji izvršenja u okviru Stand-by aranžmana 2009-12, 2009
(u milionima KM)

	Iznos na kraju godine		Kumulativni tok unutar kalendarske godine			
	2008		2009			
	Decembar	Juni	Septembar		Dec	
	Ostvarenje	Ostvarenje	Program	Ostvarenje	Program	Ostvarenje
Gornja granica za akumulirani iznos neto kredita bankarskog sektora za: ¹						
generalnu vladu	-2,338	261	476	156	676	309
<i>od cega:</i>						
Institucije BiH	-412	-89	44	-69	44	-30
Vladu RS	-1,109	285	424	398	536	523
Vladu Federacije BiH	-737	86	15	-161	108	-191
Gornja granica za nove garancije i preuzimanje dugovanja preduzeca prema bankama od strane vlada Institucija BiH, Federacije i RS ²	...	0	0	0	0	0
Gornja granica za akumulirani iznos neizmirenih obaveza po osnovu servisa vanjskog duga ²	...	0	0	0	0	0
Gornja granica za ugovaranje novog kratkorocnog nekoncesionog vanjskog duga ²	...	0	0	0	0	0
Gornja granica za akumulirani iznos unutrasnjih neizmirenih obaveza ² :						
Institucije BiH	...	0	0	0	0	0
Vlade Republike Srpske	...	0	0	0	0	0
Vlade Federacije BiH	...	0	0	0	0	0

¹ Kumulativno unutar svake kalendarske godine. Jednako zbiru tri navedena pod-limita plus neto iznos kredita bankarskog sektora za Brcko Distrik koji se ne prati pojedinačno obzirom na mali iznos istog.

² Kontinuirano.

Tabela 2. Bosna i Hercegovina: Kriteriji rezultata u okviru Stand-By aranžmana za 2009–12, 2010
(U milionima KM)

	Iznos		Kumulativni tok od pocetka referentne godine			
	2009		2010			
	Sep	Mart	Juni	Septembar	Decembar	
	Ostvarenje	Program	Program	Indikativni cilj	Indikativni cilj	
Gornja granica za akumulirani iznos neto kredita bankarskog sektora za: ^{1, 2}						
generalnu vladu	-2,029	333	580	759	845	
<i>od cega:</i>						
Institucije BiH	-442	20	-11	75	122	
Vladu RS	-586	251	429	564	638	
Vladu Federacije BiH	-928	61	164	122	91	
Gornja granica za nove garancije i preuzimanje dugovanja preduzeca prema bankama od strane vlada Institucija BiH, Federacije i RS ²	...	0	0	0	0	
Gornja granica za akumulirani iznos neizmirenih obaveza po osnovu servisa vanjskog duga ³	...	0	0	0	0	
Gornja granica za ugovaranje novog kratkorocnog nekoncesionog vanjskog duga ³	...	0	0	0	0	
Gornja granica za akumulirani iznos unutrasnjih neizmirenih obaveza ³ :						
Institucije BiH	...	0	0	0	0	
Vlade Republike Srpske	...	0	0	0	0	
Vlade Federacije BiH	...	0	0	0	0	

¹ Jednako zbiru tri navedena pod-limita plus neto iznos kredita bankarskog sektora za Brcko Distrik koji se ne prati pojedinačno obzirom na mali iznos istog.

² Ciljevi za neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade ce biti korigovani navise (nanize) za puni iznos deficita (suficita) u doznakama kredita za budzetsku podrsku i grantova; takodje, oni ce biti korigovani navise (nanize) za iznos za koji je prijavljena promjena u razlici izmedju obracunatog i placenog aritmeticki veca (manja) od njenih ciljeva u fiskalnom programu. Korekcija navise je ogranicena na 10 procenata apsolutne vrijednosti odnosnog cilja promjene u razlici izmedju obracunatog i placenog (vidi Tehnicki memorandum o razumijevanju o definicijama i izvjestavanju za ekonomski program 2009-2012).

³ Kontinuirano.

Tabela 3. Bosna i Hercegovina: Rezultati za prvi pregled u okviru Stand-by aranžmana 2009-12

	Ciljani datum	Status
I. Kvantitativni kriteriji izvršenja		
1. Gornja granica za akumulirani iznos neto kredita bankarskog sektora za: generalnu vladu Institucije BiH Vladu Republike Srpske Vladu Federacije	decembar/prosinac 2009	ispunjeno ispunjeno ispunjeno ispunjeno
2. Gornja granica za nove garancije i preuzimanje dugovanja preduzeca prema bankama od strane Institucija BiH, Federacije i RS	decembar/prosinac 2009	ispunjeno
3. Gornja granica za akumulirani iznos nezimirenih obaveza po osnovu servisa vanjskog duga	decembar/prosinac 2009	ispunjeno
4. Gornja granica za ugovaranje novog kratkorocnog nekoncesionog vanjskog duga	decembar/prosinac 2009	ispunjeno
5. Gornja granica za akumulirani iznos untrasnjih neizmirenih obaveza Institucija BiH Vlade Republike Srpske Vlade Federacije	decembar/prosinac 2009	ispunjeno ispunjeno ispunjeno
II. Tekuce strukturalne odrednice		
A. Kontinuirano pridrzavanje aranžmana valutnog odbora kako je odredjeno zakonom	kontinuirano	ispunjeno
B. Fiskalni sektor		
1. Entitetski parlamenti da usvoje rebalanse budzeta	kraj avgusta/kolovoza 2009	ispunjeno
2. Usaglasiti akcioni plan reforme sistema transfera po osnovu prava koji ce biti prihvatljiv za Svjetsku banku i MMF (Federacija)	kraj novembra/studenog 2009	ispunjeno sa zakasnjem
3. Dostaviti Parlamentu Zakon kojim se zabranjuje usvajanje regulative koja nema adekvatnu finansijsku podrsku (Federacija)	kraj novembra/studenog 2009	ispunjeno sa zakasnjem
4. Objaviti na web stranici vlade kvartalne podatke konsolidovane generalne vlade 5 sedmica nakon isteka kvartala	kontinuirano	djelomicno ispunjeno, sa zakasnjem
C. Finansijski sektor		
1. Uspostaviti Stalnu komisiju za finansijsku stabilnost (SKFS) i potpisati Memorandum o razumijevanju za finansijsku stabilnost, spremnost i upravljanje krizom	kraj novembra/studenog 2009	ispunjeno sa zakasnjem
2. Agencija za osiguranje depozita da uspostavi princip univerzalnog clanstva, ukljucujuci tako i banke sa djelomicnim drzavnim kapitalom.	kraj februara/veljace 2010	ispunjeno
III. Predloženi novi uvjeti		
Prethodne radnje		
1. Drzavni i entitetski parlamenti da usvoje budzete za 2010. godinu u skladu sa programom, ukljucujuci i pratecu legislativu		ispunjeno
2. Entitetski parlamenti da donesu okvirne zakone kao pripremu za prijelaz na sistem davanja po osnovu prava koji je baziran na imovinskom cenzusu (FBIH, RS)		ispunjeno
3. Parlament da usvoji zakon koji ce eliminisati posebnu naknadu za nezaposlenost demobiliziranim vojnicima od 1. maja/svibnja 2010. godine (FBIH)		ispunjeno
Strukturalne odrednice		
1. Provesti reviziju o podobnosti za nosioce socijalnih i borackih prava; objaviti rezultate revizije (kvartalno), ukljucujuci i ocekivane ustede po osnovu iskljucivanja iz prava (FBIH, RS)	kontinuirano	
2. Usvojiti zakon o platama od strane parlamenta koji ce biti u skladu sa ciljevima fiskalne politike za 2010. godinu (FBIH)	kraj marta/ozujka 2010	
3. Vlade entiteta da reformiraju beneficirane penzije (FBIH, RS)	kraj marta/ozujka 2010	
4. Vlade entiteta da pripreme strategiju za reformu penzionih sistema (FBIH, RS)	kraj marta/ozujka 2010	

Tabela 4. Bosna i Hercegovina: Neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade, zaključno sa 31. decembrom/prosincem 2009

(u milionima KM)

Pozicija	Iznos
Ukupna neto potraživanja od generalne vlade ((1) + (2))	-2,029
(1) Potraživanja Centralne banke od generalne vlade (neto)	-398
Potraživanja	0
Institucije BiH	0
Vlada FBiH ¹	0
Vlada RS ²	0
Distrikt Brcko	0
Depoziti	398
KM depoziti u bilansu stanja ³	50
Institucije BiH ⁴	48
Vlada FBiH ¹	2
Vlada RS ²	0
Distrikt Brcko	0
Devizni depoziti van bilansa stanja	347
Institucije BiH ⁵	347
Vlada FBiH	0
Distrikt Brcko	0
(2) Potraživanja komercijalnih banaka od generalne vlade (neto)	-1,632
Potraživanja	346
Institucije BiH	1
Vlada FBiH ¹	36
Vlada RS ²	303
Distrikt Brcko	6
Depoziti	1,978
Institucije BiH	48
Vlada FBiH ¹	962
Vlada RS ^{2,6}	890
Distrikt Brcko	78

Izvor: CBBH.

¹ Obuhvata centralnu vladu FBiH, kantone, opštine, direkciju za ceste i socijalne fondove.² Obuhvata centralnu vladu RS, opštine, JP "Putevi RS", i socijalne fondove.³ Isključuje račune iz bilansa stanja kod CBBH koji se u ime Institucija BiH i vlada entiteta koriste za čuvanje primitaka po osnovu prodaje opštih i posebnih alokacija SDR.⁴ Depoziti Institucija BiH, kako izvještava CBBH, su korigovani tako da isključuje depozite Uprave za indirektno oporezivanje (KM 33.65 miliona na kraju septembra/rujna, 2009).⁵ Isključuje van-bilansni račun kod CBBH koji se u ime vlada entiteta koristi kao prolazni račun za servis vanjskog duga i van-bilansni račun kod CBBH koji se u ime Institucija BiH i vlada entiteta koristi za čuvanje sredstva od sukcesije od raspodjelu prava, obaveza, aktive i pasive bivše SFRJ između država nasljednica.⁶ Depoziti vlade RS su korigovani tako da isključuje depozite investicionih fondova kojima upravlja Investiciono-razvojna banka RS. Iako Investiciono-razvojna banka RS nije uključena u definiciju generalne vlade, neke banke izvještavaju o depozitima ovih investicionih fondova kao o neto kreditu bankarskog sistema prema vladi.

Na kraju septembra/rujna 2009., iznos isključenih depozita iznosi KM 33.78 miliona

Tabela 5. Bosna i Hercegovina: Obaveze po osnovu izvjestavanja o podacima u okviru 2009 SBA

Podaci	Ucestalost	Frekventnost izvjestavanja	Rokovi za dostavljanje podataka
I Dnevno izvjestavanje o podacima	Dnevno	Sedmicno	Najkasnije 14 radnih dana po isteku svake sedmice, osim ako nije drugacije naznaceno
1 Bruto devizne rezerve			
2 Kupovina i prodaja deviza CBBH			
II Mjesečno izvještavanje o podacima	Mjesečno	Mjesečno	Najkasnije 4 sedmice po isteku svakog mjeseca, osim ako nije drugacije naznaceno
1 Bilans stanja CBBH			
2 Pregled komercijalnih banaka i monetarni pregled			
3 Ponderirane prosječne kamatne stope po bankama i po vrsti zajma			
4 Krediti od strane bankarskog sektora generalnoj vladi (po nivou vlasti)			
5 Depoziti vlade u bankarskom sektoru			
6 Podaci o prihodima, rashodima i finansiranju za centralne vlade (Institucije BiH, i vlada Entiteta). Rashodi će uključivati rashode koji se finansiraju iz depozita na eskrou računima.			
7 Prihodi UIO			
8 Novi vanjski zajmovi koje su vlade ugovorile ili garantirale			
9 Izvještaj o prilivima na eskrou račune i odlivima sa njih (FBiH, RS)			
10 Transferi entitetskim razvojnim bankama iz centralnih vlada Entiteta			
III Kvartalno izvještavanje o podacima	Kvartalno	Kvartalno	Najkasnije 5 sedmica po isteku svakog kvartala, osim ako nije drugacije naznaceno
1 Bankarska supervizija: pokazatelji finansijske stabilnosti			
2 Bankarska supervizija: bilans stanja komercijalnih banaka (po bankama), bilans uspjeha komercijalnih banaka i prudencijalni podaci o kvalitetu kredita, likvidnosti i izlozenosti. ¹			
3 Podaci o prihodima, rashodima i finansiranju za opštine (u oba entiteta), i kantone (u Federaciji) te Distrikt Brcko.			
4 Podaci o prihodima, rashodima i finansiranju za Direkciju za ceste i JP „Putevi			
5 Podaci o prihodima, rashodima i finansiranju za vanbudžetske fondove (penzione fondove, zdravstvene fondove, fondove za zapošljavanje i (u RS) fond za dječiju zaštitu).			
6 Podaci o prihodima, rashodima i finansiranju konsolidovano za BiH, konsolidovano za FBiH, konsolidovano za RS.			
7 Finansijski izvještaji za Investiciono-razvojnu banku RS.			
8 Projekcije servisiranja vanjskog duga za tekuću godinu; ukupno, po kreditoru, po nivou vlasti, i u originalnoj valuti			
9 Pregled novih vladinih garancija za strane i domace kredite koje su ugovorila javna i privatna preduzeca.			
10 Pregled novih vladinih stranih kredita i stepen koncesionalnosti (element granta); ukupno, po kreditoru, po namjeni (projekt/podrška budžetu), originalnoj valuti i dospijecu			
11 Servisiranje vanjskog duga (kamata, amortizacija), po nivou vlasti			
12 Pregled povlacenja postojećih stranih kredita, po kreditoru, po nivou vlasti, po namjeni (projekt/podrška budžetu) i originalnoj valuti			
13 Ukupni iznos vanjskog duga za javni sektor; privatni nebankarski sektor			
14 Neto izlozenost stranih bankarskih grupacija u BiH koje ucestvuju u Evropskoj inicijativi za koordinaciju banaka za BiH. ²			
15 Ukupni iznos neotplaćenog unutrašnjeg duga (po nivou vlasti, vrsti obaveze te nosicu duga (bankarski i nebankarski sektor)); projektovane otplate kamate i amortizacije po osnovu unutrašnjeg duga (po nivou vlasti, vrsti obaveze i nosicu duga).			
16 Ukupni iznos neizmirenih obaveza na kraju perioda te razlika stanja gotovinska/obracunska osonova za vrijeme referentnog perioda, po kreditoru i vrsti rashoda (plate, socijalna davanja, penzije, materijalni troskovi, itd.)			
17 Broj demobilisanih boraca koji primaju naknadu za nezaposlenost (po kantonima), te isplaceni iznosi.			

¹ Najkasnije 6 sedmica nakon isteka kvartala.² Po zahtjevu, unutar 8 sedmica.

Saopštenje za štampu br. 10/111
OBJAVITI ODMAH
24. mart 2010.

Međunarodni monetarni fond
Vašington, Distrikt Kolumbija, 20431 SAD

**MMF zaključio prvu reviziju stand-by aranžmana
sa Bosnom i Hercegovinom, odobrio isplatu od 138,4 miliona evra**

Izvršni odbor Međunarodnog monetarnog fonda (MMF-a) zaključio je danas prvu reviziju ekonomskih rezultata Bosne i Hercegovine u okviru programa koji podržava 36-mjesečni stand-by aranžman (SBA). Zaključenje revizije omogućava trenutnu isplatu u iznosu jednakom 121,75 miliona SDR (oko 138,4 miliona evra ili 184,6 miliona američkih dolara), što ukupnu isplatu po ovom programu dovodi do iznosa jednakog 304,38 miliona SDR (oko 345,9 miliona evra ili 461,4 miliona američkih dolara).

SBA je odobren 8. jula 2009. (vidi [Saopštenje za štampu br. 09/258](#)). Nakon diskusije Izvršnog odbora, g. Murilo Portugal, zamjenik generalnog direktora i vršitelj dužnosti predsjednika je izjavio:

“Vlasti treba pohvaliti zbog zadovoljavajuće realizacije politike vezane za stand-by aranžman usred teškog ekonomskog i političkog okruženja. I dalje će biti potrebni čvrsti naponi kako bi se obezbijedila fiskalna i vanjska održivost, i pružila zdrava osnova za održiv rast. Vlasti su opredjeljene za pažljivi nadzor realizacije programa i usklađivanje politike prema potrebi”.

“Cilj fiskalnog deficita u okviru programa za 2010. prilagođen je kako bi se pronašla sredina između još uvijek slabe ekonomske situacije i očuvanja srednjoročnih ciljeva konsolidacije. Predviđene mjere imaju za cilj obezbjeđivanje trajnog smanjenja redovne državne potrošnje, pružajući na taj način više prostora za preko potrebne kapitalne izdatke. Reforma socijalnih davanja, uključujući putem boljeg ciljanog izdvajanja, od ključnog je značaja za obezbjeđivanje socijalne zaštite i osigurava da ove dvije vrste davanja dospiju do najugroženijih slojeva stanovništva. Vlasti su također opredjeljene za reformu sistema penzija i plata, i unapređivanje budžetskog procesa i upravljanja javnim finansijama”.

“Vlasti su opredjeljene za nastavak pažljivog praćenja konkurentnosti Bosne i Hercegovine. Strukturne prepreke za rast rješavat će se putem reformi s ciljem poboljšavanja produktivnosti i pospešivanja razvoja privatnog sektora.

“Finansijski sektor se dobro izborio s krizom. Zalaganje inostranih matičnih banaka da održe svoju izloženost u odnosu na Bosnu i Hercegovinu i održavaju dobru kapitalizaciju svojih podružnica imalo je stabilizirajući efekat. Nedavno poboljšanje praćenja finansijske stabilnosti i unapređivanja pripremljenosti za krizu i upravljanje krizom treba da poveća efikasnost odgovora vlasti na buduće izazove. Od značaja će biti stalna budnost i pojačana saradnja između centralne banke i bankovnih agencija.”

**Izjava g. Bakkerera i g. Tomića o Bosni i Hercegovini
Sastanak Izvršnog odbora 10/27
24. marta 2010.**

Uvod

1. Vlasti u Bosni i Hercegovini (BiH) bi se željele zahvaliti na konstruktivnim diskusijama o politici tokom misije, nastavku dijaloga u periodu nakon posjete, kao i na ulozi od velike pomoći koju je Fond odigrao u Bečkoj inicijativi. Također, vlasti su imale koristi od izuzetne saradnje između osoblja Svjetske banke i Fonda.
2. Mada je teško utvrditi ono suprotno, moglo bi se reći da je, do sada, BiH imala barem trostruku korist od stand-by aranžmana sa MMF-om: prvo, MMF je obezbijedio finansiranje koje je pomoglo da se ublaži nagli pad domaće i vanjske potražnje; drugo, započete mjere prilagođavanja, od kojih su neke u obliku strukturnih mjerila, predstavljaju ključ za obezbjeđivanje dugoročne fiskalne održivosti; i treće, program je dao snažan signal stranim bankama da očuvaju svoju izloženost i opredjeljenost ka tržištu BiH. S druge strane, vlasti ostaju svjesne da napredak nakon krize zavisi od nastavka strukturnih reformi, pošto visoka i rastuća nezaposlenost ostaje glavni ekonomski problem. Osoblje je pružilo precizan opis kako ekonomskog razvoja tako i budućih izazova.

Implementacija programa i makroekonomski razvoj

3. Implementacija programa uz podršku Fonda je zadovoljavajuća, i zadovoljeni su svi kvantitativni kriteriji učinka (PCs), i glavna strukturna mjerila, iako neka od njih sa zakašnjenjem. Vlasti i dalje ostaju opredjeljene za daljnje napore u ovom pravcu. U vezi sa pravovremenim objavljivanjem fiskalnih podataka, jedinim strukturnim mjerilom koje je ispunjeno samo djelimično, vlasti ostaju posvećene proširivanju obima i skraćivanju vremena u okviru kojeg konsolidirani fiskalni podaci postaju dostupni javnosti. Kašnjenje u ispunjavanju nekih prethodnih rednji iskorišteno je za dobivanje dalje podrške šire javnosti, pošto se većina mjera vezanih za prilagođavanje sastoji od racionalizacije odobrenih sredstava koja se obezbjeđuju tokom ciklusa rasta. I konačno, programske rezultate treba takođe procijeniti imajući u vidu opšte izbore zakazane za oktobar 2010.
4. Makroekonomski razvoj je najviše bio u skladu s prvobitnim projekcijama programa. Rast koji je bio manji od očekivanog i manji učinak prihoda doveli su do blago prekoračenog ciljanog fiskalnog deficita u 2009. godini. Istovremeno, naglo smanjenje uvoza, posebno investicionih i trajnih potrošnih dobara, doprinijeli su smanjivanju vanjskog deficita. Najnoviji podaci ukazuju na oporavak vanjske potražnje, a to bi mogao biti i znak da je kriza dostigla svoju najnižu tačku. Međutim, brzina oporavka ostaje zavisna od egzogenih faktora, uključujući razvoj privrede najvećih trgovinskih partnera i obnavljanje bankarskih kreditnih aktivnosti. U 2010. godini se očekuje mali pozitivan rast.

Monetarna politika i finansijski sistem

5. Finansijski sistem, kojim dominiraju podružnice banaka u stranom vlasništvu, odoleo je uticaju globalne krize. I mada je izloženost stranih banaka bila nešto manja krajem decembra 2009. nego godinu dana ranije, bankarski sistem je očuvao stabilnost, a uložni, nakon početnog povlačenja, počeli su da oživljavaju. Vlasti su osnovale stalni odbor za finansijsku stabilnost i unaprijedile su procedure koje se tiču pripremljenosti za krizu i upravljanje rizikom. Također, odredba o osiguranju uloga je izmijenjena i sada je univerzalna bez obzira na vlasničku strukturu. Od strane EBRD-a obezbijedena je kreditna linija za učvršćivanje kredibilitnosti povećanog osiguranja uloga.
6. Kao i na drugim mjestima, kreditna ekspanzija bila je negativna, pošto su otplaćeni zajmovi premašili nova odobrenja. Isto tako, povećali su se zajmovi koji se ne otplaćuju, mada su još uvijek na odgovarajućem nivou. Uprkos ovakvom razvoju događaja, koeficijent adekvatnosti kapitala ostao je na zadovoljavajućem nivou. CBBH i agencije za nadzor banaka imale su koristi od tehničke pomoći Sektora za novčana i kapitalna tržišta (*MCM*), i nalaze se u procesu provedbe testova na stres (*stress test*). Monetarne vlasti su i dalje posvećene stalnom praćenju zdravlja finansijskog sistema, uključujući i putem bilateralnih diskusija sa bankama.
7. Aranžman valutnog odbora (*CBA*), kojeg jednako podržavaju učesnici tržišta, vlasti i šira javnost, ostaje odgovarajuće nominalno sidrište. Ocjena konkurentnosti koju je osoblje obavilo nije pronašla znakove neusklađenosti. Naprotiv, rastući tržišni udio izvoza i očekivana niska inflacija jačaju opšti utisak adekvatne konkurentnosti. U svjetlu neizvjesnosti koja je još uvijek prisutna i vezana za regionalni oporavak, kao i depresijaciju kod nekih trgovinskih partnera, vlasti će nastaviti da pažljivo prate razvoj realnih efektivnih kamatnih stopa.

Fiskalna politika

8. I mada su početni fiskalni ciljevi morali biti donekle popušteni dijelom i zbog slabijih rezultata prihoda u odnosu na očekivane, brojne mjere koje su usvojili svi nivoi vlade pomogle su da se kroz poboljšanja strukture rashoda održi fiskalni bonitet. Ove mjere odrazile su se u dopunskom budžetu za 2009., kao i u usvojenom budžetu za 2010. godinu. Povrh smanjenja rashoda, dodatne uštede će se postići kroz unapređivanje zakonodavstva, od kojih je najvažniji zakon o platama u Federaciji BiH. Na isti način, reforme socijalnih transfera putem uvođenja provjere sredstava u oba entiteta će omogućiti bolje ciljno izdvajanje za najugroženije. Usvojene izmjene i dopune zakona o budžetu praktično isključuju usvajanje punomoći ya koja nije obezbijedeno finansiranje.
9. Vlasti su svjesne skromnog povećanja omjera javnog duga prema BDP-a u okviru programa do 2011. godine, i ostaju odlučne u tome da postignu ravnotežu u budžetu tokom srednjoročnog perioda. Što je još važnije, razvoj i realizacija penzijske reforme smatra se jednim od prioriteta koji će obezbijediti dugoročnu fiskalnu održivost.

Put naprijed

10. Program je do sada postigao značajan cilj zaštite makro stabilnosti i pomoći u pokretanju potrebnih strukturnih reformi. Svjesne činjenice da je za daljnji uspjeh u postizanju programskih ciljeva od kritične važnosti provedba strukturnih reformi, vlasti podnose zahtjev za odobrenje prve revizije.